

**002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
764**

67 714
Αμοργινός / 3. 8

ΙΩΑΝΝΟΥ Θ. ΑΜΟΡΓΙΝΟΥ
ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΖΩΟΛΟΓΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ Α'

Περιέχον την ύλην τῆς Γ' καὶ Δ' τάξεως
πᾶν Δημοτικῶν Σχολείων κατὰ τὸ τελευταῖον ἐπίσημον
ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

Εὐδοκίμου Ζηκιάκη

αὐξ. ἀριθ. εἰσαγ. 1356 τοῦ 1925

ΑΘΗΝΑΙ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΖΗΚΑΚΗ
ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ-ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
1925

002
ΚΑΕ
ΕΤΕΡΑ
764

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΑΡΑΚΑΛΗΣΗΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥ ΤΗΣ

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣ ΤΗΣ

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α

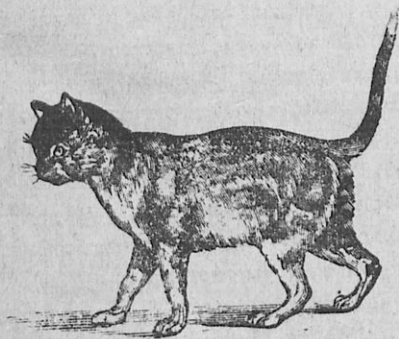
ΖΩΑ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΣ

Ἡ γαλῆ (γάτα).

Ἡ γαλῆ εἶναι ὠφέλιμον ζῷον, διότι καταστρέφει τοὺς πονηροὺς καὶ ἄλλα βλαβερά ζῷα τῆς οἰκίας. Ἡ γαλῆ μᾶς δίδει καὶ τὸ δέριμα της, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον κατασκευάζομεν ὠραίας γούνας.

Ἡ κεφαλή τῆς γαλῆς εἶναι στρογγύλη. Ἐχει δύο μάτια, μὲ τὰ ὁποῖα βλέπει εἰς τὸ σκότος καλά, ὅπως καὶ τὴν ἡμέραν, δύο μικρὰ αὐτιά, ὄρθια, τὰ ὁποῖα κινουῦνται μὲ μεγάλην εὐκολίαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ θορύβου καὶ μύστακας εἰς τὸ ἄνω χεῖλος, διὰ τῶν ὁποίων ἐγγίζει τὰ διάφορα ἀντικείμενα καὶ τὰ καταλαμβάνει, ὅπως ἀκριβῶς κάμνει ὁ ἄνθρωπος μὲ

τὰ δάκτυλα τῶν χειρῶν του.

Ὁ κορμὸς της λυγίζει εὐκολα. Διὰ τοῦτο ἀποσύρεται εἰς τὸν τοῖχον, κυλιέται εἰς τὸ πάτωμα καὶ μαζεύει τὸ σῶμά της καὶ τὸ

κάμνει ὡς σφαιρὸν, ὅταν πρόκειται νὰ παραμονεύσῃ κανέναν ποντικὸν μέσα εἰς τὴν φωλεάν του. Ὅταν βαδίζει, δὲν ἀκούεται καθόλου, διότι πιτεῖ μὲ τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τῶν τεσσάρων ποδῶν της, ἢ ὅποια εἶναι μαλακὴ καὶ φέρει πυκνὰς τρίχας. Ἐκτός τούτου ἀποσύρει πρὸς τὰ μέσα καὶ τοὺς γαμψοὺς ὄνυχας τῶν δακτύλων της, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀπὸ πέντε εἰς τοὺς ἔμπροσθίους πόδας καὶ ἀπὸ τέσσαρες εἰς τοὺς ὀπισθίους. Ἡ γαλῆ κάμνει καὶ μεγάλα πηδήματα· εἰς τοῦτο τὴν βοηθεῖ πολὺ ἡ μακρὰ οὐρά της, τὴν ὅποιαν μεταχειρίζεται ὡς τιμόνι καὶ κανονίζει τὴν διεύθυνσιν τῶν κινήσεών της. Αἱ τρίχες της εἶναι μαλακαὶ καὶ ἔχουν διάφορα ὀρθὰ χρώματα, τὰ ὅποια τὴν νύκτα δὲν φαίνονται διότι ὅλα τότε εἶναι σκοτεινά.

Ἡ γαλῆ τὴν ἡμέραν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κοιμάται ἔξω εἰς τὸν ἥλιον ἢ θερμαίνεται κοντὰ εἰς τὴν ἐστίαν, διότι ἀγαπᾷ πολὺ τὴν ζέστην. Τὴν νύκτα ὅμως ὅλην μένει ἄγρυπνος καὶ παραμονεὺει τοὺς ποντικούς, τοὺς ὁποίους εὐκολὰ ξεγελά, ἐπειδὴ περιπατεῖ χωρὶς θόρυθον. Τὸ σῶμα της δὲν ἰδρώνει καὶ δὲν θγάζει καμμίαν μυρωδιάν πού νὰ προδίδῃ τὴν παρουσίαν της. Μόλις ἡ γαλῆ παρατηρήσῃ τὸν ποντικὸν ὄρμα μὲ ἐν πῆδημα κατ' ἐπάνω του καὶ τὸν συλλαμβάνει. Παίζει ὀλίγον μαζὺ τοῦ του καὶ κατόπιν τὸν τρυπᾷ μὲ τοὺς ὀξείους ὄνυχάς της καὶ τὸν τρώγει.

Ἡ γαλῆ γεννᾷ δύο φορές τὸ ἔτος ἀπὸ 2 ἕως 6 μικρὰ τυφλά γατάκια, τὰ ὁποῖα μετὰ ὀλίγας ἡμέρας ἀνοίγουν τὰ μάτια των. Τὰ μικρὰ της ἡ γαλῆ ἀγαπᾷ πολὺ. Τὰ κληρίζει συχνὰ μὲ τὴν γλῶσσαν της καὶ ὅταν ἀντιληφθῇ κίνδυνον τὰ μεταφέρει εἰς μέρη ἀσφαλῆ. Ὅταν μεγαλώσουν, παίζει μαζὶ των καὶ τὰ διδάσκει πῶς πρέπει νὰ κινήσῃ καὶ νὰ συλλαμβάνουν τοὺς ποντικούς. Ἡ γαλῆ ἐκτός ἀπὸ τοὺς ποντικούς τρώγει καὶ κρέας, ψάρια, μικρὰ πτηνὰ καὶ ἀπὸ ὅλας τὰς τροφάς, τὰς ὁποίας τρώγει ὁ ἄνθρωπος. Ἡ φωνὴ της γάτος λέγεται **νιαούρισμα**.

Ἐχθροί.—Μόνος ἐχθρὸς τῆς γαλῆς εἶνε ὁ κύων ὁ ὅποιος τὴν καταδιώκει. Ἡ γαλῆ μόλις ἴδῃ τὸν ἐχθρόν της ἀνδρριχάται μὲ τοὺς γαμψοὺς ὄνυχάς της ἐπάνω εἰς δένδρον ἢ εἰς ὑψηλοὺς τοίχους, ὅπου δὲν δύναται νὰ τὴν φθάσῃ ὁ κύων. Ὅταν ὅμως εὐρεθῇ εἰς μέρος περιωρισμένον καὶ δὲν εἶνε εὐκολὸν νὰ ξεφύγῃ, ὄρμα κατ' ἐπάνω του μὲ μεγάλην ὀργὴν καὶ καταξοχίζει τὸ πρό-

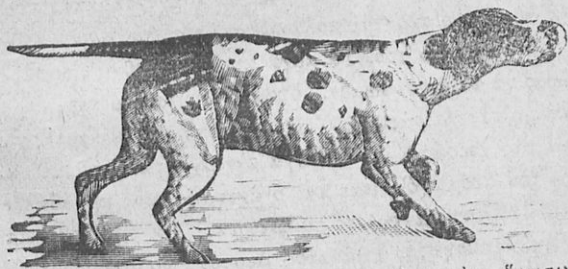
σωπόν του με τούς γαμψούς δονυχάς της. Ἡ γαλή θυμώνει καὶ δταν τὴν πειράζουν τὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ τὴν σύρουσ ἀπὸ τὴν οὐράν. Τὰ τσουγκρανίζει καὶ φεύγει.

Ἡ γαλή λέγεται ζῷον κατοικίδιον διότι ζῆ καὶ τρέφεται ἐν-
τός τῆς οἰκίας.

•Ο κύων (σκύλος)

Ὁ κύων εἶνε ζῷον κατοικίδιον καὶ χρήσιμον εἰς τὸν ἄνθρω-
πον. Ὁ κύων διακρίνεται διὰ τὴν μεγάλην πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν
του πρὸς τὸν κύριόν του, ἔνεκα τούτου θεωρεῖται ὁ μόνος πιστὸς
φύλαξ τῆς οἰκίας καὶ τῶν ποιμνίων, καὶ ὁ μόνος βοηθὸς καὶ σύν-
τροφος τοῦ κυνηγοῦ.

Ὁ κύων εἶνε μεγαλείτερος τῆς γαλῆς. Ἡ κεφαλὴ του εἶναι
μακρουλὴ καὶ ἔχει δύο μεγάλους καὶ ζωηροὺς ὀφθαλμούς, δύο
ὠτα μεγάλα ὀρθία ἢ πρὸς τὰ κάτω κρεμάμενα καὶ ῥώθωνας πλκ-

τεῖς καὶ ὑγροὺς. Διὰ τοῦτο ἔχει πολὺ δυνατὴν ὄρασιν, ἀκοήν
καὶ ὁσφρησιν. Διὰ τῆς ὁσφρήσεώς του εὐρίσκει τὰ ἴχνη τοῦ κυ-
ρίου του, τῶν ἀγρίων ζῷων καὶ τῶν πτηνῶν, τὰ ὁποῖα κυνηγεῖ.

Τὸ ὅλον σῶμα του εἶναι μακρουλὸν καὶ τὸν βοηθεῖ νὰ τρέ-
χῃ ταχέως καὶ νὰ διασχίζῃ τὸν ἀέρα, ἡ οὐρὰ του μεγάλη διὰ νὰ
κανονίζῃ τὰς κινήσεις του καὶ οἱ πόδες ὑψηλοὶ καὶ δυνατοὶ με
πέντε δακτύλους ἔμπροσθεν καὶ τέσσαρας ὀπισθεν, ὠπλισμένους
με δονυχας. Οἱ ὀπίσθιοι πόδες του εἶνε ὑψηλότεροι τῶν ἔμπρο-
σθίων καὶ δύνανται νὰ κάμνῃ μεγάλα πηδήματα.

Ὁ κύων τρώγει ἄρτον καὶ πρὸ πάντων κρέας καὶ εὐχαρι-
στεῖται νὰ θρᾶύῃ κόκκαλα. Διὰ τοῦτο ἔχει πολὺ ἰσχυροὺς ὀδόν-

τας, τοὺς κοπιήρας, μὲ τοὺς ὁποίους ξεκολλᾷ τὸ κρέας ἀπὸ τὰ κόκκαλα, τοὺς δυνατοὺς κυνόδοντας καὶ τοὺς ὀστεοθλάστας, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεται εἰς τὸ σπάσιμο τῶν ὀστέων.

Ὁ κύων ζῆ 15—20 ἔτη καὶ ἡ θήλεια γεννᾷ 4—6 μικρὰ τυφλά σκυλάκια, τὰ ὁποῖα ὑστερον ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἀνοίγουν τοὺς ὀφθαλμούς των. Τὰ μικρὰ τῆς ἀνατρέφει μὲ πολλὴν φιλοστοργίαν.

Ἡ φωνὴ του λέγεται: **ὕλακῆ ἢ γαύγισμα.**

Σκύλοι ὑπάρχουν διαφόρων εἰδῶν. Ἐκ τούτων ἄλλους χρησιμοποιοῦμεν διὰ τὴν φύλαξιν τῆς οἰκίας καὶ τοὺς λέγομεν **οἰκιακούς**, ἄλλους διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ποιμνίων τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβάτων ἀπὸ τοὺς λύκους καὶ τοὺς κλέπτας καὶ τοὺς λέγομεν **ποιμενικούς** καὶ ἄλλους τοὺς χρησιμοποιοῦμεν διὰ τὸ κυνήγιον καὶ τοὺς λέγομεν **κυνηγετικούς**.

Ἄσθeneιας. — Ὁ κύων προσβάλλεται ἀπὸ πολλὰς ἐπικινδύνους ἀσθενείας αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ μεταδοθοῦν καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τοιαῦται εἶναι: α) ταινία ὁ ἐχινόκοκκος τῆς ὁποίας τὰ μικρὰ αὐγὰ εὐρίσκονται κολλημένα εἰς τὸ δέριμα τοῦ σκύλου καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν του. Τὰ αὐγὰ αὐτὰ κολλοῦν εἰς τὰς χεῖράς μας, χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσωμεν, ὅταν τὸν χαϊδεῦωμεν ἢ ὅταν ὁ κύων γλείφῃ τὰς χεῖράς μας. Ἐὰν δὲ τύχῃ νὰ φάγωμεν, χωρὶς νὰ πλύνωμεν τὰς χεῖράς μας, τὰ αὐγὰ εἰσέρχονται μαζί μὲ τὰς τροφὰς εἰς τὸν στόμαχόν μας καὶ ὁ ἐχινόκοκκος προσβάλλει τοὺς πνεύμονας καὶ πρὸ πάντων τὸ συκώτι μας. Ἐκ τῆς ἀσθενείας ταύτης πολλάκις ἐπέρχεται ὁ θάνατος. Δευτέρῃ φοδερὰ ἀσθένεια εἶναι ἡ **λύσσα**. Αὕτη πάλιν μεταδίδεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰ ζῷα, τὰ ὁποῖα δαγκάνει ὁ λυσσασμένος κύων. Τὸν λυσσασμένον σκύλον δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν καὶ νὰ ἀποφύγωμεν τὸν κίνδυνον, ὅταν τὸν βλέπωμεν ὅτι ἔχασε τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν εὐθυμίαν του καὶ ἐγένε μελαγχολικός καὶ ὅταν ἀκούωμεν αὐτὸν συχνὰ νὰ φωνάζῃ βραχνὰ καὶ νὰ θέλῃ νὰ δαγκάνῃ ὅ,τι εὐρίσκει ἐμπροσθέν του. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δαγκασθῆ ἀπὸ λυσσασμένον σκύλον ἀποθνήσκει, ἐὰν δὲν προφθάσῃ ἐνωρὶς νὰ κταφύγῃ εἰς τὸ **λύσσατροῖον** καὶ νὰ τοῦ γίνῃ ἔνεσις διὰ τοῦ φαρμάκου, τὸ ὁποῖον ἀνεκάλυψεν ὁ περίφημος Γάλλος ἱατρός Πισιτέρ.

Τὸ πρόβατον

Τὸ πρόβατον εἶναι ἀπὸ τὰ ὠφελιμώτερα ζῷα εἰς τὸν ἀνθρώπον. Μᾶς δίδει τὸ γάλα του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζομεν τὸν τυρὸν καὶ τὸ βούτυρον, τὸ κρέας του τὸ ποῖον εἶναι τροφή θρεπτική καὶ τὸ μαλλίον του ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζομεν ἐνδύματα. Ἀπὸ τὸ δέρμα του κατασκευάζομεν ὑποδήματα καὶ μὲ τὴν κόπρον του λιπνίνομεν τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς κήπους.

Ἡ κεφαλὴ τοῦ προβάτου ἔχει σχῆμα κώνου, ὁ δὲ κορμὸς του εἶναι κυλινδρικός καὶ περιβάλλεται ἀπὸ τρίχας μεγάλης καὶ μαλακᾶς, αἱ ὁποῖαι λέγονται **ἔριον** καὶ ἔχουν χρῶμα λευκὸν ἢ μαῦρον. Ἡ **οὐρά** του εἶναι εἰς μερικὰ μικρὰ καὶ λεπτὴ καὶ εἰς ἄλλα μεγάλῃ καὶ πλατεῖα· τοιαῦτα εἶναι τὰ πρόβατα αἴης Ἀνατολῆς, τὰ ὁποῖα λέγονται καὶ κοινῶς πλατουνόρικα. Οἱ **πόδες** του εἶναι κοντοί, λεπτοὶ καὶ ἀδύνατοι, καὶ ἔχουν δύο δακτύλους ἐνδεδυμένους μὲ σκληρὸν ὄνυχα, ὁ ὁποῖος

λέγεται **χηλὴ** καὶ διὰ τοῦτο τὸ πρόβατον λέγεται **δίχηλον**.

Τὸ πρόβατον τρώγει μόνον χόρτα τρυφερὰ καὶ λέγεται ζῷον φυτοφάγον. Ἀνάλογοι πρὸς τὸ εἶδος τῆς τροφῆς εἶναι καὶ οἱ ὀδόντες του. Ἐπὶ τῆς κάτω σιαγόνης φέρει ὀκτὼ **κοπιήρας** διὰ νὰ κόπτουν τὸ χόρτον καὶ εἰς τὰ πλάγια ἀπὸ ἑξ **τραπεζίτας**. **Κυνόδοντας** καὶ **ὀστεοθλάστας** δὲν ἔχει· διότι δὲν τοὺς χρειάζεται. Ἐπὶ τῆς ἄνω σιαγόνης δὲν ἔχει ὀδόντας, ἀλλὰ μόνον μίαν σκληρὰν πλάκα. Τὰ χόρτα τὰ ὁποῖα μασᾷ τὸ πρόβατον δὲν τὰ χωνεύει, ἀλλὰ τὰ διευθύνει κατὰ πρῶτον ἓν ἐν μέρος τοῦ στομάχου, τὸ ὁποῖον λέγεται **μεγάλῃ κοιλίᾳ** καὶ ἔξ αὐτῆς εἰς ἕν ἄλλο μέρος, τὸ ὁποῖον λέγεται **κεκρῦφαλος**. Ὅταν δὲ τὸ πρόβατον ἀναπαύεται, ἀναμασᾷ τὴν τροφήν του, τὴν **μηρυκάζει** καὶ τὴν διευθύνει· τελευταῖον εἰς τὸν **ἐχίνον** ὅπου γίνεται ἡ χώνευσις. Ἡ

πράξις αὐτῆ τοῦ προβάτου, νὰ ἀναμωσῶ τὴν τροφήν του, λέγεται **μηρυκασμὸς** καὶ τὸ πρόβατον ζῶον **μηρυκαστικόν**.

Τὸ πρόβατον τρέφεται τὸ θέρος εἰς τὰ ὄρεινά μέρη, εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τοὺς λειμῶνας ὅπου ὑπάρχει τροφή ἀφθονος. Τὸν χειμῶνα ὄμως ὅταν τὰ ὄρη σκεπάζονται ἀπὸ τὰς χιόνιας, οἱ βοσκοὶ μεταφέρουν τὰ πρόβατα εἰς θερμὰ καὶ πεδινὰ μέρη. Ὅταν ζοῦν πολλὰ πρόβατα μαζὶ ἀποτελοῦν τὰ **ποιμνία**· ὁ δὲ βοσκός, ὁ ὁποῖος βόσκει πρόβατα λέγεται **ποιμὴν**.

Τὸ θῆλυ πρόβατον λέγεται **ἀμνάς** ἢ **προβατίνα** τὸ δὲ ἀρσενικὸν **κρίδς** ἢ **κριάριον** καὶ τὸ μικρὸν **ἀρνίον**.

Ἡ φωνὴ τοῦ προβάτου λέγεται **βληχὴ** ἢ **βέλασμα**.

Ἀσθενεῖαι. — Τὰ πρόβατα προσβάλλοντι ἀπὸ πολλὰς ἀσθενείας· αἱ κυριώτεραι εἶναι ἡ **εὐλογία** καὶ ἡ **τυμπανίτις**. Ὅταν ἡ εὐλογία εἶναι βαρεῖα μορφῆς καὶ δὲν προλάβῃ ὁ κτηνίατρος προξενεῖ μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὸ ποίμνιον. Ἡ τυμπανίτις προέρχεται ἀπὸ δυσπεψίαν καὶ ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀέρια. Προσβάλλονται δὲ τὰ πρόβατα ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ταύτης, ὅταν τύχῃ νὰ φάγουν πολὺ τριφύλλιον βρεγμένον. Συνέπεια τῆς ἀσθενείας εἶναι τὸ **φούσκωμα** τῆς κοιλίας καὶ ὁ ἐξ **ἀσφυξίας θάνατος**. Πρόχειρον φάρμακον εἶναι νὰ ρίπτωμεν ἐντὸς ὕδατος 15—20 σταγόνιας ἀμμωνίας καὶ νὰ ποτίσωμεν τὸ πρόβατον.

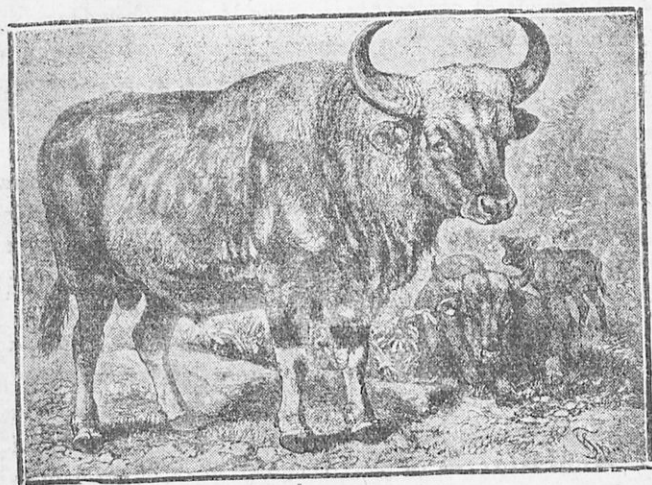
Προφύλαξις. — Ἐὰν θέλωμεν νὰ προλαμβάνωμεν τὰς ἀσθενείας τῶν προβάτων, πρέπει νὰ καθρίζωμεν καὶ νὰ ἀερίζωμεν καλῶς τὰς κατοικίας των. Προσέτι νὰ ἀναμιγνύωμεν εἰς τὴν τροφήν των τακτικὰ ὀλίγον ἄλας, ἀφ' οὗ τὸ διαλύσωμεν μέσα εἰς νερόν.

Μέρη κατάλληλα πρὸς διατροφήν τῶν προβάτων ὑπάρχουν εἰς τὴν Μακεδονίαν, Θεσσαλίαν, Ἀργολίδα καὶ Ἠλείαν.

Ο βοῦς

Ἄλλο ζῷον κατοικίδιον εἶναι ὁ βοῦς. Ὁ βοῦς εἶναι ὠφελιμώτατος, διότι ἀροτριᾷ τὴν γῆν, σῦρει ἀμαξία καὶ φορτία καὶ βοηθεῖ εἰς πολλὰς ἐργασίας τὸν γεωργόν. Ὁ βοῦς ἀκόμη μᾶς δίδει τὸ νόστιμον καὶ θρεπτικὸν κρέας του καὶ τὸ δέγμα του, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον κατασκευάζομεν ὑποδήματα. Μὲ τὴν κόπρον τοῦ βοῦς λιπνύνομεν τοὺς ἀγρούς καὶ μὲ τὰ κέρατά του κατασκευάζουν λαβὰς μαχαιρίων, κτένια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα.

Ὁ κορμὸς τοῦ βοῦς εἶναι χονδρὸς καὶ μεγάλος. Ἡ κεφαλὴ του ἔχει δύο κέρατα τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται ὡς ὄπλι κατὰ τῶν ἐχθρῶν του, ὀφθαλμοὺς μεγάλους, ὦτα μέτρια, χεῖλη πλατεῖα.

καὶ ρώθωνας μεγάλους, πλατεῖς καὶ ὑγροὺς. Ὁ τράχηλός του εἶναι πολὺ δυνατός, διὰ τοῦτο μὲ εὐκολίαν σῦρει τὸ ἀροτρον, καὶ ἡ οὐρά του μακρὰ διὰ νὰ ἀποδιώκῃ τὰς μύϊας. Οἱ πόδες του εἶναι μικροὶ καὶ κοντοὶ ἀνκλόγως τοῦ σώματός του καὶ φέρουν δύο δα-

κτύλους ώπλισμένους όπως του προβάτου με δύο *χηλάς* και είναι ζῆον *δίχηλον*. Το χρώμα του βόως είναι: μαύρον ἢ λευκόν ἢ καστανόν.

Ο βόως τρώγει *ἄχυρα*, *ρόδι*, *κριθὴν* και *χόρτα*, τὰ ὁποία εὐρίσκει εἰς τοὺς λειμῶνας και ἀρπάζει με τὴν μεγάλην γλώσσάν του. Δὲν ἔχει *κυνόδοντας* και *δοτειοθλάστας*, όπως ὁ κύων, ἀλλὰ μόνον ὀκτὼ *κοπιτήρας* εἰς τὴν κάτω σιαγόνα και ἀνὰ ἕξ *τραπεζίτας*. Τὴν τροφήν του ὁ βόως διευθύνει κατὰ πρῶτον εἰς τὴν *μεγάλην κοιλίαν*, ἔπειτα εἰς τὸν *κεκρῦφαλον*. Ὅταν δὲ ἀναπαύεται τὴν ἀναμωσῶν και τὴν μεταβιδάζει εἰς τὸν *εχίνον* πρὸς χώνευσιν. Ὡστε και ὁ βόως *μηρυκάζει* τὴν τροφήν του και λέγεται ζῆον *μηρυκαστικόν*.

Ο βόως ζῆ συνήθως 12—15 ἔτη ἐντὸς τῶν σταύλων, οἱ ὁποῖοι λέγονται *βουστάσια* και προφυλάττεται ἀπὸ τὸ ψυχρὸς τοῦ χειμῶνος. Οἱ βόες ἔσαν ζῶσι πολλοὶ μὲζι ἀποτελοῦν τὰς ἀγέλας. Ὁ *βοσκὸς* δὲ ὁποῖος βόσκει βόας λέγεται *βουκόλος*.

Ὁ ἄρρην βόως λέγεται *ταῦρος*, ἢ *θήλεια* πρὶν γεννήσῃ *δάμαλις*, ἄμν δὲ γεννήσῃ *ἀγελάς*. Γεννᾷ δὲ ἐν μικρὸν τὸ ἔτος, τὸ ὁποῖον λέγεται *μόσχος* ἢ *μοσχάριον*. Ἡ ἀγελὰς ἀγαπᾷ και περιποιεῖται τὸ μικρὸν της τὸ ὁποῖον θηλάζει ἐπὶ ἕξ μῆνας.

Ἵπάρχουν δικφόρων εἰδῶν βόες. Ἰδίως φημίζονται αἱ ῥωσσι-καὶ και ἑλβετικαὶ ἀγελάδες διὰ τὸ πολὺ γάλα, τὸ ὁποῖον βγάδουν. Οἱ βόες ἔχουν ἀνάγκην πολλῆς τροφῆς, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τρέφονται ἢ εἰς λειμῶνας ἢ που ὑπάρχει ἀφθονος τροφή, ἢ εἰς βουστάσια και νὰ δίδηται εἰς αὐτοὺς πολλὴ και ποικίλη τροφή.

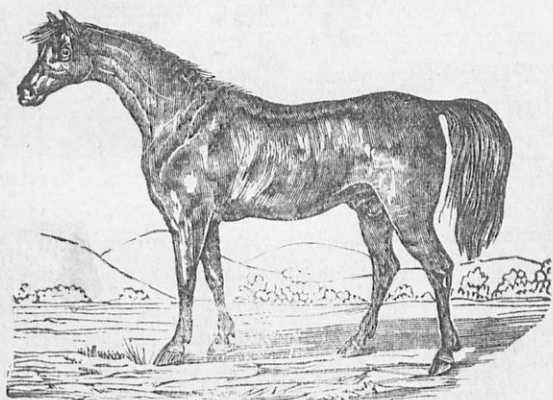
Ἐχθροί.— Ὁ βόως ἔχει ἐχθροὺς τὰ ἀγρια θηρία, τοὺς λύκους, τοὺς λέοντες, τὰς τίγρεις και ἄλλα. Ἐναντίον αὐτῶν μεταχειρίζεται ὡς ὄπλον τὰ κέρατά του. Ὁ βόως ἐχθρεύεται πολὺ τὸν κύνη και πολλάκις ἐπιτίθεται ἐναντίον του και τὸν κερτίζει.

Ἀσθένειαι.— Οἱ βόες όπως και τὰ πρόβατα ὑπόκεινται εἰς πολλὰς ἀσθενείας. Τοιαῦτα εἶναι ἡ *ἐπιζωοτία* ἢ ὁποία φέρει μεγάλην φθοράν εἰς τὰ ζῆα και ἡ *φθίσις*, ἢ ὁποία δύνανται νὰ μεταδοθῆ και εἰς τὸν ἄνθρωπον. Διὰ τοῦτο καλὸν εἶναι νὰ ἐξετάζονται ἀπὸ τὸν κτηνίατρον αἱ ἀγελάδες, τῶν ὁποίων ἀγοράζομεν τὸ γάλα ἐὰν εἶναι ὑγιεῖς, καθὼς και ἐκεῖνοι οἱ βόες οἱ ὁποῖοι ὀδηγοῦνται εἰς τὰ σφαγεῖα.

Προφύλαξις.— Ἀπὸ τὰς ἀσθενεῖς αὐτὰς δυνάμεθα νὰ ἀπκλλάξωμεν τοὺς βόχς, ἐὰν καθαρίζωμεν τακτικὰ τὴν κατοικίαν των, καὶ ἂν τὰ βιυστάσια ἀερίζωνται καλῶς. Ἐπίσης πρέπει μέσα εἰς τὴν τροφήν των νὰ ἀναμιγνύωμεν τακτικὰ καὶ ἄλλας διαλελυμένον.

• **Ὁ ἵππος (ἄλογον).**

Ὁ ἵππος εἶναι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα καὶ χρησιμώτερα κατοικίδια ζῶα. Ὁ ἵππος σῶρει ἀμάξια, ἀροτριᾷ τὴν γῆν, ἀλωνίζει τὸν σῖτον καὶ ἐκτελεῖ πολλὰς ἐργασίας. Εἶναι χρήσιμος διὰ τὴν ἵππασίαν καὶ πολὺ κατάλληλος διὰ τὸν πόλεμον, διότι δὲν τὸν τρομάζουν οἱ κρότοι τῶν κωνοίων καὶ τῶν πυροβόλων. Ὁ ἵππος

μᾶς δίδει τὸ δέρμα του ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζουν ὄπλα ὑποδήματα.

Τὸ σῶμα τοῦ ἵππου εἶναι ὑψηλότερον τοῦ βοός. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχει δύο μεγάλους καὶ ὄρκιους ὀφθαλμούς, δύο μικρὰ καὶ εὐκίνητα ὠτια καὶ ὄσφρησιν πολὺ δυνατὴν. Τὸ σύνολόν του εἶναι κομψόν καὶ ἐπὶ τοῦ τρυχήλου φέρει μακρὰς τρίχας αἱ ὁποῖαι λέγονται *χαίτη*. Οἱ *πόδες* του εἶνε ὑψηλοὶ καὶ δυνατοὶ καὶ διὰ τοῦτο ἀντέχουν εἰς τὰς μακρινὰς πορείας.

Εἰς κάθε πόδα ἔχει ἓνα σκληρὸν ὄνυχον, ὃ ὁποῖος λέγεται *ὄπλη*. Φέρει ἐπίσης μεγάλην καὶ φουντωτὴν οὐρὰν διὰ τῆς ὁποίας

ἀποδιώκει τὰς μυίας. Ἐὸ χρώμα τοῦ ἵππου εἶναι διάφορον, λευκόν, μέλαν, ξανθόν, σταχτι καὶ κόκκινον. Ὁ ἵππος τρώγει ἄχυρον καὶ κριθήν καὶ ἔχει τοὺς ἰδίους ὀδόντας μὲ τὸ πρῶτον καὶ τὸν βουῖν. Μόνον ὁ ἄρρην ἵππος ἔχει καὶ *κυνόδοντας*.

Ὁ ἵππος ζῆ 20—25 ἔτη καὶ σπανίως δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν 30 ἐτῶν. Ἡ θήλεια ἵππος λέγεται *φορβάς* καὶ γεννᾷ μίαν φοράν τὸ ἔτος ἐν μικρὸν τὸ ὅποιον λέγεται *πῶλο*. Ὁ ἄρρην ἵππος λέγεται *κέλης*. Ἡ φωνὴ τοῦ ἵππου λέγεται *χρεμεισμός*, ὁ δὲ ἵππος, ἔταν φωνάζῃ λέγεται ὅτι *χρεμειτίζει*. Ἡ κατοικία τοῦ ἵππου λέγεται *σταῦλος*: ἐκεῖνος δὲ ὁ ὅποιος περιποιεῖται τὸν ἵππον *ἵπποκόμος*.

Ὁ ἵππος ἔχει πολλὰ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ προτερήματα. Ἔχει ὄρασιν, ὄσφρησιν καὶ ἀκοὴν δυνατὴν. Διὰ τοῦτο ἔταν τὴν νύκτα θυχίζῃ καὶ ἀντιληφθῆ κίνδυνον, σταματᾷ, ὄσφρηνεται καὶ στρέφει τὰ ὦτα πρὸς τὸ μέρος τοῦ κινδύνου. Ἔχει δὲ ἐπίσης καὶ πόδας ἀντοχικούς.

Ἰδιότητες.— Εἶναι εὐφυῆς καὶ εὐπειθής. Ἐννοεῖ τὸν κύριόν του ἀπὸ τὸν τόνον τῆς φωνῆς καὶ σταματᾷ ἢ ἀλλάσσει διεύθυνσιν ἀναλόγως τῆς κινήσεως τοῦ μαστιγίου. *Μανθάνει* ἐπίσης διάφορα στρατιωτικὰ γυμνάσια, ἔννοεῖ τοὺς ἤχους τῆς σάλπιγγος καὶ θυδίζει μὲ ῥυθμὸν. Εἶναι ἐπίσης *θαυραλός* καὶ *τολμηρός*. Ἐν κριθῶ πολέμου ἀτρόμητος μάχεται, πηδᾷ τάφρους καὶ φραγμούς καὶ ὑπακούει τυφλῶς εἰς τὸν ἀναδάτην. Εἶναι *φιλότιμος* καὶ *ὑπερήφανος*. Διὰ τοῦτο χρησιμοποιοῦν αὐτὸν εἰς τὰ ἵπποδρόμια, ὅπου γίνεται *ἀγὼν δρόμου* καὶ τελευταῖον ἔχει ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν κύριόν του: ἔταν ἴδῃ τὸν κύριόν του *χρεμειτίζει* ἀπὸ χαρὰν καὶ ἔταν πλησιάζῃ *λείχει* τὰς χεῖράς του.

Ἐπάρχουν διαφόρων εἰδῶν ἵπποι. Οἱ καλύτεροι ὅμως εἶναι οἱ Ἀραβικοὶ καὶ οἱ Οὐγγρικοί.

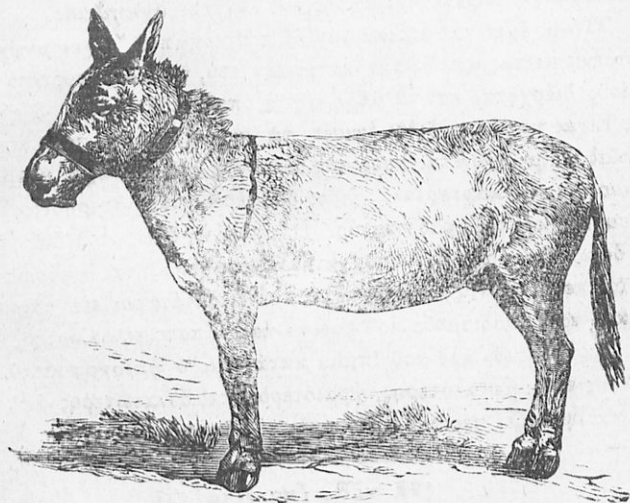
Ἀσθένεια. Καὶ ὁ ἵππος ὑπόκειται εἰς διαφόρους ἀσθενείας. Ἡ φοβερωτέρη ἀσθένεια εἶναι ἡ *μᾶλις*, ἡ ὅποια προσβάλλει καὶ τὸν ἄνθρωπον. Διὰ τοῦτο μόλις προσδληθῇ ἵππος ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν αὐτὴν τουφεκίζεται.

Διὰ νὰ προλαμβάνηται κάθε προσβολὴ τοῦ ἵππου ἀπὸ μολυσματικὰς ἀσθενείας, πρέπει οἱ σταῦλοι νὰ καθαρίζονται καὶ νὰ

ἀερίζονται καλὰ νὰ μὴ δίδωμεν εἰς αὐτοὺς ὕδωρ ψυχρὸν, διότι προσβάλλονται ἀπὸ *καλικόπονον* καὶ νὰ ἀναμιγνύωμεν εἰς τὰς τροφάς των ἄλας διαλελυμένον.

Ὁ ὄνος.

Ὁ ὄνος εἶναι καὶ αὐτὸς κατοικίδιον ζῷον. Ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἵππον καὶ εἶναι χρησιμώτατος εἰς τοὺς κηπουροὺς, γεωργοὺς καὶ μικρεμπόρους, οἱ ὅποιοι μεταφέρουν τὰ ἐμπορεύματά των ἀπὸ τοῦ χωρίου εἰς τὴν πόλιν καὶ εἶναι ὁ σύντροφος τοῦ πτωχοῦ, διότι δὲν ἀπαιτεῖ πολλά ἐξοδα διὰ τὴν διατροφήν του, ὅπως ὁ ἵππος.

Ἀπὸ τὸ δῆρμα του κατασκευάζουν τύμπανκ, φουσερά καὶ ἄλλα ἀντικείμενα. Ἡ *κεφαλή*, τὰ *ὄτια* καὶ οἱ *ὀφθαλμοὶ* του εἶναι μεγαλύτερα τοῦ ἵππου. *Οἱ πᾶδες* του εἶναι ὕψηλοι καὶ θῆνατοι καὶ φέρουσιν εἰς τὰ ἄκρα ὄπλην καὶ ἡ οὐρά του εἶναι *μακρὰ* διὰ νὰ ἀποδιώκῃ τὰ μύϊας. Καὶ ὁ ὄνος ἔχει δρασιν, ἀκοήν καὶ δασυρρησιν δυνατὴν ὅπως ὁ ἵππος καὶ ἀντέχει καὶ αὐτὸς εἰς τὰς μακρινὰς πορείας.

Ὁ ὄνος τρώγει χόρτον, ἄχυρον καὶ κριθήν. Δὲν ἔχει ἀνάγκ-

κην ἐξαιρετικῆς περιποιήσεως, ὅπως ὁ ἵππος, διότι εἶναι πολὺ λιτὸς εἰς τὴν τροφήν του. Ὁ ὄνος τρώγει μὲ εὐχαρίστησιν καὶ ἀκάνθας, ἀπὸ τὰς ὁποίας δὲν φοβεῖται νὰ κεντηθῆ, διότι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ στόματός του εἶναι σκεπασμένον μὲ στρώμα πολὺ σκληρὸν. Μόνον εἰς τὸ ὕδωρ εἶναι ἀπχιτητικὸς ὁ ὄνος· θάλει πάντοτε νὰ πίνῃ καθαρὸν. Ὁ δόντας ὁ ὄνος ἔχει τοὺς ἰδίους μὲ τὸν ἵππον.

Ὁ ὄνος ζῆ 15—20 ἔτη. Ἡ θήλεια γεννᾷ μίαν φοράν τὸ ἔτος ἐν μικρὸν τὸ ὅποιον λέγεται *πῶλος* καὶ τὸ ἀντρῆφει μὲ ἀγάπην. Τὸ γάλα τῆς ὄνου εἶναι πολὺ θρεπτικὸν καὶ χωνευτικὸν καὶ συνιστᾶται ὑπὸ τῶν ἱατρῶν ὡς τροφή κατάλληλος διὰ τὰ βρέφη καὶ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ στομαχικὰς διαταράξεις. Ἡ φωνὴ τοῦ ὄνου εἶναι βαρεῖα καὶ ἀηδὴς καὶ λέγεται *ὄγκηθμός*.

Ὁ ὄνος ἔχει καὶ μερικὰ ψυχικὰ προτερήματα. *Ἐχει μνήμην*. Διότι ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν κατοικίαν του, τοὺς δρόμους ἀπὸ τοὺς ὁποίους διέρχεται καὶ τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα τὸν ὀδηγεῖ ὁ κύριός του. Εἶναι *νοήμων*, διότι ἐννοεῖ τὰ προστάγματα τοῦ κυρίου του καὶ συμμορφώνεται πρὸς τὰς διαταγὰς του καὶ *ἔχει μεγάλην ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν*, διότι ὑποφέρει τὰς στερήσεις, τὰς κακουχίας καὶ τοὺς ῥαβδισμούς. Ἡ ὑπομονὴ ὅμως τοῦ ὄνου ἔχει καὶ ὄριον. Ὅταν τὸν ὄνον συχνὰ κακομεταχειρίζεται ὁ κύριός του γίνεται πεισματάρης καὶ τεμπέλης, μένει ἀδιάφορος εἰς τὰς φωνὰς καὶ τοὺς ῥαβδισμοὺς τοῦ κυρίου καὶ κάποτε τὸν κλωτσᾷ.

Ἐκ τοῦ ὄνου καὶ τοῦ ἵππου κατ᾿έχεται ὁ *ἡμίονος* (μουλᾶρι) ὁ ὁποῖος εἶναι μεγαλύτερος, ὡραιότερος καὶ δυνατώτερος ἀπὸ τὸν ὄνον καὶ ὁμοιάζει περισσότερο πρὸς τὸν ἵππον.

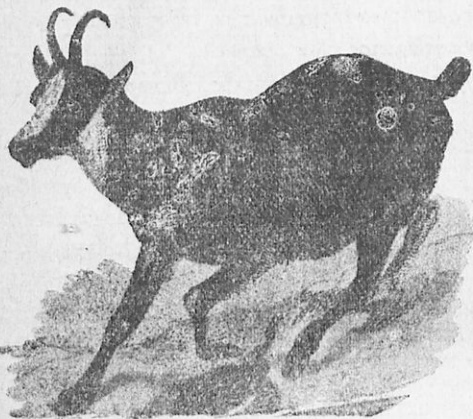
Ἡ αἶξ. (κατσίκα)

Ἡ αἶξ εἶνε χρησιμώτατον κατοικίδιον ζῷον. Μὰς δεῖ καὶ αὐτὴ τὸ γάλα τῆς, τὸ κρέας τῆς, τὸ δέρμα τῆς, τὰς τρίχας τῆς καὶ τὴν κόπρον μὲ τὴν ὁποῖαν λιπαίνομεν τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς κήπους.

Τὸ σῶμα τῆς αἰγὸς εἶνε κατὰ τι μεγαλιέτερον τοῦ σώματος τοῦ προβάτου. Ἡ *κεφαλή* τῆς εἶνε μακρουλὴ καὶ φέρει ἐπὶ τοῦ μετώπου δύο κέρατα, τὰ ὧτα μεγάλα, καὶ οἱ

ὀφθαλμοὶ ζωηροί. Ὁ κορμὸς τῆς δὲν εἶνε στρογγύλος, ὅπως τοῦ πρόβατου, ἀλλὰ μακρουλὸς καὶ ἡ οὐρὰ μικρὰ καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐνωρθωμένη. Ἡ αἰξ ἔχει τέσσαρας πόδας ὑψηλοὺς καὶ δυνατούς, οἱ ὅποιοι τελειώνουν εἰς δύο χηλὰς καὶ διὰ τοῦτο λέγεται ζῦον **διχηλόν**.

Ἡ αἰξ τρώγει χόρτυ, τρυφερὰ φύλλα καὶ τρυφεροὺς βλαστούς. Εἶνε ζῦον φυτοφάγον καὶ ἔχει τοὺς ἰδίους ὀδόντας μὲ τὸ πρόβατον καὶ μηρυκάζει τὴν τροφήν τῆς, ὥστε εἶνε ζῦον **μηρυκαστικόν**. Ἐπει-

δὴ ἡ αἰξ δεικνύει ἐξαιρετικὴν ἀγάπην πρὸς τὰ τρυφερὰ φύλλα καὶ τοὺς τρυφεροὺς βλαστοὺς τῶν δένδρων καὶ τῶν φυτῶν, καταφεύγει εἰς τὰ δάση, ὅπου ὑπάρχουν δένδρα καὶ ἀναβαίνει τοὺς τοίχους τῶν κτη-

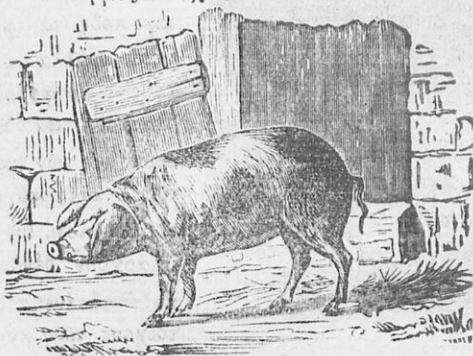
μάτων. Τὸ τρίχωμά τῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ τρίχας σκληρὰς καὶ δὲν περιπλέκεται μεταξὺ τῶν θάμνων, ἔχει δὲ χρῶμα μαῦρον, καστανόν, στακτὶ ἢ λευκόν.

Ἡ αἰξ ζῆ 12—15 ἔτη. Τὸ ἀρσενικόν τῆς αἰγὸς λέγεται **πράγος** καὶ ἔχει σῶμα καὶ κέρατα μεγαλύτερα καὶ ὑποκάτω τῆς σιαγόνης **γένειον**. Ἡ αἰξ γεννᾷ μίαν φοράν τὸ ἔτος ἀπὸ 1 ἕως 3 καὶ ἐνίοτε καὶ 4 κατσιακία, τὰ ὅποια λέγονται **ἐρίφια**. Ὅταν ζοῦν πολλὰ αἰγες μαζὺ ἀποτελοῦν τὰ **ποίμνια**. Ὁ βοσκὸς ὁ ὁποῖος βόσκει αἰγας λέγεται **αἰγοβοσκὸς** ἢ **αἰπόλος**. Ἡ αἰξ ἔχει τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς, ἢ τὸ πρόβατον καὶ προσβάλλεται ὑπὸ τῶν ἰδίων ἀσθενειῶν.

Ο χοῖρος.

Ο χοῖρος είναι χρησιμώτατον κατοικίδιον ζῷον. Μας δίδει τὸ τρυφερὸν καὶ νόστιμον κρέας του καὶ τὸ λίπος του, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιοῦμεν ἀντὶ βουτύρου εἰς τὴν μαγειρικὴν. Ἀπὸ τὸ δέρμα τοῦ χοίρου οἱ χωρικοὶ κατασκευάζουν στερεὰ ὑποδήματα καὶ ἀπὸ τὰς σκληρὰς τρίχας του γίνονται οἱ χρωστήρες τῆς ζωγραφικῆς καὶ αἱ βούρσες πρὸς καθαρισμόν τῶν ἐνδυμάτων, τῶν υποδημάτων καὶ τοῦ ἀσβεστώματος τῶν οἰκιῶν.

Ὁ κορμὸς τοῦ χοίρου εἶναι κυλινδρικός. Ἡ κεφαλὴ του εἶναι

μεγάλῃ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μικροὶ καὶ δὲν ἔχει δρασιν δυνατὴν. Τὰ ὦτα του εἶνε ἐπίσης μεγάλα καὶ ὄρια ἢ κρεμάμενα καὶ οἱ ῥῶθωνές του ἀνοικτοὶ καὶ πάντοτε ὑγροὶ ἕνεκα τούτου ἡ ἀ-

κοσὴ καὶ ἡ ὄσφρησίς του εἶναι δυνατὴ. Οἱ πόδες τοῦ χοίρου εἶναι μικροὶ καὶ λεπτοὶ καὶ τελειώνουν εἰς τέσσαρας δακτύλους, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο εἶναι μεγχλύτεροι τῶν ἄλλων καὶ ἐπάνω εἰς αὐτοὺς κυρίως στηρίζεται. Ἡ οὐρά του εἶναι μικρά, διότι δὲν τοῦ χρειάζεται ἐπειδὴ αἱ μυῖαι δὲν δύνανται νὰ δαγκάσουν τὸ παχὺ δέριμα του.

Ὁ χοῖρος τρώγει βαλάνους, πίτυρα, λάχανα, χόρτα, ὑπολείμματα τῶν φαγητῶν τοῦ μαγειρείου, ἄλευρα, τρυφερὰς ῥίζας φυτῶν καὶ ἄλλα. Τὰς ῥίζας τῶν φυτῶν εὐρίσκει μέσα εἰς τὴν γῆν τὴν ὁποίαν σκάπτει μὲ τὸ ῥύγχος του τὸ ὁποῖον λήγει εἰς σκληρὸν δακτύλιον. Ἀνακαλύπτει δὲ τὴν τροφήν του ἐντὸς τῆς γῆς διὰ τῆς δυνατῆς ὄσφρησέως του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ χοῖρος τρώγει ὅλα τὰ εἶδη τῶν τροφῶν, ἔχει καὶ ὅλα τὰ εἶδη τῶν ὀδόντων. Οἱ δύο μάλιστα ἐμπρόσθιοι κυνόδοντές του εἶναι πολὺ μεγάλοι καὶ

μυτεροί και εξέχουν πρὸς τὰ ἔξω. Οἱ κυνόδοντες οὗτοι λέγονται **χαυλιόδοντες**.

Ὁ χοῖρος ζῆ 10—15 ἔτη. Ὁ ἀρσενικὸς χοῖρος λέγεται **σὺς**, ἢ δὲ θήλεικ **ῥῖς**. Γεννᾷ δύο φορὰς τὸ ἔτος ἀπὸ 4—10 μικρά, σπικνίως δὲ 11 και 12. Ὁ βοσκὸς ἑ ὁποῖος βόσκει χοίρους λέγεται **χοιροβοσκὸς ἢ συβότης**. Ἡ φωνὴ τοῦ χοίρου λέγεται **γρουλλισμός**.

Ὁ χοῖρος εἶναι **λαίμαργος** και **παιμνάγος**. Διὰ τοῦτο τρώγει πολὺ και παχύνεται ὑπερβολικά. Τὸ βάρος μονοετοῦς χοίρου δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰς 80 ὀκάδας. Ὑποκάτω τοῦ δέρματός του σχηματίζεται στρώμα λίπους, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τρέφεται τὸν χειμῶνα, ἐὰν δὲν ἔχη ἄφθονον τροφήν.

Ὁ χοῖρος εἶναι **ἀμέριμος** και **τεμπέλης** διότι ὀλη ἢ ζωή του εἶναι **φαγητὸν και ὕπνος**. Εἶναι **ἔνθαρὸς** διότι ἀγαπᾷ τὸ θέρος νὰ κυλίεται εἰς τὴν λάσπην και νὰ μένη μέσα εἰς τὸ ὕδωρ ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Εἶναι και **πεισματάρης**, διότι δὲν ἀκολουθεῖ τὸν κύριόν του, ὅταν πρόκειται νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς ἄλλο μέρος και ἐκβάλλει ἀγρίας φωνάς, ὅταν τὸν συλλάβουν.

Ἐχει ὅμως και ἕνα καλὸν προτέρημα ὁ χοῖρος: **αἰσθάνεται ἀγάπην και συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἄλλους χοίρους**. Ὅταν κανεὶς χοῖρος συλληθῇ και ἐκβάλλῃ ἀγρίας φωνάς, τρέχουν ὅλοι οἱ χοῖροι, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται πλησίον, διὰ νὰ τὸν βοηθήσουν.

Ἀσθενεῖται. Ὁ χοῖρος προσβάλλεται ἀπὸ διαφόρους ἀσθενείας και κυρίως ἀπὸ τὴν **τριχίνωσιν και τὴν χάλασαν**. Αἱ ἀσθενεῖται αὐταὶ μεταδίδονται και εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ κρέατος τοῦ ἀσθενοῦς χοίρου, ἐὰν δὲν ψηθῇ καλῶς.

Ἐκτὸς τοῦ χοίρου, ὁ ὁποῖος τρέφεται εἰς τὰς οἰκίας και λέγεται **κατοικίδιος**, ὑπάρχει και ἄλλο εἶδος χοίρων οἱ ὁποῖοι τρέφονται εἰς τὰ πυκνὰ δάση· οἱ τοιαῦτοι χοῖροι εἶναι πολὺ δυνατώτεροι και ἀγριώτεροι και ἔχουν τοὺς χαυλιόδοντες μεγαλυτέρους. Ἐπιτίθενται και καταξοσχίζουσι τὰ ἄγρια θηρία, τὰ ὁποῖα θέλουν νὰ τοὺς δλάψουν. Οἱ χοῖροι οὗτοι λέγονται **ἀγριοχοῖροι**. Ὁ δὲ ἀρσενικὸς ἀγριοχοῖρος λέγεται **κάπρος**. Τὸ κρέας τῶν ἀγριοχοίρων εἶναι νοστιμώτατον. Διὰ τοῦτο κυνηγοῦνται ὑπὸ τῶν κυνηγῶν.

Τὸ κυνήγιον ὅμως αὐτὸ εἶναι πολὺ δύσκολον και ἐπικίνδυνον.

• Ο μύς (ποντικός).

Ο μύς είναι κατοικίδιον ζῷον πρὸς τὴν θέλησίν μας. Είναι ζῷον βλαβερόν, διότι κατατρώγει τὰς τροφάς, τρυπᾷ τὰ ἐπιπλα, καταστρέφει ἐνδύματα, βιβλία καὶ ἄλλα πολυτίμητα ἀντικείμενα. Ο μύς είναι κυρίως ἐπικίνδυνος ἐν καιρῷ ἐπιδημίας, διότι δύναται νὰ μεταδώσῃ τὴν *χολέραν*, τὴν *πανώλην*, τὴν *τριχίνωσιν* καὶ ἄλλας ἀσθενείας.

Τὸ σῶμα τοῦ μύτος εἶναι πολὺ μικρόν. Ἡ *κεφαλή* του τελειώνει εἰς ρύγχος τὸ ὁποῖον φέρει μύστακας ὡς ὄργανα ἀφῆς. Ὁ *ὀφθαλμὸς*

καὶ *ὠτὰ* ἔχει σχετικῶς μεγάλα. Οἱ δύο ἐμπρόσθιοι πόδες του εἶναι μικροὶ καὶ κοντοί, οἱ δὲ ὀπίσθιοι δυνατότεροι καὶ μεγαλύτεροι. Καὶ οἱ μὲν ἐμπρόσθιοι πόδες ἔχουσιν ἀνὰ 5 δακτύλους, οἱ δὲ ὀπίσθιοι ἀνὰ

4. Κάθε δάκτυλος ἔχει καὶ ἓνα γαμφῖον ὄνυχα. Ὁ μύς ἔχει καὶ οὐρὰν μεγάλην ἴσην πρὸς τὸ μῆκος τοῦ σώματός του.

Ο μύς τρώγει κάθε φαγώσιμον, ἄρτον, ἄλευρον, πίτυρα, τυρόν, ἔλαιον, ζάχαριν, βούτυρον, κρέας καὶ ἄλλα. Είναι ζῷον *παμφάγον*. Ἔχει δύο *κοπιτήρας* εἰς τὴν κάτω σιγχόνα καὶ δύο εἰς τὴν ἄνω καὶ τρεῖς *τραπεζίτας*. Είναι δὲ τόσοσιν δυνατοὶ οἱ ὀδόντες του, ὥστε ἠμπορεῖ νὰ τρώγῃ καὶ στερεὰς τροφάς καὶ νὰ διατρυπᾷ σκληρὰ ἀντικείμενα. Ἀπὸ τὴν μεγάλην τριβῆν, οἱ ὀδόντες του φθειρόνται ἄλλα δὲν καταστρέφονται, διότι ἀρχίζουσιν νὰ μεγαλώνουσιν ἀπὸ τὴν ρίζαν, ὅπως συμβαίνει, ὅταν κόψωμεν τοὺς ὄνυχάς μας. Ο μύς τραχανίζει τὴν τροφήν του, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ ζῷον *Τρωκτικόν*.

Ο μύς κάμνει τὴν φωλεάν του εἰς τὰ ὑπόγεια τῶν οἰκιῶν, εἰς ἀποθήκας, ἀχυρῶνας, ὑπονόμους καὶ ἄλλαχοῦ. Τὴν ἡμέραν μένει κρυμμένος μέσα εἰς τὴν φωλεάν του, τὴν δὲ νύκτα ἐξέρχεται νὰ εἰσῆ τροφήν μόλις ἀντιληφθῇ ὅτι εἶναι ἡσυχία καὶ δὲν διατρέχει κίνδυνον. Ἔχει πολὺ δυνατὴν ὄσφρησιν καὶ ἀκοήν. Διὰ τῆς δυνα-

της σφραγίσως του ανακαλύπτει ποῦ εὑρίσκεται ἡ τροφή. Ἐὰν τὸ μέρος εἶναι κλειστὸν προσπικθεὶ διὰ τῶν ὀδόντων νὰ ἀνοίξῃ ὀπήν καὶ τὸ κατορθώνει. Ἐὰν εὑρίσκεται εἰς ὑψηλὸν μέρος, ἀναρριχάται εὐκόλως πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο μετὰ τοὺς γαμφοὺς ὀνυχάς του. Ὁ μῦς δύναται νὰ βαδίζῃ μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς οὐράς του καὶ ἐπάνω εἰς τευτωμένα σχοινία καὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰ πλοῖα καὶ ἐκ τῶν πλοίων νὰ ἐξέρχεται εἰς τὴν ξηράν.

Ἡ θήλεια γεννᾷ 4—5 φορές τὸ ἔτος ἀπὸ 5—8 μικρὰ τυφλά ποντικάρια, τὰ ὁποῖα μετὰ δύο ἐβδομάδας ἀνοίγουν τὰ μάτια των. Ἡ μήτηρ θηλάζει τὰ μικρὰ της μετὰ πολλήν στοργήν. Ἄμα τὰ μικρὰ μεγαλώσουν ὀλίγον κτίζουν καὶ αὐτὰ ἰδικήν των φωλεάν καὶ ἀρχίζουσιν νὰ τεκνοποιοῦν.

Ἐχθροί.— Ἐχθροὶ τοῦ μύος εἶναι ἡ γαλή, ὁ ὄφις, ὁ ἀκανθόχοιρος, ἡ ἰκτίς, ἡ γλαῦξ, ὁ ἰέρπξ καὶ ἄλλα ἀρπακτικὰ πτηνά. Ἐχθρὸς τοῦ μύος εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος τὸν συλλαμβάνει μετὰ διαφόρους παγίδας (δόκνα).

Ἡ μύια.

Ἡ μύια εἶναι ζῷον ὀχληρὸν καὶ ἀκάθαρτον, διότι κάθεται ἐπάνω εἰς τὰς τροφάς, τὸ κρέας, τὸν τυρόν, τὰ γλυκίσματα ἢ εἰς ἄλλα καθαρὰ ἀντικείμενα τῆς οἰκίας καὶ τὰ λερώνει. Ἡ μύια

εἶναι καὶ ἐπικίνδυνος διότι κάθεται εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου καὶ δύναται νὰ τοῦ μεταδώσῃ κολλητικὴν ἀσθένειαν, τῆς ὁποίας τὰ μύια μεταφέρει διὰ τῶν ποδῶν της ἀπὸ πληγᾶς καὶ πτύελα ἀσθε-

νῶν ἀνθρώπων.

Τὸ σῶμα χωρίζεται εἰς τρεῖς μέρη διὰ τριῶν ἔντομων, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ ἔντομον. Τὰ τρία ταῦτα μέρη εἶναι ἡ κεφαλή, ὁ θώραξ καὶ ἡ κοιλία. Ἡ κεφαλή ἔχει δύο μεγάλους ὀφθαλμούς, μικρὰ κέρατα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται ὡς ὄργανα ἀφῆς καὶ τελειώνει στὸ ρύγχος. Τὸ ρύγχος φέρει μίαν προβοσίδα,

ή όποία έχει τήν ιδιότητα νά διαστέλλεται και νά συστέλλεται, δτεν άπομυζά τας υγράς τροφάς. 'Επί του θώρχκος έχει δύο μικράς πτέρυγας με τας όπίσκις πετά και έξ μικρούς πόδας, οι όποιοι εις τά άκρα φέρουν μικρά σφαιρίδια δια τών όποίων δύναται εύκόλως νά περιπκτῆ επί τῆς υάλου τών πκραθύρων και του καθρέπτου.

'Η μυτα τρώγει κάθε είδος φαγωσίμου κυρίως επισκέπτεται τά κρέατα, τά ψάρια, τόν τυρόν, τά γλυκίσματα, τά υπολείμματα του μαγειρείου και τας άκαθαροίαις. Δέν έχει μὲν οδόντας δυνατούς, αλλά δια τῆς προβοσκίδος τῆς άπορροφᾶ. Δια τῆς προβοσκίδος έξάγει και κάποιον υγρόν δια του όποιου μαλακώνει τήν σκληράν ζάχαριν και άπορροφᾶ τόν γλυκύν χυμόν.

'Η μυτα ζῆ πανταχοῦ, αλλά πρό πάντων προτιμᾶ τας άκαθαροίαις και τήν κόπρον τών σταύλων, διότι εκεί γεννᾶ τά πολλά αυγά τῆς, εκ τών όποίων έξέρχονται οι μικροί σκώληκές τῆς οι όποιοι εισχωροῦν έντός τῆς κόπρου και εύρίσκουν ἄφθονον τροφήν. Οι σκώληκες οὔτοι μετά 10 - 15 ἡμέρας γίνονται τέλειαι μυτιαι.

Τά οχληρά και επικίνδυνα ταῦτα έντομα, τά όποια πληθύνονται καταπληκτικῶς, εύτυχῶς κυνηγοῦν πολὺ τά έντομοφάγα πτηνά, ή χελιδών, τὸ στρουθίον, αι άράχναι και άλλα και οι άνθρωποι οι όποιοι δια διαφόρων μέσων καταστρέφουν τας μυτιαις.

*Από τήν ένόχλησιν τών μυιῶν εἴμεθα άπηλλαγμένοι, εάν εις τήν ελίκαν υπάρχη μεγάλη καθαριότης και εάν αι τροφαί και τά γλυκίσματα εἶνε καλῶς σκεπασμένα.

*Ο κώνωψ.

*Ο κώνωψ είναι έντομον κατοικίδιον. 'Ο κώνωψ εἶναι οχληρός, διότι διακόπτει τόν ύπνον μας κατά τας νύκτας του θέρους δια του συρ'γματός του και τών κεντημάτων του. Είναι και επικίνδυνος διότι μάς μεταδίδει διαφόρους μολυσματικὰς ασθeneίαις και πρό πάντων τούς ελώδεις πυρετούς (θέρμας).

Τὸ σῶμα του κώνωπος, δικιρεῖται ὅπως και τῆς μυτιαις εις τρία μέρη. Εἰς κεφαλήν, θώρακα και κοιλίαν. 'Επί τῆς κεφαλῆς εύρίσκονται αι κεραται, τά ὄργανα τῆς άφῆς, οι ὀφθαλμοί και τὸ

μεταξοειδές βομβύκιον. Ἐκ τῶν αὐγῶν τούτων γεννῶνται κατὰ τὴν ἐρχομένην ἀνοιξιν μικραὶ ἀράχλαι.

Κατὰ τὸν χειμῶνα ἀποθνήσκει.

Ἑπάρχουν διάφορα εἶδη ἀράχνης. Ἡ ἀράχνη τῆς πατρίδος μας εἶναι ἀκίνδυνος. Τὸ δηλητήριόν τῆς μόνον τὰ μικρὰ ἔντομα θανατώνει. Ἄν καὶ ἔμως ἡ ἀράχνη εἶναι ὠφέλιμον κατοικίδιον ζῷον, πρέπει νὰ καταστρέφωμεν τὸ ἰστόν τῆς, ἐὰν εἶναι εἰς τὰς γωνίας τῆς οἰκίας μας, διότι εἶναι σημεῖον ἀκαθαροῦς.

Ἡ ὄρνις (κότα)

Ἡ ὄρνις εἶναι πτηνὸν οἰκικόν. Ἡ ὄρνις μας δίδει τὰ αὐγά τῆς, τὰ ὁποῖα εἶναι τροφή εὐπεπτος καὶ ὑγιεινή. Μας δίδει καὶ τὸ νόστιμον καὶ θρεπτικὸν κρέας τῆς. Ἡ ὄρνις καταστρέφει καὶ ὅλα τὰ ἔρπετα καὶ τὰ βλαβερὰ ἔντομα τῆς οἰκίας.

Τὸ σῶμα τῆς ὄρνιθος εἶναι μέτριον· μόλις δύναται νὰ φθάσῃ εἰς βῆρος μίαις ὀκάς. Ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς κεφαλῆς ἔχει **κόκκινον σαρκίον** καὶ ἐπὶ τοῦ κάτω μέρους δύο μικρὰ σκουληρίκια, τὰ ὁποῖα λέγονται **κάλλαια**. Ἐχει δύο **ὀφθαλμούς**, δύο **ὠτα** καὶ δύο **μικρὰς ὀπὰς** διὰ νὰ ἀναπνέῃ ὡς ρῶθυνας. Αἱ σιαγόνες τῆς προεκτείνονται καὶ σχηματίζουσι τὸ ράμφος.

Ἐπὶ τοῦ κορμοῦ φέρει δύο μικρὰς ἀναλόγως τοῦ σώματός τῆς **πτέρυγας**· ἕνεκα τούτου δὲν δύναται νὰ πετᾷ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις καὶ εἰς τὸ ἄκρον **οὐρανὸν μικρὰν**. Οἱ δύο πόδες τῆς εἶναι πολὺ δυνατοὶ καὶ φέρει ὁ καθείς ἀπὸ τέσσαρας **δακτύλους**, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τρεῖς εἶναι ἔμπροσθεν καὶ οἱ ἄλλοι ὀπίσθεν.

Ἡ ὄρνις τρώγει πίτυρα, κριθήν, κέγχρον, δαυκία, σκώληκας, ἔντομα, τρυφερὰ χόρτα καὶ ἄλλα. Τοὺς σπόρους καὶ τοὺς σκώληκας εὕρισκει ἐντὸς τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν σκάπτει καὶ σκαλίζει μετὰ τοὺς ἰσχυροὺς ὄνυχάς τῆς. Τούτους δὲν σπάζει μετὰ τὸ ράμφος τῆς, ἀλλὰ καταπίνει. Οἱ σπόροι οὗτοι ὀδηγοῦνται πρῶτα εἰς τὸν **πρόλοβον**. Ἐκεῖ ἐρέχονται καὶ μαλακύνονται μετὰ τὸ νερό, τὸ ὁποῖον πίνει ἡ ὄρνις. Ἀπὸ δὲ βραχυῶσι καὶ μαλακύνωσιν μεταδιβάζονται εἰς τὸν **προστόμαχον**. Μετὰ εἰς τὸν **προστόμαχον** μαλακύνονται ἀκόμη περισσότερο καὶ

τότε μεταδιβάξονκι εἰς τὸν κυρίως στόμαχον ὅπου γίνεται ἡ χώνευσις.

Ἡ ὄρνις πίνει πάντοτε καθαρὸν. Τὸ ὕδωρ, τὸ ὅποιον πίνει ἡ ὄρνις μεταδαίνει πρῶτα εἰς τὸ κοιλίωμα, τὸ ὅποιον εὐρίσκειται εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ῥάμφους της. Διὰ τὴν κατρηκυλήσῃ εἰς τὸν εἰσοφάγον ἀναγκάζεται νὰ ὑψώσῃ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἄνω.

Ἡ ὄρνις εἶναι ζῷον ὠοτόκον, διότι γενᾶ ὠά (αὐγά). Μία καλὴ ὄρνις δύναται νὰ γεννήσῃ ἐντὸς ἑνὸς ἔτους περὶ τὰ 150 αὐγά. Ὅταν ἡ ὄρνις γεννήσῃ πολλὰ αὐγά, θέλει νὰ κλωσσήσῃ

καὶ νὰ γίνῃ μήτηρ. Τοῦτο ἐννοοῦμεν ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέραν φωνήν, τὴν ὁποῖαν ἐκβάλλει ἡ ὄρνις, ὅταν θέλῃ νὰ κλωσσήσῃ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι θέλει νὰ μένῃ διαρκῶς μέσα εἰς τὴν φωλεάν της. Εἰς τοιαύτην περι-

πτωσιν, ἐὰν δὲν θέλωμεν νὰ κλωσσήσῃ τὴν κολυμβῶμεν ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος μέχρις ὅτου ξεκλωσσήσῃ. Ἐὰν ὅμως θέλωμεν, θέτομεν μέσα εἰς τὴν φωλεάν της 10—15 αὐγά. Ἡ ὄρνις κάθεται ἐπάνω εἰς αὐτὰ καὶ τὰ θερμαίνει ἐπὶ 20—22 ἡμέρας. Δὲν ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν φωλεάν της πρὸς μόνον ὅταν αἰσθανθῇ ὑπερβολικὴν πεινὰν καὶ δι' ὀλίγον καιρὸν. Ἀφοῦ περάσουν αἱ ὠρισμένα ἡμέραι τὰ μικρὰ ὀρνίθια, τὰ ὅποια εὐρίσκονται μέσα εἰς τὰ αὐγά, θρύουσιν τὸ κέλυφος καὶ ἐξέρχονται. Εἰς τὰ μικρὰ ὀρνίθια τὰς πρῶτας ἡμέρας δίδομεν μικρὰ ψιχία ἄρτου ἢ μικροὺς κόκκους σιταμίου.

Ἡ κλωσσα ἀγαπᾶ πολὺ τὰ μικρὰ της. Τὰ περιμαζεύει καὶ τὰ θερμαίνει ὑπὸ τὰς πτέρυγας της. Τὰ ὀδηγεῖ εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ ὅταν εὕρῃ κανένα σπόρον ἢ κανὲν σικωληκάκι τὰ φωνάζει μὲ ἰδιαιτέραν φωνήν (κλου, κλου, κλου). Ὅταν συννεφιάξῃ ὁ οὐρανὸς καὶ προβλέπῃ βροχὴν, τὰ φωνάζει πλησίον της καὶ καταφεύγει εἰς κάποιαν γωνίαν πρὸς προφύλαξιν. Ὅταν πλησιάξῃ εἰς τὰ ὀρνίθια γαλῆ ἢ ἰέραξ ἐξαγριοῦται καὶ ἐπιτίθεται ἐναντίον αὐτῶν καὶ τοὺς τρέπει εἰς φυγὴν. Τὰ μικρὰ της ἡ ὄρνις ἀνατρέφει μέχρις ὅτου μεγαλώσουν καὶ γίνουσιν ἱκανὰ νὰ εὐρίσκουσιν μόνα των τὴν τροφήν των. Τὸ μέρος εἰς τὸ ὅποιον κοιμῶνται αἱ ὀρνιθες λέγεται ὀρνιθῶν.

Αἱ ὄρνιθες μόλις βρασιλεύσῃ ὁ ἥλιος καταφεύγουν εἰς τὸν ὄρνιθωνα καὶ κοιμῶνται. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐξυπνοῦν πολὺ πρωτὶ καὶ ἐξέρχονται εἰς τὴν βοσκὴν ἢν πολλάκις ὑπὸ τὴν ὄδηγιαν κα προστασίαν τοῦ πετεινοῦ.

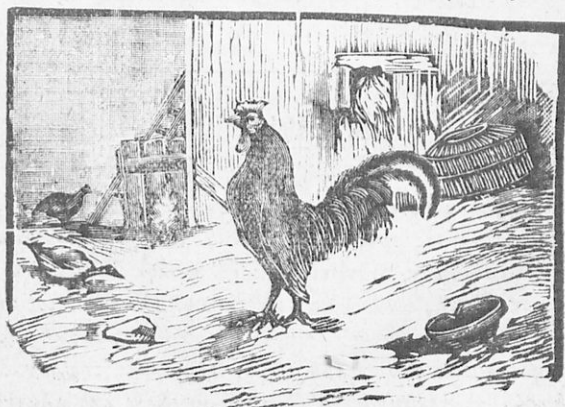
Αἱ ὄρνιθες ἐπειδὴ σκαλιζοῦν τὴν γῆν καλὸν εἶναι νὰ περιορίζωνται εἰς μέρη κλειστά, ὅταν μάλιστα ὑπάρχει πλησίον κήπος, διὰ νὰ μὴ προξενοῦν βλάβας εἰς τὰ φυτά. Αἱ ὄρνιθες πολλάκις προσβάλλονται ἀπὸ διαφόρους κολλητικὰς ἀσθενείας καὶ ἀπὸ φθείρας (κοτόφειρες). Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν μετάδοσιν τῶν ἀσθενειῶν πρέπει ὁ ὄρνιθὼν νὰ ἀερίζηται καλῶς καὶ νὰ ἀσδεστώνεται τακτικά. Προσέτι νὰ ἀναμιγνύωμεν εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ὄρνιθων καὶ διαλελυμένην γαλαζόπετραν (θεικὸν χαλκόν).

Τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα τρέφουν ὄρνιθας λέγονται **ὄρνιθοὶ τροφεῖα**.

Αἱ ὄρνιθες πολλαπλασιάζονται καὶ μὲ τὰς κλωσσομηχανάς.

Ὁ ἀλέκτωρ (πετεινός).

Ὁ ἀλέκτωρ εἶναι ἄρρην ὄρνις. Εἶναι μεγαλύτερος καὶ ὠραιότερος ἀπὸ τὴν ὄρνιθα. Τρέφεται μὲ τὰς ἰδίαις τρο-

φάς, μὲ τὰς ὁποίας τρέφεται καὶ ἡ ὄρνις καὶ ἔχει τὰ ἴδια μέρη τοῦ στομάχου. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχει μεγαλύτερον λοφίον ἀπὸ κρέας ὡς περικεφαλαίαν καὶ ὑποκάτω τοῦ ῥάμφους τοῦ δύο σαρκίαι μεγάλα.

τὰ κάλλαια. Τὰ πτερά τοῦ πετεινοῦ εἶναι χρωματιστὰ καὶ γυαλίζουσι. Ἡ δὲ οὐρά του εἶναι μεγαλύτερα καὶ ὠραιοτέρα ἀπὸ τὴν οὐρὰν τῆς ὄρνιθος. Εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τῶν ποδῶν του ἔχει ἓνα σκληρόν, ἀγκυλωτὸν ὄνυχον, μὲ τὸν ὁποῖον πλήττει (κτυπᾷ) τοὺς ἐχθροὺς του καὶ λέγεται πλήκτρον.

Ἰδιότητες.— Ὁ ἀλέκτωρ φέρεται ὡς προστάτης καὶ ἡγεμὼν πρὸς τὰς ὄρνιθας. Ταύτως προσκαλεῖ διὰ τῆς φωνῆς του, ὅταν εὕρη τροφήν καὶ τὰς ἐπιναφέρει πλησίον του, ὅταν ἀπομικρυνθῶσιν. Αὐτὸς τὰς ὀδηγεῖ εἰς τὴν βοσκήν, αὐτὸς τὰς ὀδηγεῖ καὶ εἰς τὸν ὄρνιθῶνα. Εἶναι ζηλότυπος καὶ θέλει νὰ εἶναι μόνος του εἰς τὸν ὄρνιθῶνα. Ὅταν πλησιάζῃ ξένος ἀλέκτωρ, δὲν τοῦ ἐπιτρέπει τὴν εἰσοδὸν. Ἐὰν ἐπιμένῃ νὰ εἰσέλθῃ, συνάπτει πρὸς αὐτὸν μάχην καὶ τὸν πλήττει μὲ τὸ πλήκτρον του. Ὁ ἀλέκτωρ εἶναι καὶ ὑπερήφανος. Ὅταν συνάψῃ μάχην πρὸς ἄλλον πετεινὸν καὶ νικήσῃ ἀνέρχεται εἰς ὑψηλὸν μέρος καὶ διαλαλεῖ τὴν νίκην του. Ἐὰν ὁμιως νικηθῇ τρέπεται εἰς φυγὴν καὶ κρύπτεται ἀπὸ τὴν ἐντροπήν του.

Ὁ ἀλέκτωρ ἐξυπᾷ πολὺ ἔνωρις καὶ διὰ τοῦ λαλήματος ἐξυπᾷ τὰς ὄρνιθας. Ἐπειδὴ ὁ ἀλέκτωρ ἐξυπᾷ εἰς ὠρισμένας ὥρας τῆς πρωΐας αἱ χωρικοὶ ἐγείρονται καὶ κανονίζουσι τὰ τῆς ἐργασίας των. Ὁ ἀλέκτωρ λαλεῖ καὶ κατὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ καιροῦ.

Ἡ περιστέρα.

Ἡ ἡμέρος περιστέρα εἶναι πτηνὸν κατοικίδιον, ὅπως ἡ ὄρνις. Τὰς περιστέρας τρέφομεν καὶ διὰ τὸ νόστιμον κρέας των καὶ πρὸς στολισμὸν, διότι εἶναι πολὺ ὠραῖα καὶ κομψὰ πτηνά.

Ἡ κεφαλὴ της εἶναι μικρὰ καὶ κομψή. Οἱ ὀφθαλμοὶ της εἶναι ζωηροὶ καὶ γλυκεῖς καὶ τὸ ράμφος μικρὸν καὶ μαλακόν. Ὁ τράχηλός της φέρει ὠραῖα πτερά πέριξ. Ὁ κορμὸς της εἶναι λεπτὸς καὶ ἐλαφρὸς, αἱ πτέρυγας καὶ ἡ οὐρὰ μεγάλαι καὶ πλατεῖαι, διὰ ταῦτα ἡ περιστέρα δύναται νὰ πετᾷ μετὰ μεγάλῃ ταχύτητος. Οἱ πόδες τῆς περιστέρας ἔχουσιν ἀνά 4 δακτύλους, 3 ἔμπροσθεν καὶ 1 ὀπισθεν. Εἶναι ὁμιως μικροὶ καὶ ἀδύνατοι καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἡμ-

θύγγος μετά της προβοσκίδος· ἐπὶ τοῦ θώρακος ἔξ μικροὶ καὶ λεπτοὶ πόδες καὶ δύο πτέρυγες.

Ἐπάρχουσι δύο εἶδη κωνώπων. **Οἱ κοινοὶ καὶ οἱ ἀνωφελεῖς κώνωπες.** Διακρίνομεν δὲ αὐτοὺς ἀπὸ τῆν στάσιν τῆν ὁποίαν λαμβάνουν, ὅταν κάθηνται ἐπὶ τοῦ τοίχου.

Ὁ κοινὸς κώνωψ κρατεῖ τὸ σῶμά του παράλληλον πρὸς τὸ μέρος ἐπὶ τοῦ ὁποίου κάθεται. Ὁ ἀνωφελὴς πλησιάζει πολὺ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἀντικείμενον καὶ ἔχει ἀπομεμακρυσμένον τὸ ὀπίσθιον μέρος. Ἐπιόλοβέστερος εἶναι ὁ ἀνωφελής, διότι αὐτὸς μεταδίδει καὶ τοὺς ἐλειογενεῖς πυρετοὺς.

Ὁ θήλυς κώνωψ ἀπομυζᾷ διὰ τῆς προβοσκίδος του τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῶ ὁ ἄρρην ἀπορροφᾷ τοὺς χυμοὺς τῶν φυτῶν. Τὸ μέρος τοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον δαγκάνει ὁ κώνωψ ἐρεθίζεται καὶ ἐξογκοῦται, διότι χύνει ἐπίτηδες ἐν ὑγρὸν δηλητηριῶδες διὰ νὰ ἐρεθισθῆ καὶ νὰ συρρεύσῃ πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ αἷμα

πολὺ. Ἡ θήλεια γεννᾷ πολυάριθμα αὐγὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων τῶν λιμνῶν καὶ τῶν ἐλῶν. Ἐκ τῶν αὐγῶν αὐτῆς ἐξέρχονται ἐντὸς δύο ἡμερῶν μικροὶ σκώληκες, οἱ ὁποῖοι κολυμβοῦν ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Μετ' ὀλίγον οἱ σκώληκες αὐτοὶ ἀποκτοῦν γίνονται τέλεια ἔντομα.

Εἰς τὰ ἐλώδη μέρη ἐπικρατοῦν πάντοτε οἱ ἐλώδεις πυρετοί. Διὰ τοῦτο τὸ μόνον μέσον τὸ ὁποῖον καταπολεμεῖ τοὺς πυρετοὺς τούτους ἀποτελεσματικῶς εἶναι ἡ ἀποξήρανσις τῶν ἐλῶν καὶ πτέρυγας καὶ πόδας καὶ ὀλων τῶν στασίμων ὑδάτων.

Ἐὰν ὅμως ἡ ἀποξήρανσις αὐτῆ εἶναι δύσκολος, τότε πρέπει νὰ ρίπτωμεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων πετρέλαιον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ τὰ αὐγὰ τῶν κωνώπων καταστρέφονται καὶ ἄλλοι κώνωπες ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος δὲν ἐπικάθηνται. Τοὺς κώνωπας καταδιώκουσιν αἱ χελιδόνες καὶ ἄλλα ἔντομα φάγα πτηνὰ καὶ οἱ ἰχθύες τῶν γλυκῶν ὑδάτων.

Αἱ περισσότερα ζῶν κατὰ ζεύγη ἢ ἐντὸς τῶν πόλεων μέσα εἰς τεχνητὰς φωλεάς, αἱ ὁποῖαι λέγονται *περιστερεῶνες*, καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ ἡμεροὶ περισσότερα, ἢ μέσα εἰς *σπήλαια καὶ βράχους* κατ' ἀγέλας καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ ἀγριαί. Ἡ θήλεια γεννᾷ δύο μικρὰ καὶ λευκὰ αὐγά, 7 — 8 φορές τὸ ἔτος. Ταῦτα ἐπιράζει καὶ ὁ πκτήρ καὶ ἡ μήτηρ ἐνλλάξ ἐπὶ 15 ἡμέρας καὶ ἐξέρχοντα οἱ μικροὶ νεοσσοί. Ἐπειδὴ οἱ μικροὶ νεοσσοὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ χωνεύσουν σκληρὰς τροφάς, διὰ τοῦτο τὰς πρώτας ἡμέρας τοὺς τρέφουν οἱ γονεῖς τῶν μὲ μαλακὴν τροφήν τὴν ὁποίαν ἐξάγουν ἐκ τοῦ προλόβου τῶν. Αἱ περισσότερα πληθύνονται πολὺ, ἀλλὰ τὰς καταδιώκουν καὶ οἱ κυνηγοὶ διὰ τὸ νόστιμον κρέας τῶν καὶ τὰ διάφορα ἀρπακτικὰ πτηνά.

Ἰδιότητες.— Ἡ περισσότερὰ ἔχει *μνήμην* δυνατήν. Ἐνθυμεῖται τὴν φωλεάν της καὶ ἐπιστρέφει εἰς αὐτήν ὅσον μικρὰν καὶ ἂν εὐρίσκεται. Ἐὰν συλλάβωμεν περισσότερὰν καὶ τὴν μεταφέρωμεν εἰς μακρυνὸν τόπον, ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρώτην της φωλεάν, ἐὰν τὴν ἀφήσωμεν ἐλευθέραν. Διὰ τοῦτο τὴν περισσότερὰν τὴν χρησιμοποιοῦν ὡς τεχυδρόμον ἐν καιρῷ πολέμου ἢ πολιορκίας.

Οἱ στρατοὶ φέρουν μὲζὶ τῶν περισσότερὰς ἀπὸ τὸν τόπον μὲ τὸν ὁποῖον θέλουν νὰ εὐρίσκωνται εἰς συνενόησιν, κατόπιν δέχονται στερεὰ εἰς τοὺς πόδας τῶν ἢ εἰς τὴν οὐράν τῶν τὴν ἐπιστολήν καὶ τὴν ἀφήνουν ἐλευθέραν νὰ πετάξῃ καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν φωλεάν της, ὅπου πάλιν ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἐπίτηδες καὶ περιλαμβάνουν τὰς ἐπιστολάς.

Ἡ περισσότερὰ εἶναι *δειλόν*, *πρῶον* καὶ *ἀθῶον πτηνόν*, διότι κανὲν ζῶν δὲν προσβάλλει καὶ ὅταν προσβάλλεται, δὲν δεικνύει ἀγριότητα. Ἡ περισσότερὰ εἶναι καὶ παράδειγμα *συζυγικῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως*. Διότι μένει πιστὴ εἰς τὸν σύζυγον της μέχρι θανάτου.

Ἡ χελιδών.

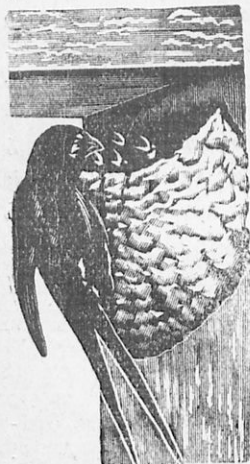
Ἡ χελιδών εἶναι πτηνὸν κατοικίδιον. Κτίζει τὴν φωλεάν της εἰς τὴς στέγας, εἰς τοὺς ἐξώστους καὶ εἰς τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν.

Ἡ κεφαλή της εἶναι μικρά, τὸ *ράμφος* βραχὺ καὶ αἱ *ὀφθαλμοὶ* της πολὺ ζωηροί· ἕνεκα τούτου βλέπει τὰ μικρὰ

έντομα από μακρῶς. Αἱ πτέρυγές της εἶναι πολὺ μεγάλαι καὶ ἡ οὐρά της μεγάλη καὶ ψαλιδωτὴ καὶ κανονίζει τὴν διεύθυνσιν της ὅταν πετᾷ. Ἐνεκα τούτου ἡ χελιδὼν πετᾷ μετὰ μεγάλης ταχύτητος. Οἱ πόδες της εἶναι ἀδύνατοι καὶ λεπτοί· διὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ βαδίσῃ εἰς τὴν γῆν. **Τὸ ἄνω μέρος τῆς χελιδό- νος εἶναι μαῦρον ἢ δὲ κοιλία λευκὴ.**

Ἡ χελιδὼν τρώγει μύϊας, κώνωπας, κάμπας τῶν δένδρων καὶ ἄλλα ἔντομα ἐπιδραβῆ.

Μία χελιδὼν τρώγει μεγάλην ὑποσὸτητα ἐντόμων, διότι κυνηγεῖ ἀπὸ τῆς πρωτῆς μέχρι τῆς ἑσπέρας καὶ διὰ νὰ χορτάσῃ χρειάζεται τόσα ἔντομα, ὅσα ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ τριπλάσιον βᾶρος τοῦ σώματός της, εἰς ζυγισθῶσιν. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν ὁ καιρὸς εἶναι καλός, τὰ ἔντομα ταῦτα πετοῦν ὑψηλὰ εἰς τὴν ἀέ- ρα καὶ ἡ χελιδὼν τὰ ἀρπάζει μετὰ μεγάλην εὐκολίαν. Ὅταν ὁμως ὁ καιρὸς εἶναι ὀμι- κλώδης, τὰ ἔντομα ταῦτα πετοῦν χαμηλά, ἢ δὲ χελιδὼν ἀναγκάζεται καὶ αὐτὴ νὰ πετᾷ πολὺ χαμηλά.

Ἡ χελιδὼν μᾶς ἐπισκέπτεται κατ' ἔ- τος τὴν ἀνοιξιν, διὰ τοῦτο καὶ θεωρεῖται ὁ προάγγελος τῆς ἀνοίξεως. Κτίζει τὴν φωλεάν της ὑπὸ τὰς στέγας, τοὺς ἐξώ- στας καὶ τὰ περάθυρα τῶν οἰκιῶν διὰ πη- λοῦ. Τὸν πηλὸν λαμβάνουσιν ἀπὸ τὸ ἔδα-

φος, τὸν ὁποῖον ζυμῶνουν μετὰ τὸν σιελόν των ὁ ὁποῖος ἔχει κολλη- τικὴν ιδιότητα καὶ ἀνακατώνουσι μετὰ μικρὰ τεμάχια ἀχύρου καὶ ξύλων. Τὴν φωλεάν των στρώνουν μετὰ τρίχας καὶ μικρὰ πτερὰ διὰ νὰ εἶναι ζεστή.

Αἱ χελιδόνες ζοῦν κατὰ ζεύγη, ὅπως αἱ περιστέραι.

Ἡ θήλεια γεννᾷ 4—6 μικρὰ λευκὰ αὐγὰ δύο φορές τὸ ἔτος, τὰ ὁποῖα ἐπιφύζει ἐπὶ 12 ἡμέρας. Μετὰ ταῦτα ἐξέρχονται οἱ μικροὶ νεοσσοί, τοὺς ὁποῖους τρέφου μετὰ ἔντομα ὁ πτήρ καὶ ἡ μήτηρ μέχρις ὅτου μεγάλωσεν καὶ γίνουσι ἱκανὰ μόνα των νὰ εὐρίσκουν τὴν τροφήν των.

Αί χελιδόνες μένουν εις τὸν τόπον μας μέχρι τέλους Αὐγούστου. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου, ὅποτε τὰ ἔντομα καταστρέφονται καὶ ὑπάρχει ἔλλειψις τροφῆς μᾶς φεύγουν (ἀποδημοῦν) εἰς μακρυνούς καὶ θερμούς τόπους. Διὰ τοῦτο ἡ χελιδὼν λέγεται πτηνὸν ἀποδημητικόν.

Ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς ἀποδημίας, ὅλαι αἱ χελιδόνες αἱ ὁποῖαι ζοῦν εἰς τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν συνεννοοῦνται δι' ἰδιαιτέρας φωνῆς καὶ συναθροίζονται ὅλαι ἢ εἰς τὴν στέγην ὑψηλῆς οἰκίας ἢ εἰς τὴν κορυφὴν μεγάλου δένδρου. Τότε τὴν νύκτα, ὅταν δὲν πνέει ἰσχυρὸς ἄνεμος καὶ κοιμῶνται τὰ ἀρπυκτικὰ πτηνὰ δίδεται τὸ σύνθημα καὶ ἀναχωροῦν κατ' ἀγέλας. Πετοῦν ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους ἄνωθεν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης μέχρις ὅτου φθάσουν εἰς θερμούς τόπους, ὅπου θὰ περάσουν τὸν χειμῶνα. Πολλὰ χελιδόνες ἀδύνκτοι καὶ γέρικαι ἀποθνήσκουν εἰς τὸν δρόμον καὶ πίπτουν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐχθροὶ τῆς χελιδόνος εἶναι τὰ ἀρπυκτικὰ πτηνὰ καὶ ὁ ἰέραξ. Κατορθώνει ὅμως ἕνεκα τῆς μεγάλης ταχύτητός της νὰ σώζεται καὶ νὰ εἰσέρχεται πολλάκις ἐντὸς τῶν οἰκιῶν, ὅπου ὁ ἰέραξ δὲν τολμᾷ νὰ εἰσέλθῃ.

Ἐ ὀ σῆς (σκύρος).

Ἐ ὀ σῆς εἶναι μικρὰ κάμπη, ἡ ὅποια τρυπᾷ τὰ μάλλινα ὑφάσματα καὶ τὰ δέρματα. Προέρχεται ἀπὸ μικρὰν πεταλοῦσαν χρώ-

μμιος κιτρινωποῦ, ἡ ὅποια πετᾷ ἐντὸς τῆς οἰκίας μας τὸν Μάιον, Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας. Ἐπιζητεῖ μάλλινα ὑφάσματα καὶ δέρματα καὶ κατορθώνει πολλοὺς νὰ εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ ξυμιοφυλακίου καὶ νὰ ἀποθέσῃ ἐπάνω εἰς τὰ ἐνδύματα τὰ αὐγά της. Τὰ

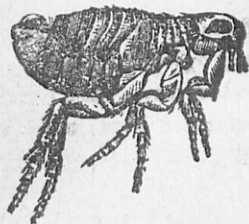
αὐγά ταῦτα ἐκκολάπτονται τὸν Αὐγούστον καὶ ἐξέρχονται αἱ μικραὶ κάμπαι, αἱ ὁποῖαι τρώγουν τὰ μάλλινα ὑφά-

σματα και τὰ δέρματα.

Διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὰς βλάβας τῆς κάμπης ταύτης πρέπει νὰ περιτυλίσωμεν ἐντὸς τῶν μιλλίων ὕψομάτων ἀντικείμενα ἀποπνέοντα δριμύτην ὁσμὴν λ. χ. **καμφοράν, ναφθαλίην, κόνιν καπνοῦ, ἀνθή λεβάντας** καὶ ἄλλα.

•Ο ψύλλος

Ὁ ψύλλος εἶναι τὸ μικρὸν καὶ ὀχληρὸν ἐκεῖνο ἔντομον, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως καὶ ζῆ καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ θέρος. Ὁ Ψύλλος κρύπτεται ἐντὸς τῶν μιλλίων σκεπασμάτων καὶ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν καθαρίζονται

καὶ δὲν ἀερίζονται καλῶς λ.χ. εἰς τὰ ὑπόγεια, εἰς τοὺς σταύλους καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ ψύλλος τρέφεται μὲ τὸ αἷμα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζῶων, τὸ ὁποῖον ἀπορροφᾷ διὰ τοῦ μικροῦ σωλήνος τὸν ὁποῖον φέρει εἰς τὸ ἄκρον τῆς κεφαλῆς. Ὁ ψύλλος δὲν συλλαμβάνεται εὐκολα, διότι ἔχει μεγαλύτερους τοὺς

ὀπισθίους πόδας καὶ δύναται νὰ κάμνη μεγάλα πηδήματα.

Ὁ ψύλλος ἀποθέτει τὰ κῦρά του εἰς τὰ κουφώματα τῶν σανίδων καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξέρχονται κατ' ἀρχὰς μικροὶ κίχκιννοι σκώληκες χωρὶς πόδας. Οἱ σκώληκες οὗτοι ἐντὸς ὀλίγου γίνονται τέλεια ἔντομα. Ὁ ψύλλος εἰς τὸ ψῦχος ἀποθνήσκει.

Τοὺς ψύλλους πολεμοῦμεν διὰ μιᾶς κόψεως τὴν ὁποῖαν μᾶς δίδει τὸ φαρμακεῖον. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως μέσον διὰ νὰ ἀπκλιχθῶμεν ἀπὸ τοῦ ψύλλου εἶναι ἡ **καταδίωξις** των καθ' ἐκάστην πρωΐαν (**ψύλλισμα**) καὶ ἡ τέλεια **καθαριότης** καὶ ὁ **ἀερισμὸς** τῆς κατοικίας.

•Ο κόρις (κοριός).

Ὁ κόρις εἶναι ἔντομον ὀχληρότερον καὶ πολὺ χειρότερον τοῦ ψύλλου. Ἔχει σῶμα **στρογγύλον** καὶ **χρῶμα κοκκινωπόν**. Τρέφεται ἀποκλειστικῶς σχεδὸν μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ὁποῖον ἀπορροφᾷ. Μὲ τὸ **ρύγχος** του τρυπᾷ τὸ δέρμα καὶ χύνει

εις την πληγὴν δηλητηριώδες υγρὸν, ἕνεκα τούτου τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον δαγκάνει, ὁ κοριὸς ἐρεθίζεται καὶ ἐξογκοῦται. Τὸν κοριὸν δὲν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν, διότι τρέχει πολὺ ταχέως διὰ τῶν ἑξ-ποδῶν του. Ὅταν φονεύσωμεν διὰ τοῦ δακτύλου κοριὸν, ὁ δάκτυλός μας ἀποδίδει μίαν δυσώδη ὀσμὴν.

Ὁ κοριὸς ζῆ εἰς ὄσα μέρη ζῆ καὶ ὁ ἄνθρωπος. Διὰ τοῦτο κάμνει τὴν φωλεάν του εἰς τὰς σχισμὰς τῶν σκιδῶν, εἰς τὰς σχισμὰς τῶν τοίχων, εἰς τὰς ραφὰς τῶν ἐφαπλωμάτων καὶ τῶν στρωμάτων καὶ εἰς ἄλλας ὁπὰς. Ἐκεῖ γεννᾷ τὰ αὐγά του ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέρχονται οἱ μικροὶ κοριοί. Ὁ κοριὸς πολλαπλασιάζεται ταχέως καὶ ἀντέχει πολὺ εἰς τὴν πείναν.

Τοὺς κοριοὺς πολεμοῦμεν χύνοντες διάλυσιν *στυπτηρίας* ἢ *κοχλάζον ὕδωρ* ἢ *πετρέλαιον* εἰς ὄσας σχισμὰς ὑποθέτομεν ὅτι ὑπάρχουν κοριοὶ ἢ αὐγά των. Τὸ ἀσφαλέστερον ἔμως μέσον εἶναι ἡ *τελεία ἀπολύμανσις* τῆς κατοικίας καὶ μετὰ ταῦτα ἡ *τελεία καθαριότης*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΖΩΑ ΤΩΝ ΚΗΠΩΝ

Σκώληξ ὁ γήινος (σκουληκαντέρα).

Ὁ σκώληξ ὁ γήινος, ὁ ὁποῖος λέγεται κοινῶς σκουληκαντέρα, εἶναι τὸ σκουληκι ἐκείνο, τὸ ὁποῖον συνήθως βλέπομεν εἰς λασπώδη μέρη ἢ ἐντὸς τοῦ χώματος, ὅταν σκεπάζωμεν τὴν γῆν. Τὸ σῶμα τοῦ σκώληκος εἶναι μαλακόν, κυλινδρικόν καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς ζώνας. Ὅμοιάζει

πολὺ πρὸς μικρὸν ὄφιν, ἀλλὰ δὲν βεβίβει *κυματοειδῶς*, ὅ-

πως ἐκεῖνος. Ὅταν θέλῃ νὰ κινηθῇ συσπειροῦται καὶ κητόπιν ἐξαπλοῦται πρὸς τὰ ἔμπροσ. *Πόδας*, *κεφαλὴν* καὶ *ὀφθαλμοὺς* δὲν ἔχει. Ὁ σκώληξ οὗτος καίτοι δὲν ἔχει ὀφθαλμοὺς ἔχει ὅμως ἀσθενῆ τινὰ ὄργανα διὰ τῶν ὁποίων διακρίνει τὸ σκότος ἀπὸ τὸ φῶς. Διὰ τοῦτο βλέπομεν αὐτὸν νὰ ἐξέρχεται κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας καὶ νὰ τρέπεται εἰς φυγὴν, ὅταν πλησιάσωμεν πρὸς αὐτὸν *λυχνίαν ἀναμμένην*.

Τρῶει σαπισμένα φύλλα καὶ σαπισμένην κόπρον, τὰ ὅποια βλέπομεν ἐντὸς τῆς φωλεᾶς του, διότι *σιαγόνας* καὶ *ὀδόντας* δὲν ἔχει.

Ὁ σκώληξ ζῇ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους καὶ ἐξέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν κατόπιν βροχῆς ἢ πολλῆς ὑγρασίας, διότι πρέπει πάντοτε τὸ δῆρμα του νὰ εἶναι ὑγρὸν διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ. Ὅταν τὸ δῆρμα τοῦ σκώληκος ξηρανθῇ ἢ ἐπιστρωθῇ διὰ κόνεως, δὲν δύναται νὰ ἀναπνεύσῃ καὶ ἀποθνήσκει.

Ὁ γήινος σκώληξ εἶναι ὠφέλιμος, διότι διακρυπᾷ τὸ ἔδαφος τῶν κήπων καὶ τῶν ἀμπελῶν καὶ τοιουτοτρόπως ἀερίζεται καὶ ποτίζεται εὐκολώτερον.

Ἐχθροὶ τοῦ γήινου σκώληκος εἶναι ὁ κόσσυφος, αἱ ὄρνιθες καὶ τὰ ἐντομοφάγα πτηνά.

Κοχλίας ὁ πωματίας (σάλιαγκος).

Ὁ κοχλίας εἶναι μικρὸν ζῷον, τὸ ὁποῖον φέρει ἐπὶ τῆς ραχέως του **δοσρακον ἀσβεστοῶδες, στρογγύλον καὶ ἐλικοειδῶς συνεστραμμένον**. Τὸ δοσρακον τοῦτο χρησιμεύει εἰς τὸν κοχλίαν ὡς κατοικία καὶ σχηματίζεται ἀπὸ μίαν βλένναν τὴν ὁποίαν ἐκβάλλει τὸ σῶμα του. Εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δοσράκου ὑπάρχει ὀπή, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ κοχλίας ἐξάγει τὴν κεφαλὴν του καὶ μέρος τοῦ κορμοῦ του ὅταν θέλῃ νὰ κινηθῇ πρὸς εὑρεσιν τροφῆς.

Τὸ σῶμα του εἶναι **μαλακὸν καὶ δὲν ἔχει ὀστά**, διὰ τοῦτο λέγεται ζῷον **μαλάκιον**. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει τέσσαρες **μεραιας**, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δύο εἶναι μεγαλύτεραι καὶ φέρουσι τοὺς ὀφθαλμούς. αἱ δὲ ἄλλαι δύο μικρότερα, καὶ χρησιμεύουσιν ὡς ὄργανα **ἀφῆς καὶ ἀκοῆς**. Μὲ τὴν βοήθειαν τῶν κερατιῶν καὶ τῆς ἀσφρήσεως εὐρίσκει τὴν τροφήν του.

Πόδας ὁ κοχλίας δὲν ἔχει ἀλλὰ ὑποκάτω τῆς κοιλίας φέρει **σάρκα πλατεῖαν**, διὰ τῆς ὁποίας σύρεται ἐπὶ τῆς γῆς ἢ ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ τῶν χόρτων. Ἡ σὰρξ αὕτη διὰ τῆς ὁποίας ὁ κοχλίας σύρεται λέγεται **πούς**, ὁ ὁποῖος ἀφίνει ἕχνη διαβάσεως, διότι ἐκβάλλει **γλοιῶδες ὑγρὸν**.

Τροφή τοῦ κοχλίου εἶναι **χορτοφάγις**, φύλλα **τροφερά δένδρων, λάχνα καὶ μαρούλια**, τὰ ὁποῖα ἀποκόπτει διὰ τῆς σκληρᾶς γλώσσης του, ἢ ὁποία φέρει πολλοὺς μικροὺς ὀδόντας καὶ τρίβει τὴν τροφήν του ἕπως ἢ λίμν.

Οἱ κοχλίας ζῶσιν εἰς **σκιερούς τόπους**, εἰς **κῆπους**, εἰς **ἀγρούς**, εἰς **ἀμπελώνας** καὶ εἰς **δάση**. Τὴν ἐσπέρην ἢ κατόπιν βροχῆς κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀνοίξεως ἐξέρχονται πρὸς ζήτησιν τροφῆς. Κατὰ τὴν προσέγγισιν τοῦ χειμῶνος κλείει τὴν θύραν τοῦ κοχχυλίου του καὶ ἀπονυχουταὶ μέχρι τῆς ἀνοίξεως. Ἡ θήλεια γεννᾷ **40—60** μικρὰ αὐγά, τὰ ὁποῖα ἐναποθέτει εἰς ὅπας ἐντὸς τῆς γῆς. Ἐκ τῶν αὐγῶν αὐτῶν ἐξέρχονται **μικροὶ κοχλίας** μὲ τὰ

δοτρακόν των, οι οποίοι σὺν τῷ χρόνῳ αὐξάνονται.

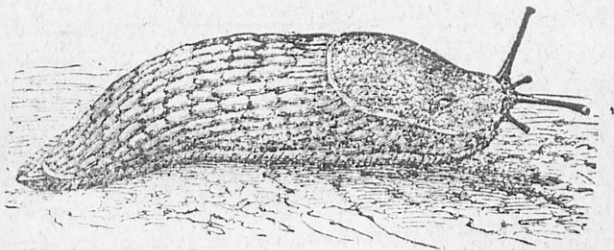
Οἱ κοχλῖαι προξενοῦσι μεγάλην βλάβην εἰς τοὺς κήπους, διότι κταστέρουσι τὰ λάχανα. Εὐτυχῶς ὅμως καταδιώκουσιν αὐτοὺς ὁ ἀσπάλαξ, ἡ χελώνη, ἡ κίχλη καὶ ἄλλα πτηνά.

Τὸ κρέας τοῦ κοχλίου τρώγεται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων πρὸ πάντων κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς νηστείας.

Κοχλῖαι ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν.

Λεῖμαξ ὁ ἀγροδιαίτος (γυμνοσιάλιαγκος)

* Ἄλλο εἶδος κοχλίου εἶναι ὁ λεῖμαξ ὁ ἀγροδιαίτος ὁ ὁποῖος κοινῶς λέγεται γυμνοσιάλιαγκος, διότι δὲν φέρει ἐπὶ τῇ βράχῳ δοτρακον, ὅπως ὁ τυματίας. Καὶ ὁ κοχλίας αὐτὸς φαίνεται κατὰ

τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ καλοκαίρι εἰς μέρη ὑγρὰ καὶ ὑπὸ τὰ φύλλα. Τρώγει καὶ αὐτὸς τὰς αὐτὰς φυτικὰς οὐσίας καὶ ἔχει τὰ ἴδια ὄργανα γέυσεως, ἀφῆς καὶ ἀσφρήσεως. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν φέρει δοτρακον εἶναι ἐκτεθειμένος εἰς τὸν ἐκ τῆς ξηρασίας θάνατον. Γεννᾷ καὶ αὐτὸς αὐγὰ καὶ πολλαπλασιάζεται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Τὸν κοχλίον τοῦτον κυνηγοῦν τὰ αὐτὰ ἀρπακτικὰ πτηνά. Τὸ κρέας του ὅμως δὲν τρώγεται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Βροῦχος ὁ τῶν κυάμων.

Μέσα εἰς τὰ ξηρὰ κουκιά παρατηροῦμεν πολλὰς φορές ἓνα μαῦρον πυρήνα. Ὁ πυρὴν αὗτος εἶναι μικρὸν ἔντομον. Ἐχει χρῶμα μαῦρον, ὁμοιάζει πρὸς τὴν μυῖαν καὶ ὀνομάζεται βροῦχος ὁ τῶν κυάμων.

Τὸ ἔντομον τοῦτο πετᾷ, διότι ἔχει τέσσαρας πτέρυγας. Φέρει

δὲ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ δύο μικρὰς κεραίας ὡς ὄργανα ἀφῆς. Ὁ βροῦχος γεννᾷ τὰ αὐγά του μέσα εἰς τὰ χλωρὰ κουκιά καὶ εἰς ἄλλα ὄσπρια. Ἐξ αὐτῶν ἐξέρχονται μικρὰ κάμπι, αἱ ὁποῖαι τρέφονται ἐντὸς τῶν ὄσπριων καὶ μετὰβάλλονται ἀργότερα εἰς χρυσαλίδας.

Ὅταν σπειρώμεν κυάμους ἔχοντας βρούχους, οἱ βρούχοι ἐξέρχονται καὶ παραμένουν ἐντὸς τοῦ ἐδάφους μέχρις οὗ γίνῃ ἡ ὠρίμανσις τῶν κυάμων. Ὅταν δὲ φθάσῃ ἡ κατάλληλος ἐκείνη ἐποχὴ, ὁ βροῦχος μεταβαίνει εἰς τοὺς κυάμους καὶ ἀποθέτει τὰ αὐγά του, ἐκ τῶν ὁποίων ἀργότερον γεννῶνται αἱ κάμπαι καὶ μετὰ ταῦτα αἱ χρυσαλίδες.

Τοὺς βρούχους ἀποδιώκομεν, ὅταν τοὺς κυάμους ἐκθέσωμεν εἰς τὸν ἥλιον.

Ἄνθονόμος ὁ τῶν μηλεῶν.

Τὰ ἄνθη τῆς μηλέας καὶ τῆς ἀπιδέας φαίνονται: πολλάκις ὡς νὰ ἐκάησαν. Ἐὰν ἀνοίξωμεν ἐν τοιοῦτον ἄνθος θὰ εὕρωμεν εἰς τὸ βάθος μικρὰν λευκὴν κάμπην. Ἡ κάμπη αὕτη εἶναι τοῦ ἀνθονόμου τῆς μηλέας. Ὁ ἀνθονόμος εἶναι μικρὸν μαῦρον ἔντομον, τὸ

ὁποῖον τὸν χειμῶνα εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἐδάφους. Κατὰ τὴν ἀνοξίαν ὅταν τὸ δένδρον ἀνθῇ, ὁ ἀνθονόμος ἐξέρχεται ἐκ τοῦ ἐδάφους καὶ ἀναρριχάται ἐπὶ τοῦ κορμοῦ καὶ φθάνει εἰς τὰ ἄνθη τοῦ δένδρου, τὰ ὁποῖα διατρύπᾳ διὰ τοῦ ῥύγχους του καὶ ἐναποθέτει ἐντὸς αὐτῶν τὰ αὐγά του. Ἐκ τῶν αὐγῶν αὐτῶν ἐξέρχονται μικρὰ ἄσπρι κάμπαι, αἱ ὁποῖαι κατατρώγουν τὰ ἄνθη.

Ὁ ἀνθονόμος φέρει μεγάλην κατστροφὴν εἰς τὰς μηλέας. Διὰ τοῦτο οἱ κηπουροὶ διὰ νὰ προφυλάξουν τὰ δένδρα τῶν ἀπὸ τὴν κατστροφὴν τοῦ ἀνθονόμου μετὰχειρίζονται διάφορα μέσα.

α'.) Τινάσσουν καθ' ἑκάστην πρωΐαν τὰ δένδρα ὁπότε αἱ κάμπαι εἶναι νεκρωμένοι ἐκ τοῦ νυκτερινοῦ ψύχους καὶ πίπτουν εὐκολα. Κάτωθεν τοῦ δένδρου ὑπάρχουν αινδῶναι. Τὰς κάμπας συνάξουν καὶ τὰς φονεύουν. β'.) Ραντίζουν τὰ ἄνθη πρὶν ἀνοίξουν

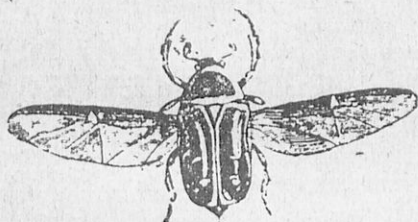
μέ διάλυσιν *λιζόλ* καὶ γ'.) Θέτουν περίξ τοῦ κορμοῦ χάρτην μέ κολλώδη οὐσίαν, διὰ νὰ κολλᾷ ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἀνθονόμος καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ ἀνέλθῃ.

Εἰς τὸ ἔργον τῆς καταπολεμήσεως τοῦ ἀνθονόμου δοθητοὶ τοῦ γεωργοῦ προσέρχονται καὶ τὰ διάφορα ἔντομοφάγα πτηνά, τὰ ὁποῖα κτίζουσι τὴν φωλεάν των ἐπὶ τῆς μηλέας.

Κητονία ἢ χρυσόχρους (χρυσόμυια).

Ἡ κητονία ἢ χρυσόχρους εἶναι ἔντομον μικρόν, τοῦ ὁποῖου τὰ πτερὰ εἶναι χρυσὰ καὶ λάμπουν· διὰ τοῦτο λέγεται καὶ χρυσόμυια.

Ἡ κητονία ἐπισκέπτεται κυρίως τὰ ἄνθη τῆς μηλέας καὶ τῆς ροδιάς, ἔκ τῶν ὁποίων διὰ τοῦ ρύγχους τῆς ἀπορροφᾷ τὸ μέλι τῶν ἀνθέων. Εἶναι ὀλίγον μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν μυῖαν τὴν κοινὴν καὶ γεννᾷ τὰ αὐγά της συνήθως ἐντὸς τῆς φωλεᾶς τῶν μυρμηκῶν. Ἐκεῖ ἐκκολάπτονται καὶ ἐξέρχονται μικρὰ κάμπι. Ἡ κητονία βλάπτει τὰ φυτὰ τοῦ κήπου καὶ πρέπει νὰ καταδιώκεται ὑπὸ τῶν γεωργῶν.

Πρασοκουρίς (κολοκυθοκόπτης).

Ἡ πρασοκουρίς εἶναι ἔντομον τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται συνήθως ἐντὸς τοῦ ἐδάφους τῶν κήπων καὶ τρώγει τὰς ρίζας τῶν κρεμμύτων, τῆς κολοκύνθης καὶ τῆς ἀγγουριάς. Εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν γεωργῶν εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τὰ ὀνόματα *κολοκυθοκόπτης*, *κρυμμοδοφάγος* ἢ *ἀγγουροφάγος*. Τὸ μέγεθος τῆς πρασοκουρίδος εἶναι ἴσον πρὸς τὸ μέγεθος μιᾶς μεγάλης ἀκρίδος. Φέρει τέσσαρες *πτέρυγας* μικρὰς καὶ δὲν δύναται νὰ πετᾷ. Οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες

είναι **δυνατώτεροι** και σκαλίζει εύκολα τὸ ἔδαφος.

Ἡ πρασοκουρίς ζῆ έντὸς τοῦ ἐδάφους ἀπὸ τὰς τρυφεράς ρίζας τῶν φυτῶν τοῦ κήπου, και έντὸς τοῦ ἐδάφους γεννᾷ τὰ αὐγά της ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέρχονται αἱ κάμπαι, αἱ ὁποῖαι μεταβάλλονται εἰς λευκοὺς σκώληκας και τέλος εἰς τέλεια έντομα.

Προφύλαξεις.— Οἱ γεωργοὶ διὰ νὰ προλαμβάνωσι τὰς μεγάλας βλάβας τῆς πρασοκουρίδος ρίπτουν εἰς τὴν κόπρον

πετρέλαιον 1 ἢ 2 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

ΖΩΑ ΤΩΝ ΑΓΡΩΝ

Ὁ γρύλλος (τριζόνι).

Ὁ γρύλλος εἶναι ἔντομον μικρὸν τῶν ἀγρῶν. Μὲ τὸ ρύγχος τοῦ σκάπτει βαθύως τὴν γῆν καὶ κάμνει τὴν φωλεάν του πλησίον τῶν ὁδῶν καὶ εἰς μέρη εὐήλια καὶ ξηρά. Ἔχει χρῶμα **μαῦρον**, δύο **μικρὰς πτέρυγας** καὶ δύο **μεγάλας κεραίας** ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὡς ὄργανα ἀφῆς. Τροφή του εἶναι μικροὶ σκώληκες καὶ μικρὰ ἔντομα, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἐντὸς τοῦ ἐδάφους. Ὁ γρύλλος μόλις νυκτώσῃ, κατὰ τὰς ἑκρινὰς νύκτας ἐξέρχεται ἐκ τῆς φωλεᾶς του καὶ γρυλλίζει, δηλαδή παράγει ἕνα δυνατὸν τριγμὸν διὰ τῆς τριβῆς τῶν πτερύγων του, ὁ ὁποῖος ὁμοιάζει πρὸς φωνήν. Διὰ τοῦτο λέγεται καὶ κοινῶς ὁ γρύλλος **τριζόνι** ἢ **τριξαλοῦδι**. **Ἐχθροὶ** τοῦ γρύλλου εἶναι οἱ γάτοι, οἱ χοῖροι καὶ τὰ ἔντομοφάγα πτηνά.

Ἄκρίς.

Ἡ ἄκρίς εἶναι ἕν ἀπὸ τὰ θλαβερώτατα ἔντομα εἰς τὴν γεωργίαν, διότι κατατρώγει τοὺς τρυφεροὺς θλαστοὺς τῶν δένδρων, τὰ σιτηρά, τὰς ἀμπέλους καὶ ὅλα ἔν γένει τὰ σπαρτὰ εἰς τρόπον ὥστε νὰ κατιστραφῇ ἡ γεωργία καθ' ὅλοκληρίαν, ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀκρίδων εἶναι μέγας.

Ἡ ἄκρίς ἔχει χρῶμα **φαιόν**, **πράσινον** ἢ **καστανόν**. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει **κεραίας** καὶ **μεγάλους ὀφθαλμοὺς** μὲ **ἰσχυρὰς σιαγόνες**. Ἔχει **ἰσόσυχας πτέρυγας** ἐκ τῶν ἑσπίων αἱ δύο ἄνω εἶναι μεγαλύτεραι καὶ σκληρότεραι, αἱ δὲ δύο κάτω λεπτότε-

ραι και χρωματισμένοι. Ἐπὶ τοῦ θώρακος ἔχει ἕξ πόδας ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ὀπίσθιοι εἶναι μεγαλύτεροι, ἕνεκα τούτου δύναται νὰ κάμνη μεγάλη πηδήματα.

Αἱ ἀκρίδες προστρέβουσι τὰς ὀδοντωτὰς κνήμας τῶν ὀπίσθιων ποδῶν μὲ τὰ ἄκρα τῶν πτερύγων των πηράγουν τριγμῶν

δυνατὸν (κρί κρί). Αἱ ἀκρίδες ἀναφαίνονται κατὰ Μάρτιον καὶ ἀναπτύσσονται κατὰ Μάιον καὶ Ἰούλιον, τὸν δὲ Ἰούλιον ἀποθνήσκουν ἀφ' οὗ προηγουμένως αἱ θήλειαι ἐκποθέσουσι τὰ πολυάριθμα αὐγά των κατὰ σωροὺς εἰς μέρη ἀσφκλή ἐντὸς τοῦ ἐδάφους. Τὰ αὐγά τῆς ἀκρίδος πηραμένουν καθ' ὄλον τὸν χειμῶνα ἐντὸς τοῦ ἐδάφους καὶ κατὰ τὴν ἀνοιξιν ἐξέρχονται ἐξ αὐτῶν μικρὰ ἀκρίδες χωρὶς πτερά, αἱ ὁποῖαι εὐθὺς ἀπὸ τῆς μικρᾶς τῶν ἡλικίας ἀρχίζουσι τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον.

Εἰς μέρη οὗ ἐπιπέσουσι πολλαὶ ἀκρίδες ἐπιφέρουσι τελείαν καταστροφὴν. Τὰ δένδρα ἀπογυμνοῦνται, ἡ χλόη καὶ τὰ σιτηρὰ τελείως καταστρέφονται καὶ θερισμὸς δὲν γίνεται.

Ἀκρίδες πολλαὶ κατὰ πυκνὰ νέφη πηρατῶνται εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς Ἀφρικῆς καὶ δικκίως θεωροῦνται ὡς μία πληγὴ τοῦ Φαραῶ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Ἐχθροὶ τῆς ἀκρίδος εἶναι τὰ ἐντομοφάγα πτηνὰ, αἱ κορῶναι, αἱ ὄρνιθες, οἱ πελκργοί, οἱ κολοιοί, αἱ γλαῖ καὶ ἄλλα ζῷα. Φοβερώτερος ἐχθρὸς τῆς εἶναι οἱ ἄνθρωποι. Οἱ χωρικοὶ εἰς τὸ ἀκουσμὸν τῆς ἀκρίδος κατακλιμάβονται ὑπὸ τρόμου, ἐξέρχονται ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ διὰ διαφόρων σανίδων ζητοῦσι νὰ ἐξολοθρεύσουσι τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο ἔντομον.

Ο μύρμηξ.

Ο μύρμηξ είναι μικρόν και γνωστότατον έντομον. Το σώμα του μύρμηκος είναι λεπτόν, η κεφαλή και η κοιλία του παχύτερα του θώρακος. Επί της κεφαλής φέρει μικράς κεραίας, οφθαλμούς μεγάλους και στόμα με ισχυράς σιαγόνας. Μερικοί μύρμηκες έχουν και πτέρυγας.

Οι μύρμηκες τρώγουν σκώληκας, έντομα, κόκκους σίτου, κριθής, άραβοσίτου, τροφάς των οικιών, γλυκίσματα και άλλα.

Οι μύρμηκες αναβαίνουν πολλάκις κατά μεγάλας σειράς επί των δένδρων διά να έπισκεφθοῦν τοὺς ώρίμους καρπούς ἢ διά να διατρυπήσουν τὸν φλοιὸν τῶν νεαρῶν φυτῶν και να απορροφήσουν τὸν γλυκόν των χυμόν.

Οι μύρμηκες επιπίπτουν κατά σμήνη και επί των πτωμάτων τεθνεώτων ζώων.

Τὴν φωλεάν των οι μύρμηκες κάμνουν εἰς τοὺς τοίχους τῶν οικιών, ἢ εἰς τοὺς κήπους, εἰς τοὺς ἀγρούς και εἰς τὰ δάση μέσα εἰς τὸ ἔδαφος. Ἡ φωλεά τῶν μυρμηκῶν λέγεται *μυρμηκιά* και εἶναι διηρημένη εἰς πολλὰ χωρίσματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀποθηκεύουσι τὰς τροφάς των διά τὸν χειμῶνα. Ἐντὸς τῆς φωλεᾶς των οι μύρμηκες τρέφουν τὰς *φυτοφθείρας* και απορροφοῦν τὸν χυμόν των, διότι τὰς φυτοφθείρας μεταχειρίζονται ὡς *γαλακτοφόρους* ἀγελάδας. Ἐντὸς αὐτῶν γεννῶσιν αἱ θήλειαι και τὰ αὐγά των, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέρχονται μικραὶ κάμπαι. Αἱ κάμπαι αὐταὶ μεταβάλλονται εἰς *χρυσάλιδας* και τελευταίον γίνονται τέλεια έντομα.

Εἰς ἕκαστον σμήνος ὑπάρχουν ἄρρενες, θήλειαι και ἐργάται μύρμηκες. Οι ἄρρενες και οι θήλειαι εἶναι ὀλίγοι και φέρουν τέσσαρς πτέρυγας. Οὗτοι μίαν φοράν τὸ ἔτος ἐξέρχονται ἐκ τῆς φωλεᾶς των και πετοῦν εἰς τὰ περίξ δένδρα. Οι περισσότεροι

ὅμως εἶναι οἱ ἐργάται. Αὐτοὶ κάμνουν ὄλας τὰς ἐργασίας. Ὅλην τὴν ἡμέραν εὐρίσκονται εἰς διαρκῆ κίνησιν. Αὐτοὶ σκάπτουν τὴν γῆν καὶ κατασκευάζουν τὴν φωλεάν των, αὐτοὶ κάμνουν τὰ διάφορα διαμερίσματα, αὐτοὶ συσσωρεύουν πλῆθος τροφῶν διὰ τὸν χειμῶνα καὶ αὐτοὶ διατρέφουν καὶ περιποιοῦνται τὰς μικρὰς κάμπας. Οἱ μύρμηκες μένουν τὸν χειμῶνα ἐντὸς τῆς φωλεᾶς των καὶ τρέφονται μὲ τὰς τροφὰς τὰς ὁποίας ἔχουν συναθροίσει τὸ περασμένον καλοκαίρι. Ἐκ τῆς φωλεᾶς των ἐξέρχονται μόνον κατὰ τὰς θερμὰς ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως καὶ τοῦ θέρους.

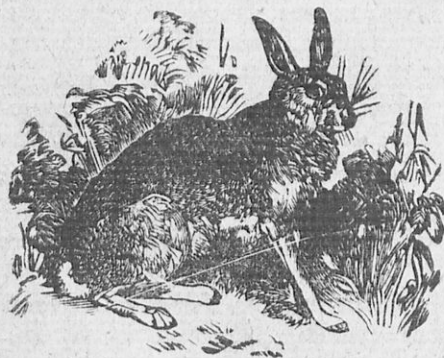
Οἱ μύρμηκες ἔχουν *νοημοσύνην*· συνεννοοῦνται μετὰ τῶν δια τῶν κεράτων των, συνάπτουν μάχην πρὸς ἄλλους μύρμηκας καὶ ὑπερσπίζουσιν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τὴν φωλεάν των. Κάθε μυρμηκία εἶνε καὶ μία κοινωνία καλῶς ὀργανωμένη.

Ἐκ τῶν μυρμηκῶν ἐξάγεται δηλητήριον χρήσιμον εἰς τὴν ἱατρικὴν, τὸ ὁποῖον λέγεται *μυρμηκικὸν ὄξύ*.

Ἐχθροὶ τῶν μυρμηκῶν εἶνε ὁ δρυοκολάπτης καὶ ἄλλα ἐντομοφάγα πτηνὰ.

• Ο λαγὸς

Ὁ λαγὸς εἶνε ζῷον τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν δασῶν. Εἶνε ὠφέλιμος, διότι μᾶς δίδει τὸ κρέας του τὸ ὁποῖον εἶνε τροφή νόστιμος καὶ θρεπτικὴ καὶ τὸ δέγμα του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζουσιν γούνας, χειρόκτις (γάντια) καὶ ἄλλα. Εἶνε ὅμως καὶ ζῷον **βλαβερόν** διότι προξενεὶ μεγάλην ζημίαν εἰς τοὺς κήπους, εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ τὰ σπυρτά.

Ἡ **κεφαλὴ** τοῦ λαγοῦ εἶναι μικρὰ καὶ τὰ **ὄτια** μεγαλείτερα τῆς κεφαλῆς του, εὐκίνητα καὶ ἔχοντα σχῆμα κοχλιαρίου· ἕνεκα τούτου ἔχει ἀκοὴν ὀξυτάτην. Οἱ **ὀφθαλμοὶ** του εἶνε μεγάλοι καὶ μαυροὶ, τὰ δὲ **βλέφαρά** του δὲν κλείουσιν καλῶς,

δταν κοιμάται. Διὰ τοῦτο ὁ λαγὸς βλέπει εἰς μακρυνὰς ἀποστάσεις καὶ ἀρπυνίζεται εὐκολα εἰς τὸν περκαμικρὸν θόρυβον.

Ὁ κορμὸς τοῦ λαγοῦ εἶνε μακρουλὸς καὶ εὐκίνητος, ὅταν τρέχη καὶ δισχίζει τὸν ἀέρα, οἱ δὲ ὀπίσθιοι πόδες του εἶνε μεγαλύτεροι τῶν ἐμπροσθίων, διὰ τοῦτο κίμνει μετὰ πηδήματα καὶ τρέχει ταχύτερον εἰς ἀνωφερεῖς τόπους. Ἐκτὸς τούτου ὑποκάτω φέρουν πυκνὸν τρίχωμα καὶ προφυλάττεται ἀπὸ τοῦς λίθους καὶ τὰς ἀκάνθας καθ' ὃν χρόνον τρέχει.

Ὁ λαγὸς τρώγει χόρτα, ῥίζας μικρῶν φυτῶν, φλοιὸν νεκρῶν δένδρων, φύλλα, λάχανα, σίτον καὶ καρπούς, διὰ τοῦτο ὠνομάσαμεν αὐτὸν ζῷον βλαβερὸν εἰς τὴν γεωργίαν. Ὁ λαγὸς τὸν χειμῶνα σκάπτει τὴν γῆν καὶ εὐρίσκει τὰς ῥίζας τῶν φυτῶν καὶ τοὺς σπόρους. Οἱ ὀδόντες του εἶνε κατασκευασμένοι κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ δύνηται νὰ βοκάνιζῃ τὴν τροφήν του. Εἶναι ὅπως ὁ μῦς, ζῷον τροφικόν. Ἔχει ἐπὶ τῆς ἄνω καὶ κάτω σιαγόνας ἀνά δύο μυτεροὺς κοπιτήρας καὶ εἰς τὰ πλάγια ἀνά ἑξ ἑκατὸς. Τὸ μεταξὺ τῶν κοπιτήρων καὶ τῶν τραπεζιτῶν διάστημα εἶναι κενόν, διότι δὲν ἔχει κυνόδοντας.

Τὴν φωλεάν του ὁ λαγὸς κατασκευάζει μέσα εἰς θάμνους ἢ σκάπτει λάκκους ἐντὸς τοῦ ἐδάφους εἰς μέρη θερισμένα. Τὴν ἡμέραν ὅλην κοιμάται: κουλουριασμένος ἐντὸς τῆς φωλεᾶς του, τὴν δὲ νύκτα ἐξέρχεται πρὸς εὐρεσιν τροφῆς. Ὁ λαγὸς εἶναι ζῷον δειλότατον, διότι καταδιώκεται ὑπὸ πολλῶν ἐχθρῶν.

Ἐχθροὶ του εἶναι αἱ νηφίτσοι, αἱ ἀλώπεκες, οἱ ἀετοί, οἱ ἑέρακες καὶ ὁ ἄνθρωπος, οἱ ὅποιοι κυνηγοῦν τὸν λαγὸν ὄχι μόνον διὰ τὸ νόστιμον κρέας του καὶ τὸ χρήσιμον δέρμα του, ἀλλὰ καὶ διότι βλέπτει τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ σπικρτά.

Ἡ θήλεια γεννᾷ 4—5 φοράς ἐν ἑτὸς ἀπὸ 3—5 μικρὰ, τὰ ὅποια λέγονται λαγεδεῖς. Αὗτοι δὲν ἀπομακρύνονται πολὺ ἀπὸ τὴν μητέρα των. Διὰ τοῦτο οἱ κυνηγοὶ ἅμα ἴδουν μικρὰ λαγευδάκια ἐννοοῦν ὅτι ἐκεῖ πλησίον εὐρίσκεται καὶ ἡ κατοικία τῶν λοιπῶν λαγῶν. Οἱ λαγοὶ θὰ ἐπληθύνοντο πολὺ καὶ θὰ ἐπροξένουν μεγάλην καταστροφὴν εἰς τὴν γεωργίαν ἐὰν δὲν κτεδιώκοντο ὑπὸ τῶν πολυκρίθμων ἐχθρῶν των.

Ο άρουραϊος μύς

Ο άρουραϊος είναι ζῷον τῶν άγρῶν. Οί άρουραϊοί ζοῦν κατ' άγέλας μέσθ εἰς κρύπτας ὑποκάτω τῆς γῆς, τὴν ὁποῖαν σκάπτουν διὰ τοῦ ρύγχους των καὶ τρέφονται μὲ ρίζας σπικρῶν. Ὅπου ἐνσκήψουν οἱ άρουραϊοί φέρουν τελείαν κατχοτροφὴν εἰς τοὺς άγρούς, εἰ ὁποῖοι εἶναι ἐσπαρμένοι ἀπὸ σίτον, κριθὴν ἢ σίκαλιν. Οἱ άρουραϊοί κατὰ χιλιάδας ταξιδεύουν ἀπὸ ἑνὸς τόπου εἰς ἄλλον.

Οἱ άρουραϊοί ἀπὸ κειροῦ εἰς κειρὸν ἐπισκέπτονται τὰ σπαρτὰ τῶν άγρῶν τῆς Θεσσαλίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ τῆς Βοιωτίας κατὰ πολυάριθμα σμήνη, καὶ τὰ ἐρημώνουν καθ' ὅλοκληρίαν. Κατχοτροφὴν εἰς τοὺς άρουραϊοὺς προσενθοῦν καὶ συνεχεῖς βροχαὶ καὶ αἱ πλήμμυρσι, τὰ σαροκοφάγα

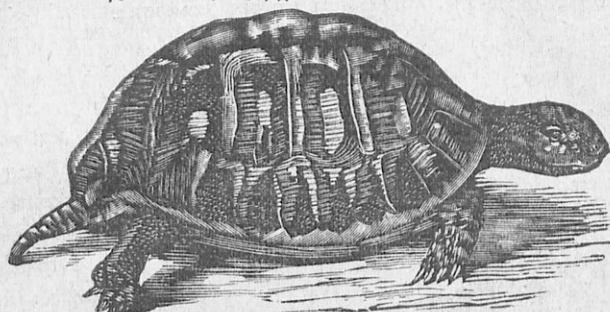
ζῷα, ἡ ἰκτίς, ἡ ἀλώπηξ, ἡ γλαυῆ καὶ ἡ ἀσθένεικ ἐπιζωοτία. Τοὺς άρουραϊοὺς ἐπίσης καταδιώκουν καὶ αἱ κυβερνήσεις διὰ διαφόρων τεχνητῶν μέσων, ὁποῖα εἶναι τὸ πετρέλαιον, ὁ διθειοῦχος ἀνθραξ καὶ ἄλλα δηλητήρια, τὰ ὁποῖα ρίπτουν μέσα εἰς τὰς κρύπτας των.

Χελώνη

Ζῷον τῶν άγρῶν εἶναι καὶ ἡ χελώνη. Ἡ χελώνη εἶναι ζῷον χρήσιμον, διότι κατχοτρώγει τοὺς σκώληκας καὶ τὰ ἐπιβλαβῆ ἔντομα τῶν κήπων καὶ μᾶς δίδει τὸ ὄστρακόν της, τὸ χελώνιον, ἐκ τοῦ ὁποῖου κατασκευάζουν κτένια, τριπακοθήκας, κομδία καὶ ἄλλα κοσμήματα.

Ἡ χελώνη τρώγει σκώληκας, ἔντομα, χόρτα καὶ τρυφεροὺς

δπλαστούς. Ὀδόντας δὲν ἔχει ἢ χελώνη ἀλλὰ μόνον σιαγόνας αἱ ὁποῖαι κινουῦνται ὡς ψιλλῖς καὶ τῶν ὁποίων ἢ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶναι στρωμένη μὲ σκληρὸν δέρμα ὡς κέρατον. Τὸ σῶμα ὄλον σχεδὸν τῆς χελώνης ἄνω καὶ κάτω περιβάλλεται μὲ ὄστρακον σκληρὸν. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια εἶναι θολωτὴ καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰς κερατίνους πλάκας, ἢ δὲ κάτω ἐπιφάνεια πλατεῖα. Τὸ ὄστρακον τῆς χελώνης φέρει δύο ὀπὰς, μίαν ἔμπροσθεν ἐκ τῆς ὁποίας προβάλλουν ἢ κεφαλὴ καὶ οἱ ἔμπρόσθιοι πόδες καὶ μίαν ὀπισθεν ἐκ τῆς ὁποίας ἐξέρχονται οἱ ὀπίσθιοι πόδες. Ἐπι

τῆς κεφαλῆς τῆς εὐρίσκονται οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ στόμα τῆς. Οἱ πόδες εἶναι μικροὶ καὶ κοντοὶ καὶ οἱ μὲν ἔμπρόσθιοι ἔχουσιν ἀνὰ πέντε δακτύλους, οἱ δὲ ὀπίσθιοι ἀνὰ τέσσαρας μὲ μεγάλους δυνχας. Τὸ χρῶμα τῆς εἶναι κιτρινόλευκον ἢ κλίνει πρὸς τὸ πράσινον χρῶμα τῆς χλόης. Τὸν χειμῶνα ἢ χελώνη μένει ναρκωμένη μέσα εἰς τὴν φωλεάν τῆς, τὴν ὁποίαν κάμνει ἐντὸς τῆς γῆς· τὴν ἀνοίξει ἀναζωογονεῖται καὶ ἐξέρχεται πρὸς εὐρεσιν τροφῆς.

Ἡ χελώνη εἶναι ζῷον πολὺ δειλὸν καὶ περιφέρεται συνήθως τὴν νύκτα εἰς τοὺς ἀγρούς. Μόλις ἀκούσῃ τὸν παρρημικρὸν θόρυβον καὶ ἀντιληφθῆ ἔχθρὸν μαζεύει τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς πόδας τῆς εἰς τὸ ὄστρακον καὶ μένει ἀκίνητος.

Ἡ θήλεια χελώνη γεννᾷ κατὰ τὸ θέρος 10—15 μικρὰ - μικρὰ ὡς καρύδια ἄσπρα αὐγά, τὰ ὁποῖα σκάπτει ὀλίγον μὲ τοὺς πόδας τῆς καὶ τὰ χώνει μέσθ εἰς τὸ χῶμα. Κιτόπιν τὰ διορθώνει εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶναι ὑποπτὸς ἢ τοποθεσίᾳ τῶν καὶ τὰ ἀφίνει χωρὶς καθύλου νὰ φροντίζῃ. Τὰ αὐγὰ ταῦτα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου θερμαίνονται καὶ ἐκκολάπτονται μόνα

των μετὰ 15 ἡμέρας. Ἐξ αὐτῶν ἐξέρχονται μικρὰ χελωνάκια μετὸ δαστρακόν των. Τὰ χελωνάκια ἠμποροῦν μόνον τὴν νὰ εὐρισκουν τὴν τροφήν των καὶ διὰ τοῦτο δὲν βλέπομεν χελώνας νὰ σύρουν ὀπισθὲν τὴν τὰ μικρὰ των. Ἡ χελώνη ζῆ πολλά ἔτη ἀπὸ 150—200. Τῆς χελώνης τὸ κρέας τρώγεται εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ εἶναι νοστιμώτατον.

Ἐχθροὶ τῆς χελώνης εἶναι ἡ γάτα, ὁ ἰέραξ καὶ ὁ ἀετὸς ὁ ὁποῖος ἀναδιβάζει αὐτὴν εἰς ὕψος καὶ τὴν ἀφίνει νὰ πέσῃ ἐπὶ τῶν βράχων διὰ νὰ σπάσῃ τὸ δαστρακόν της. Χελῶναι ζῶσι καὶ μέσῃ εἰς ποταμούς, λίμνας καὶ εἰς τὰς θαλάσσης.

Ἡ κορώνη (κουρούνα)

Ἡ κορώνη εἶναι μεγαλειτέρη τῆς περιστερᾶς καὶ κατὰ τι μικροτέρα τοῦ κόρχκος μετὸν ὅποιον πολὺ ὁμοιοῦζει. Τὸ χροῖμα τῶν πτερῶν της εἶνε μαῦρον καὶ μόνον εἰς τὴν κοιλίαν στακτί.

Αἱ κορώναι εἶνε πτηνὰ ὠφέλιμα, διότι τρώγουν σκώληκας

καὶ ἔντομα ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ φυτά. Διὰ τοῦτο βλέπομεν πολλὰς φορές τὰς κορώνας εἰς τοὺς ἀγρούς νὰ πετοῦν ὀπισθεν τοῦ γεωργοῦ, δταν ἄροτριᾷ, νὰ τρώγουν τοὺς σκώληκας καὶ τὰ ἔντομα,

τὰ ὅποια φέρει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὸ ἄροτρον. Ἡ κορώνη τρώγει ἐπίσης σκνίπας, μελίσσας, κοχλίεας, αὐτὰ μικρῶν πτηνῶν, μικροὺς νεοσσοὺς καὶ καρπούς.

Τὸ βράχος της κορώνης εἶνε πολὺ σκληρὸν καὶ δύναται διὰ τῶν βραμφισμάτων της νὰ φρονεῖ μικρὰ ζῦα καὶ μικρὰ πτηνὰ καὶ νὰ σπάσῃ ἀκόμη τὰ ἡμισκληρὰ ξηρὰ ἀμύγδαλα. Αἱ κορώναι τρώγουν καὶ ποντικοὺς καὶ πτόματα τεθνεώτων ζῶων καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπαλλάσσει ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν μολυσματικῶν ἀναθυμιάσεων.

Αί κορώναι διὰ νὰ μὴ προσβάλλωνται ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν των ζοῦν κατ' ἀγέλας καὶ ἀπαρτίζουσι σῶμα δυνατὸν, ὥστε νὰ δύνανται νὰ τρέπουσι εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθρούς των. Τὴν φωλεάν των κάμνουσι πολλαὶ μαζὶ εἰς δασώδη μέρη καὶ πλησίον τῶν πόλεων ἢ καὶ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλῶν δένδρων. Ἐκεῖ γεννᾷ ἡ θήλεια τὰ αὐγά της τὰ ὅποια ἐπιφάσκει καὶ ἐξέρχονται οἱ μικροὶ νεοσσοὶ της.

Ἡ κορώνη ἂν καὶ τρώγει καρποὺς καὶ προξενεῖ κάποιαν ζημίαν εἰς τοὺς γεωργούς, ἡ ζημία αὕτη εἶναι μικρὰ ἀπέναντι τῶν πολλῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας περρέχει εἰς τὴν γεωργίαν.

Τὸ κρέας τῆς κορώνης δὲν τρώγεται.

Ἡ κίχλη (τσιγλα)

Ἡ κίχλη ἔρχεται εἰς τὰ μέρη μας κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ἢ Νοέμβριον καὶ παραμένει μέχρι τῆς ἀνοιξeos. Ἡ κίχλη εἶναι πτηνὸν τῶν δασῶν. Τὰ πτερά της ἔχουσι ἄνω χρῶμα **ἐλαιόχρουν**, εἰς τὸ στήθος δὲ καὶ εἰς τὴν κοιλίαν **κίτρινον** με στίγματα.

Τρώγει καρποὺς δένδρων, σκόληκας, ἔντομα καὶ κοχλίας τῶν ὁποίων τὸ κέλυφος θραύει διὰ τοῦ δυνατοῦ βράμφους της. Τὴν φωλεάν της κτίζει ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων εἰς ὕψος πολὺ χαμηλὸν με ἄχυρα, ξηρὰ ξύλα καὶ ὑγρὸν χώμα. Ἐντὸς τῆς φωλεᾶς της γεννᾷ δύο φορές τὸ ἔτος 4—5 γυλαζοκίτρινα αὐγά με στίγματα, τὰ ὅποια ἐπιφάσκει καὶ ἐξέρχονται οἱ μικροὶ νεοσσοὶ.

Τὴν κίχλην δὲν τρομάζει ὁ βαρὺς χειμῶν καὶ τὸ δριμύ ψῦχος. Καθ' ἣν στιγμὴν τὰ ἄλλα πτηνὰ μένουσι κλεισμένα μέσα εἰς τὴν φωλεάν των φοβισμένα ἕνεκα τῆς κακοκαιρίας, αὕτη κάθεται εἰς τὰ δένδρα καὶ κελαδεῖ, διότι εἶναι πτηνὸν **ῥηδικόν**. Ὅταν ἡ χιών τοῦ χειμῶνος σκεπᾷ τὸ ἔδαφος τῶν ὑψηλῶν μερῶν καταβαίνει εἰς τοὺς κήπους τῶν πόλεων.

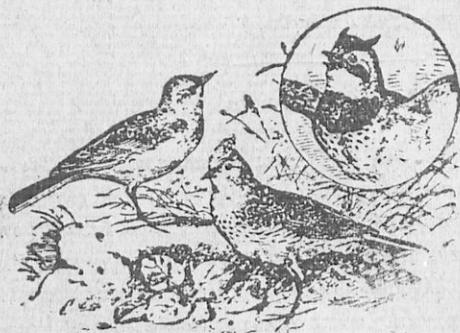
Κίχλαι ὑπάρχουσι διαφόρων εἰδῶν.

Ἡ κίχλη εἶναι πτηνὸν ὠφέλιμον εἰς τὴν γεωργίαν. Τὸ κρέας της εἶναι νοστιμώτατον.

Ο κορυδαλλός (κατσουλιέρης)

Ο κορυδαλλός είναι πτηνόν **ωδικόν**. Το γλυκὸ κελάδημά του ἀκούεται εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς λειμῶνας. Ὁ κορυδαλλός λέγεται **λοφοφόρος** διότι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του φέρει μικρὸν λοφίον ἢ κοινῶς **κατσούλαν**, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ κατσουλιέρης.

Ὁ κορυδαλλός τρώγει κίκκους, σκώληκας, ἀκρίδες, κανθάρους καὶ ἄλλα ἔντομα τὰ ὅποια εὐρίσκει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦτο αἱ πόδες του εἶναι μεγάλοι καὶ ἰσχυροὶ καὶ τὸ ράμφος του σκληρόν.

Τὴν φωλεάν του κτίζει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κρυμμένην ἐντὸς πυκνῆς χλόης διὰ νὰ εἶναι ἀφανὴς εἰς τοὺς ἐχθρούς. Τὸν κορυ-

δαλλὸν διακρίνει κάποια πονηρία. Ὅταν θέλῃ νὰ πετάξῃ εἰς τὴν φωλεάν του, δὲν πετᾷ κατ' εὐθείαν ἀλλὰ μακρὰν καὶ κατόπιν βαδίζων εἰσέρχεται εἰς αὐτήν. Τὸ ἴδιον κάμνει ὅταν πρόκειται νὰ ἐξέλθῃ. Πρῶτα περιπατεῖ ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ κατόπιν πετᾷ. Ἡ θήλεικ γέννη 4—5 αὐγά καὶ τὰ κλωσσᾷ. Μετὰ 15 ἡμέρας ἐξέρχονται μικροὶ κορυδαλλοὶ, οἱ ὅποιοι ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἑβδομάδας δύνανται μόνοι νὰ πετοῦν καὶ νὰ εὐρίσκουν τὴν τροφήν των. Ὁ κορυδαλλός πετᾷ πολὺ ὑψηλά, φθάνει μέχρι τῶν νεφῶν, ὅποτε δὲν τὸν βλέπομεν ἀλλὰ μόνον ἀκούομεν τὸ γλυκὸ κελάδημά του. Ὁ κορυδαλλός ὁ λοφοφόρος πκραμένει καθ' ὄλον σχεδὸν τὸ ἔτος εἰς τὰς πεδιάδας, εἰς τοὺς λειμῶνας καὶ εἰς τὰ ὄρη τῆς πατρίδος μας καὶ ψάλλει τὸ γλυκὸ κελάδημά του.

Κατὰ τὴν ἀνοιξὶν ἐπισκέπτεται τοὺς ἀγροὺς τῆς πατρίδος μας καὶ ὁ κορυδαλλός ὁ ἀγροδίαιτος, κοινῶς **σιταρήθρα**.

Οἱ κορυδαλλοὶ ὅμως οὗτοι κατὰ σμῆνῃν ταξειδεύουν εἰς ἄλ-

λους τόπους. Είναι ὅμοιοι πρὸς τὸν **λοφοφόρον** καθ' ὅλα, ἀλλὰ δὲν φέρουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λόφον.

Ἄλλο εἶδος κορυδαλλοῦ ἀποδημητικοῦ εἶναι καὶ ὁ κορυδαλλὸς ὁ **κάλανδρος** κοινῶς **γιαλάνδρα**. Οὗτος κλείεται καὶ ἐντὸς κλωθῆων διότι κελαδεῖ γλυκύτατα. Τὸ κρέας τοῦ κορυδαλλοῦ εἶναι νοστιμώτατον.

°Ο πελαργὸς (Λελέκι)

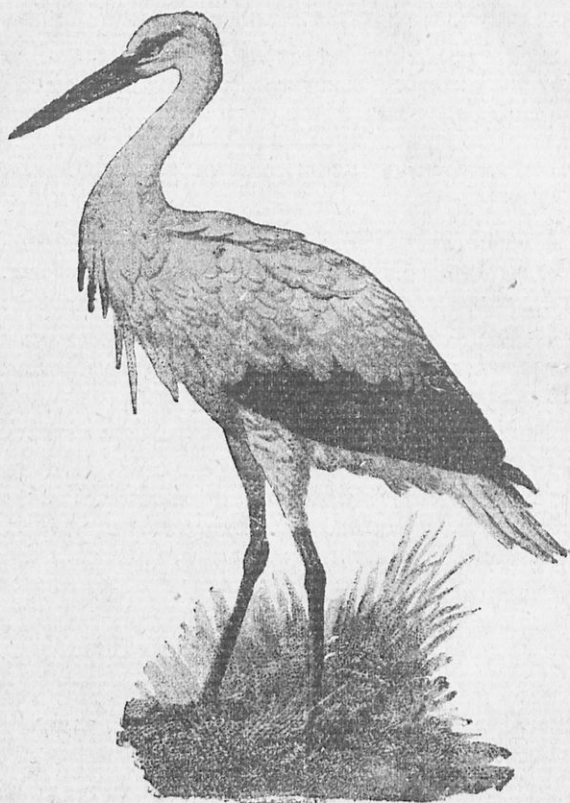
°Ο πελαργὸς ἔρχεται εἰς τὴν πτηρίδα μας κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ ἀναχωρεῖ κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὅπως αἱ χελιδόνες. Εἶναι πτηνὸν μέγα καὶ ὑψηλόν. °Ο πελαργὸς εἶναι ὠφελιμώτατον πτηνόν, διότι τρώγει ὄφεις, ἀρουρκίους, σαύρας, βατράχους, κοχλίας, σκώληκας καὶ ἄλλα ἔντομα ἐπιδραβῆ εἰς τὴν γεωργίαν.

Τὸ **ράμφος** του ἔχει χρῶμα **ἐρυθρόν**, εἶναι μακρὸν καὶ πολὺ θαθέως ἐσχισμένον. Οἱ **ὀφθαλμοί** του εἶναι μεγάλοι, ὁ τράχηλος πολὺ μακρὸς καὶ αἱ **πτέρυγες** μεγάλαι καὶ δυναταί. °Ο πελαργὸς ἔχει καὶ **πόδας** ὑψηλοῦς, γυμνοῦς καὶ ἐρυθροῦς. Τὸ μακρὸν **ράμφος**, ὁ μακρὸς λαιμὸς καὶ οἱ ὑψηλοὶ πόδες διευκολύνουσι τὴν πελαργὸν νὰ εἰσέρχεται εἰς τὰς λίμνας καὶ νὰ εὐρίσκη τροφήν.

Τὴν φωλεάν του κτίζει ὁ πελαργὸς εἰς τὴν στέγην ὑψηλῶν οἰκιῶν καὶ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλῶν δένδρων καὶ βράχων μετὰ ξηρὰ φύλλα καὶ τὴν ἐπιστρώνει μετὰ χόρτα καὶ μιλλιά. Ἡ θήλεια γεννᾷ 2—4 κτῆσιν καὶ τὰ ἐπιφάσκει καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἐναλλάξ. °Οταν ἡ μήτηρ πελαργὸς ἐξέλθῃ πρὸς εὐρεσίαν τροφῆς διὰ τὰ μικρά, ὁ πατὴρ ἵσταται ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδὸς ὀρθίος πρὸ τῆς φωλεᾶς ἑτοιμὸς νὰ ὑπερασπῆσθαι τὰ μικρά του, ἐναντίον οἰουδήποτε ἐχθροῦ, ἐὰν ἤθελεν φανῆ. °Οταν ἐκτραγῆ πυρκαϊὰ καὶ ὁ πελαργὸς δὲν ἤμπορεῖ νὰ σώσῃ τὰ μικρά του ἵσταται πλησίον των καὶ καίεται καὶ αὐτὸς μέσα εἰς τὰς φλόγας. Καὶ τὰ τέκνα τῶν πελαργῶν φαίνονται εὐγνώμονα πρὸς τὴν φιλοστοργίαν τῶν γονέων των. Περιποιεῖσθαι αὐτοὺς μέχρι γήρατος.

Τὸν χειμῶνα ὅπότεν οἱ πελαργοὶ δὲν ἤμποροῦν νὰ εὐρίσκουν τροφήν ἀναχωροῦν κατ' ἀγέλης εἰς μακρινοὺς τόπους καὶ

ἐπανέρχονται: πάλιν εἰς τὸν τόπον μας κατὰ τὸ φθινόπωρον. Οἱ

ἄνθρωποι ἀγαπῶσι πολὺ τὸν πελαργὸν καὶ πιστεύουσιν ὅτι φέρει τὴν εὐτυχίαν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην ἐπὶ τῆς ὁποίας κτίζει τὴν φωλεάν του.

•Ο ἔποψ (τσαλαλετεινός)

Ὁ ἔποψ εἶνε πτηνὸν ἀποδημητικόν, διότι ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα μας κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ ἀναχωρεῖ κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς θερμότερους τόπους (εἰς τὴν Ἀφρικὴν).

Ὁ ἔποψ εἶνε ὠραῖον πτηνὸν καὶ κατὰ τι μικρότερον τῆς περισσότερας. Ἔχει χρῶμα κοκκινωπὸν μὲ διαφόρους χρωματιστάς γραμμὰς καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του φέρει **λοφίον** ἀπὸ πτερά. Ὁ

ἔποψ ζῆ εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς τῆς πατρίδος μας καὶ κτίζει τὴν φωλεάν του εἰς τὰ κοιλώματα τῶν δένδρων. Ἐκεῖ ἡ θήλεια γεννᾷ τὰ αὐγά της 4—6 καὶ τὰ ἐκκολάπτει.

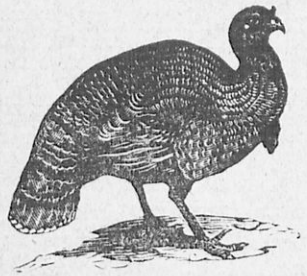
Τὸ κρέας τοῦ τσαλαπετεινοῦ εἶναι πολὺ νόστιμον καὶ παχὺ, διὰ τοῦτο καταδιώκεται ὑπὸ τῶν κυνηγῶν.

Ὁ ἔποψ δὲν εἶναι πτηνὸν ὠδικόν. Εἶναι ὅμως πολὺ ὠφέλιμος εἰς τὴν γεωργίαν, διότι τρώγει σκώληκας μύιας, ἀκρίδας καὶ ἄλλα ἕντομα ἐπι-

πλαθῆ εἰς τὴν γεωργίαν.

Μελεαγρίς ἡ νουμεδική (φραγκόκοτα)

Ἡ μελεαγρίς, κοινῶς φραγκόκοτα, εἶναι κατοικίδιον πτηνόν. Τρέφεται εἰς πολλὰ μέρη τῆς πατρίδος μας καὶ ἔχει τὴν καταγωγὴν της ἐκ τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ μελεαγρίς ὁμοιάζει πολὺ

πρὸς τὴν ὄρνιθα, εἶναι ὅμως μεγαλύτερα αὐτῆς. Ἔχει μακρὸν **λαιμόν** καὶ συνήθως γυμνόν, οὐρὰν **μικρὰν** καὶ **πτέρυγας** σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν ὄρνιθα μεγάλῃ τέρας. Τὴν μελεαγρίδα τρέφουν διὰ τὰ αὐγά καὶ τὸ νόστιμον κρέας της. Τροφή τῆς μελεαγρίδος εἶναι χόρτα, ἕντομα, πίτυρα, ὑπολείμματα φαγητῶν καὶ ἄλ-

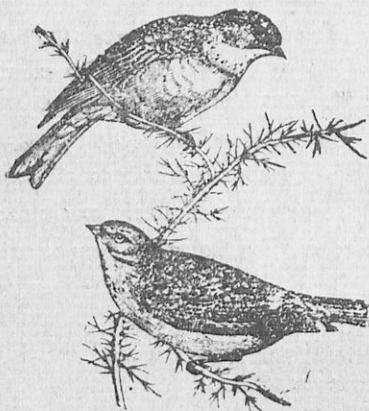
λα. Τρέφεται δηλαδὴ μὲ τὰς αὐτὰς τροφὰς μὲ τὰς ὁποίας καὶ ἡ ὄρνις.

Καὶ ἡ μελεαγρίς εἶναι πτηνὸν ὠφέλιμον. Ἡ φωνή της ὅμως

είναι δυνατή και ένοχλητική. Διὰ τούτο πολλοί άνθρωποι αποφεύγουν νά τρέφουν αὐτάς.

Τὸ στρουθίον (σπουργίτης)

Τὸ στρουθίον δὲν εἶναι πτηγὸν ἀποδημητικόν, διότι ζῆ εἰς τὴν πατρίδα μὲς καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους. Ἔχει **πτέρωμα** στακτί, **ὀφθαλμοὺς** ὀξεῖς, **ῥάμφος** σκληρόν, **πτέρυγας** μεγάλας καὶ **οὖραν** μετρίου μεγέθους.

Τὸ στρουθίον τρώγει κόκκους σίτου, κριθῆς, σκώληκας, κάμπιας, μύιας, κώνωπας καὶ ἄλλα ἔντομα ἐπιπλαθῆ διὰ τὴν γεωργίαν. Ἐν ζεῦγος στρουθίων δύναται εἰς μίαν ἡμέραν νά καταστρέψῃ περὶ τὰ 1600 ἔντομα. Τὰ στρουθία ἐπίσης τρώγουν καρπούς, σταφυλὰς, κεράσια καὶ σιτηρὰ ἢ τοιαύτη ὁμῶς ζημία εἶναι ἀσήμεντος ἀπέναντι τῆς μεγάλης ὠφελείας, τὴν ὁποίαν

προξενοῦν.

Τὸ στρουθίον ζῆ εἰς τὰ δάση, εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ εἰς τὰς πόλεις.

Τὴν φωλεάν του κτίζει πανταχοῦ καὶ εἰς τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν. Πολλάκις τὸ στρουθίον καταλαμβάνει τὰς φωλεὰς τῶν χελιδόνων.

Τὸ ἄρρεν στρουθίον φέρει ὡς ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα γραμμὴν ἐρυθρὰν περὶ τὸν λαιμόν.

Ἡ θήλεια γεννᾷ δύο φορές τὸ ἔτος 3—5 μικρὰ αὐγά, τὰ ὅποια θερμαίνει καὶ ἐξέρχονται μικρὰ πουλάκια χωρὶς πτερά. Τὰ μικρὰ τρέφουν καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ μέχρις ὅτου μεγαλώσων καὶ γίνων ἱκανὰ νά ἐδρίσκων μόνα των τὴν τροφήν των.

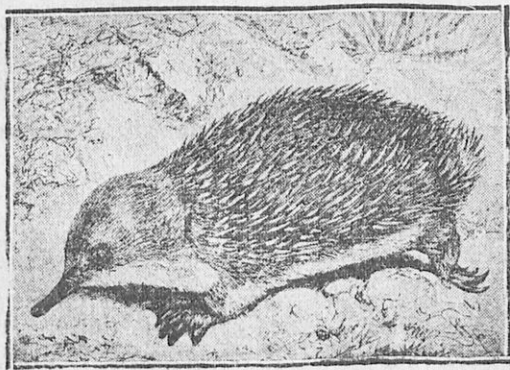
Ἡ φωνὴ τοῦ στρουθίου δὲν εἶναι μελωδική· δὲν εἶναι ἐπομένως πτηγὸν **ῥυθμικόν**.

Τὸ κρέας τοῦ στρουθίου τρώγεται.

Ὁ ἀκανθόχοιρος

Ὁ ἀκανθόχοιρος εἶναι ζῷον τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν κήπων. Τὸ ἔνδυσμά του εἶναι ἀκανθωτὸν, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ ἐχῆνος τῆς ξηρᾶς, καὶ σκεπάζει ὅλον τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματός του, ἐνῶ ἡ κοιλία καὶ τὸ πρόσωπόν του σκεπάζονται μὲ τρίχας σκληρᾶς. Τὸ ἔνδυμα τοῦτο ὑπερασπίζει τὸν ἀκανθόχοιρον ἀπὸ τοὺς πνιτοειδεῖς ἐχθρούς του.

Ὁ ἀκανθόχοιρος ζῆ εἰς μέρη σκιερὰ καὶ ὑγρὰ, ὅπου ὑπάρχει τροφή ἄφθονος ἀπὸ σκώληκας, κοχλίας, ποντικούς καὶ ἐχίδνας. Τὴν φωλεάν του κατασκευάζει ἐντὸς τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν σκάπτει

μὲ τὸ δξύ ρύγχος του καὶ τὴν στρώνει μὲ ξηρὰ φύλλα. Τὰ ξηρὰ φύλλα συνάζει ὡς ἐξῆς· μεταβαίνει εἰς μέρη ὅπου ὑπάρχουν σωροὶ ξηρῶν φύλλων καὶ κυλίσεται ἐπάνω εἰς αὐτά. Ταῦτα ἐπειδὴ εἶναι λεπτά, ἐμπηγνύονται ἐπὶ τῶν ἀκανθῶν τῆς ῥάχεώς του. Μὲ αὐτὰ στρώνει τὴν φωλεάν του καὶ τὴν κάμνει θερμὴν. Ἐντὸς αὐτῆς γεννᾷ καὶ τὰ μικρά του.

Ὁ ἀκανθόχοιρος ἐπὶ τῶν ἀκανθῶν τῆς ῥάχεώς του μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν του καὶ ῥάγας σταφυλῶν.

Τὴν ἡμέραν μένει ἐντὸς τῆς φωλεᾶς καὶ τὴν νύκτα ἐξέρχεται πρὸς εὐρεσιν τροφῆς. Τὸν χειμῶνα, ὁπότε παρατηρεῖται ἔλλειψις τροφῆς, ὁ ἀκανθόχοιρος μένει εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τρέφεται ἐκ τοῦ λίπους του.

Ὁ ἀκανθόχοιρος εἶναι ζῷον ὠφέλιμον διότι τρώγει ἔντομα ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐγίδνας. Μόλις ἴδῃ ἐχίδναν ὀρμᾶ κατ' ἐπάνω τῆς. Ἡ ἐχίδνα ἀνοίγει τὸ στόμα τῆς, ἀλλὰ ἀντὶ τὰς δαγκάσῃ τὸν ἀκανθόχοιρον εἰς τὴν κεφαλὴν, τὸν δαγκάνει εἰς τὰς ἀκάνθας, ἐνῶ ὁ ἀκανθόχοιρος προλαμβάνει καὶ τὴν δαγκάνει δυνατὰ καὶ τῆς σπάξει τὴν σπονδυλικὴν στήλην.

Τὸν ἀκανθόχοιρον καταδιώκει ὁ κύων καὶ ἡ ἀλώπηξ. Μόλις ὄμως ἀντιληφθῆ τὸν ἐχθρόν του μαζεύει τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα του ἐντὸς τῶν ἀκανθῶν του, καὶ γίνεται μία ἀκανθωτὴ σφαῖρα, τὴν ὁποῖαν δὲν ἠμποροῦν νὰ δαγκάσουν.

Μόνον ἡ πονηρὰ ἀλώπηξ τὸν κυλῖει διὰ τῶν ποδῶν τῆς καὶ τὸν ῥίπτει μέσα εἰς λάκκον ἀπὸ νερό. Ὁ ἀκανθόχοιρος ξαπλώνει τὸ σῶμά του διὰ νὰ κολυμβήσῃ, καὶ τοιουτοτρόπως κατορθώνει καὶ τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν τρώγει.

Τὸ κρέας τοῦ ἀκανθόχοιρου τρώγουν πολλοὶ ἄνθρωποι.

Ὁ Ἀσπάλαξ (τυφλοποντικός).

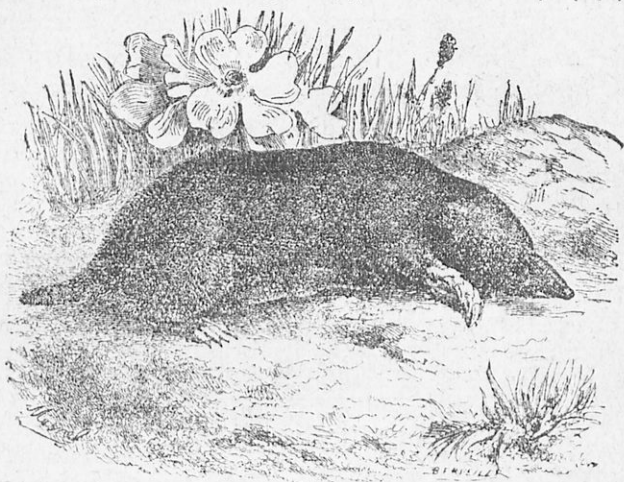
Ὁ ἀσπάλαξ λέγεται κοινῶς τυφλοποντικός. Εἶναι ζῷον τῶν δασῶν, τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν κήπων καὶ ζῆ ἐντὸς τῆς γῆς.

Τὸ ῥύγχος του εἶναι μέγα καὶ ὀξύ, οἱ πόδες μεγάλοι καὶ ὁμοιάζουν πρὸς πτυάριον καὶ εἶναι ὠπλισμένοι μὲ ὀξεῖς ὄνυχας. Τὸ ῥύγχος καὶ οἱ πόδες εἶναι πολὺ κατάλληλοι εἰς τὸ νὰ σκάπτουν τὴν γῆν. Ἐκτὸς τούτου ὁ φθαλμοὶ του καὶ τὰ μικρά του ὄψα κλείουν καθ' ὅν χρόνον σκάπτει τὴν γῆν καὶ τοιουτοτρόπως δὲν εἰσέρχεται εἰς αὐτὰ χῶμα. Ἐντὸς τῆς γῆς κατασκευάζει τὴν φωλεάν του, ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ ὑπόγεια διαιμερίσματα.

Τὴν τροφήν του εὐρίσκει συνήθως ἐντὸς τῆς γῆς καὶ εἰς τοῦτο βοηθεῖ αὐτὸν ἡ ὀξεῖα ἀκοή καὶ ἄσφρησις του. Τρώγει δὲ σκώληκας, κάμπες, κανθάρους, χρυσαλλίδας, κοχλίας, ποντικούς, βατράχους, ὄφεις καὶ ἄλλα ἔντομα.

Είναι ζῷον σαρκοφάγον και ἔχει οδόντας σαρκοφάγου ζῷου. Ἐντὸς τῆς φωλεᾶς του γεννᾷ τὰ μικρὰ του, τὰ ὅποια περιποιεῖται πολὺ ἐν ὄσῳ δὲν δύνανται μόνον τῶν νὰ εὐρίσκουν τὴν τροφήν των. Ὅταν ὅμως μεγάλωσουν, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπέλθουν, ἀλλέως θὰ ἔλθουν εἰς σύγκρουσιν διότι ὁ ἀσπάλαξ εἶναι λαίμαργος και ἔχει ἀνάγκην μεγάλης ποσότητος τροφῆς.

Τὸν χειμῶνα ὁ ἀσπάλαξ κατέρχεται εἰς βαθύτερα μέρη διὰ

νὰ προφυλάττηται ἀπὸ τὸ ψῦχος. Τὸν ἀσπάλακα προφυλάττει και τὸ δέρμα του, τὸ ὅποσον εἶναι γεμάτον ἀπὸ πυκνὰς τρίχας και τοιοῦτοτρόπως δὲν ἐπικάθηται οὔτε τὸ νερὸ οὔτε τὸ χῶμα.

Ὁ ἀσπάλαξ εἶναι ζῷον ὠφέλιμον διότι καταστρέφει τὰ ἐπιβλαβῆ ἔντομα. Προξενεῖ ὅμως και ζημίας εἰς τοὺς κήπους, διότι σκάπτει τὸ ἔδαφος και ξερριζώνει τὰ λαχανικά.

Ἐχθροὶ τοῦ ἀσπίλακος εἶναι αἱ ἀλώπεκες, οἱ πελαργοί, οἱ κόρακες, αἱ γλαῦκες και οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι τὸν νομίζουν ὡς ζῷον βλαθερόν.

•Ο τέττιξ (τζίτζικας)

Ὁ τέττιξ λέγεται κοινῶς τζίτζικας. Εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὴν μέλισσαν και ἔχει χρῶμα **στακί**. Τὸ καλοκαῖρι κάθηται ἐπὶ

των δένδρων και μὰς ξεκουφαίνει με τὴν δυνατὴν φωνὴν του, ἣ ὁποία λέγεται **τερέτισμα**.

Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχει δύο **ὀφθαλμούς**, μικρὰς **κεραίας** καὶ **ρύγχος** ὀξὺ διὰ τοῦ ὁποίου διατρύπᾳ τὸν φλοιὸν τῶν δένδρων καὶ ἀπορροφᾷ τὸν χυμὸν. Ὁ τέττιξ ἔχει καὶ τέσσαρας διαφανεῖς καὶ λεπτὰς **πτέρυγας** διὰ τῶν ὁποίων πετᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον.

Ὁ ἄρρην ἔχει δύο ὀπὰς εἰς τὴν κοιλίαν διὰ νὰ ἀναπνέῃ καὶ ἐπ' αὐτῶν μικρὰς ἐλαστικὰς μεμβράνας· ὅταν οὗτος ἀναπνέῃ παράγεται ὁ δυνατὸς ἔκεῖνος ἦχος, ὁ ὁποῖος λέγεται **τερέτισμα**. Ἡ θήλεια δὲν παράγει ἦχον. Κατὰ τὸν Αὐγούστον ἡ θήλεια ἐναποθέτει τὰ αὐγά της εἰς τὰ κοφώματα τῶν δένδρων καὶ ἀποθνήσκει.

Ἀπὸ τὰ αὐγά ἐξέρχονται κατὰ τὴν ἀνοιξιν μικροὶ σκώληκες κατ' ἀρχάς, οἱ ὁποῖοι σὺν τῷ χρόνῳ γίνονται τέλειοι τέττιγες. Τοὺς τέττιγας τρώγουν τὰ πτηνά.

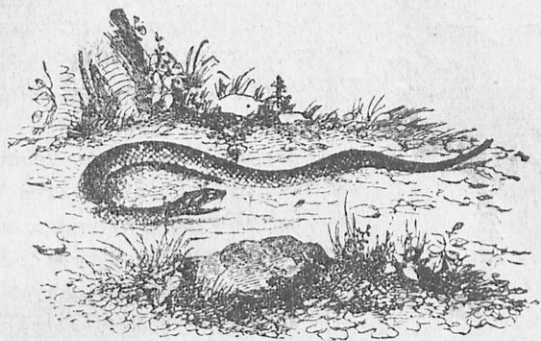
Ἡ Ἐχιδνα (ὄχιᾶ)

Ἡ ἔχιδνα λέγεται κοινῶς ὄχιᾶ ἢ ὄχεντρα. Εἶναι ὄφις μικρὸς. Ζῆ εἰς τὰ δάση, εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ εἰς τοὺς θάμνους καὶ κάμνει τὴν ἐμφάνισίν της κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ θέρος. Τὸν χειμῶνα μένει ναρκωμένη ἐντὸς τῆς φωλεᾶς της. Εἶναι ὁ μόνος δηλητηριώδης ὄφις τοῦ τόπου μὰς καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὄλα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα. Τὸ χρῶμα τῆς ἐχιδνῆς εἶναι **φαιόν, καστανόν καὶ χαλκόχρουν** ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας, ἐνῶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια ἔχει χρῶμα ἀνοικτόν.

Ἐπὶ τῆς ῥάχews τῆς ἐχιδνῆς διακρίνεται μελανὴ τεθλασμένη γραμμὴ καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ σώματός της ὡς μία σειρὰ ἀποτελουμένη ἀπὸ πολλὰ κεφαλαῖα λ καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη σκοτεινὴ γραμμὴ σχήματος X.

Ἡ **κεφαλή** της εἶναι πλατεῖα καὶ τριγωνική, οἱ **ὀφθαλμοὶ** μεγάλοι καὶ τὸ **στόμα** βαθέως ἐσχισμένον. Ἡ **γλῶσσά** της εἶναι

μακρὰ καὶ οἱ ὀδόντες ὀξεῖς· ἄνω αὐτῶν ὑπάρχει μικρὸν θυλάκιον γεμάτον ἀπὸ ὑγρὸν δηλητηριῶδες. Ὅταν ἡ ἔχιδνα δαγκάσῃ κανὲν ζῷον, χύνεται εἰς τὴν πληγὴν τὸ δηλητηριῶδες ὑγρὸν καὶ τὸ ζῷον ἀποθνήσκει. Ἡ ἔχιδνα διὰ τοῦτο λέγεται **δηλητηριώδης** (ιοβόλος). Ἐὰν ἡ ἔχιδνα δαγκάσῃ ἄνθρωπον, πρέπει νὰ ἀποκόψωμεν τὸ μέρος τῆς πληγῆς, ἔπειτα νὰ δέσωμεν σφιχτὰ τὸ ἄνωθεν

μέρος τῆς πληγῆς διὰ νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος καὶ νὰ ζητήσωμεν ἀμέσως τὴν βοήθειαν τοῦ ἱατροῦ. Ὁφείλομεν ἀκόμη νὰ ἀπομυζήσωμεν τὸ αἷμα τῆς πληγῆς καὶ νὰ πτύσωμεν, ἐὰν τὸ στόμα μὴς μέσῃ δὲν ἔχη πληγὴν. Ὁ δαγκασθεὶς πρέπει νὰ πίνη εἰς μεγάλην ποσότητα **κονιάκ** ἢ **οὔζο** καὶ ἄλλα οἰνοπνευματώδη ποτά.

Ἡ ἔχιδνα ζῆ ὑπὸ τοὺς θάμνους ἢ ὑπὸ σωροὺς λίθων καὶ εἰς σκιερὸς τόπους. Τρώγει δὲ σαύρας, βατράχους, μῦς καὶ μικρὰ πτηνά, τὰ ὅποια καταπίνει ἀμάσητα. Ἡ ἔχιδνα γεννᾷ τὰ αὐγά της 10—15 κατὰ τὸ θέρος καὶ ἐξ αὐτῶν μετὰ τινος ὄρας ἀπὸ τῆς γεννήσεως των ἐξέρχονται αἱ μικρὰ ἔχιδνα, αἱ ὅποια δύνανται νὰ τρώγουν ἀμέσως μικροὺς σκώληκας καὶ ἔντομα. Ἡ ἔχιδνα εἶναι ζῷον **ψυχροδαίμον** καὶ διὰ τοῦτο τὸν χειμῶνα ναρκοῦται.

Ὁ Σκορπιὸς

Ὁ σκορπιὸς εἶναι ζῷον δηλητηριώδες καὶ επικίνδυνον. Ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν ἀράχην, ἀλλὰ ἔχει σῶμα μεγαλύτερον

αὐτῆς. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχει δύο μεγάλας **σιαγόνας** ὁμοίας πρὸς τὰς **σιαγόνας** τοῦ καρκίνου.

Ἐπὶ τοῦ θώρακος ἔχει **ὀκτὼ πόδας** καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς κοιλίας ἔχει **κεντρίον** δηλητηριώδες.

Τὸ μέρος τοῦ σώματος τὸ ὁποῖον κεντρίζεται ὑπὸ τοῦ σκορπιοῦ ἐρεθίζεται καὶ ἐξογκοῦται. Ἐκ τοῦ κεντρίσματος τοῦ σκορπιοῦ προκαλοῦνται φοβεροὶ πόνοι, καὶ διὰ τὰ μετριάσωμεν τοὺς πόνους χύνομεν εἰς τὴν πληγὴν ἀμμωνίαν.

Ὁ σκορπιὸς τὴν ἡμέραν κρύπτεται εἰς τὰς ὀπὰς τῶν τοίχων, ὑποκάτω τῶν πετρῶν καὶ ἀλλαχοῦ. Τὴν νύκτα ἐξέρχεται πρὸς εὐρεσιν τροφῆς. Τρώγει δὲ ἀράχνας, σκώληκας καὶ διάφορα ἕντομα.

Ἡ θήλεια γεννᾷ 20-40 μικρὰ τὰ ἑποῖα
ν ὄσφ εἶναι μικρὰ φέρεῖ ἐπὶ τῆς ῥάχεώς της

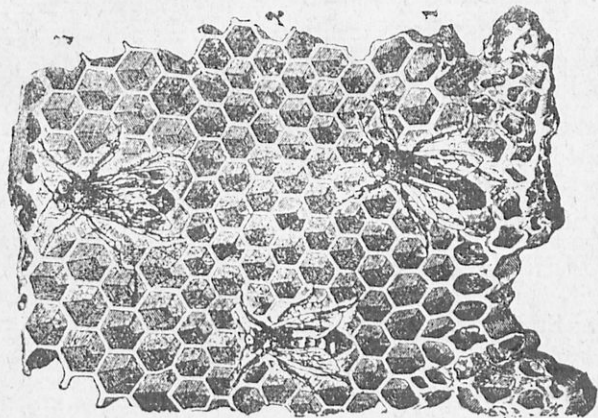
ΚΕΦΑΛΙΟΝ Δ΄.

ΖΩΑ ΤΩΝ ΛΕΙΜΩΝΩΝ

Ἡ μέλισσα.

Ἡ μέλισσα εἶναι ἔντομον ὠφελιμώτατον εἰς τὸν ἄνθρωπον, διότι μᾶς δίδει τὸν κηρὸν καὶ τὸ γλυκύτατον καὶ θρεπτικώτατον μέλι της. Ἡ μέλισσα εἶναι τὸ σύμβολον τῆς φιλοπονίας καὶ ἐργατικότητος.

Τὸ σῶμα τῆς μελίσης ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη, τὰ ὁποῖα χωρίζονται ἀναμεταξύ των διὰ μίαν θαλασσίαν ἔντομης, τὰ τρία δὲ ταῦτα μέρη εἶναι ἡ κεφαλή, ὁ θώραξ καὶ ἡ κοιλία.

Καὶ εἰς μὲν τὴν κεφαλὴν ἔχει δύο κεραίας ὡς ὄργανα ἀφῆς, δύο μεγάλους συνθέτους ὀφθαλμοὺς καὶ ὡς τὴν κορυφὴν ἄνω ἄλλους τρεῖς ἀπλοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ στόμα τὸ ὁποῖον φέρει τὸν ἀπορροφητικὸν σωλήνα. Ἐπὶ δὲ τοῦ θώρακος τέσσαρα ὑμενώδεις πτέρυγας καὶ ἕξ πόδας διὰ τῶν ὁπρίων συναθροίζει τὴν γῆριν ἐκ τῶν ἀνθέων.

Αἱ μέλισσαι ζῶσι κατὰ σμήνη. Ἐκαστον σμήνος δύναται νὰ

περιλάβη περί τὰς 15,000—20,000 μελισσῶν, αἱ ὁποῖαι ζοῦν ὁμοῦ καὶ ἀποτελοῦν μίαν ὀργανωμένην πολιτείαν. Ἡ πολιτεία αὕτη ἔχει ἰδικούς τῆς νόμους, οἱ ὁποῖοι καθορίζουν τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας καὶ τὰ καθήκοντα τῶν μελῶν. Αἱ μέλισσαι ζοῦν μέσα εἰς κυψέλας αἱ ὁποῖαι εἶναι συνήθως κιβώτια κυλινδρικά καὶ τοποθετοῦνται εἰς μέρη, τὰ ὁποῖα δὲν προσβάλλει ὁ ἀνεμος καὶ πλησίον ἀλλήλων.

Εἰς ἕκαστον σμήνος ὑπάρχουν τριῶν εἰδῶν μέλισσαι, α'. ἡ βασίλισσα ὀλοκλήρου τοῦ σμήνους, ἡ ὁποία εἶναι μεγαλύτερα καὶ ἔχει χρυσεῖζοντά πτερά, β'. πολλὰ ἑκατοντάδες ἄρρενες οἱ ὁποῖοι ὀνομάζονται *κηφήνες* καὶ γ'. πολλὰ χιλιάδες *ἐργάτιδες* αἱ ὁποῖαι εἶναι μικρότεροι τῶν ἄρρένων καὶ φέρουν εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τῆς κοιλίας *κεντρίον*, δηλητηριώδες. Τὸ δηλητήριον χύνουν εἰς τὴν πληγὴν τοῦ ζῴου, τὸ ὁποῖον ἤθελον κεντρίσει. Κεντρίον δὲν ἔχουσιν οἱ ἄρρενες.

Ἡ βασίλισσα δὲν ἀναλαμβάνει καμμίαν ἐργασίαν ἐντὸς τῆς κυψέλης. Αἱ ἐργάτιδες μέλισσαι περιποιοῦνται αὐτὴν μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν ἐντὸς ἰδιαιτέρας καὶ ὄψαιας κατοικίας. Ὅταν ἀρχίσῃ νὰ γεννᾷ περιέρχεται τὰς κηρήθρας. Ὅλη δὲ τότε ἡ κοινωνία τῶν μελισσῶν δεικνύει ἰδιαιτέραν εὐλάβειαν πρὸς τὴν βασίλισσάν των.

Οἱ *κηφήνες*, αἱ ἄρρενες μέλισσαι, δὲν κάμνουν καμμίαν ἐργασίαν· κάθηνται ἄργοι καὶ τρέφονται ἐκ τοῦ μέλιτος, τὸ ὁποῖον, μὲ πολὺν κόπον παρασκευάζουν αἱ ἐργάτιδες. Μᾶχρι τινὸς τοὺς ἀνέχονται. Κατόπιν παύει πλέον ἡ ὑπομονὴ τῶν ἐργατίδων μελισσῶν. Ἐπιτίθενται ἐναντίον τῶν ἀέργων, τοὺς φονεύουν καὶ τοὺς πετοῦν ἔξω ἀπὸ τὰς κυψέλας.

Αἱ ἐργάτιδες πετοῦν ὄλην τὴν ἡμέραν ἀπὸ ἀνθους εἰς ἀνθος καὶ μαζεύουν τὴν γύριν καὶ τὸ νέκταρ τῶν ἀνθῶν. Ἐκτὸς τοῦ μέλιτος μᾶς δίδουν καὶ τὸν κηρόν, ὁ ὁποῖος ἐξέρχεται ὡς ἰδρῶς ἐκ τῆς κοιλίας των. Ἐκ δὲ τοῦ κηροῦ κατασκευάζουν τὰς κηρήθρας, αἱ ὁποῖαι εἶναι πλάκες κρεμάμεναι ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς κυψέλης μὲ πολυαριθμούς μικρὰς ἐξαγωνικὰς ὀπὰς, αἱ ὁποῖαι λέγονται κύτταρα.

Ἐκ τῶν ἐργατίδων ἄλλαι κατασκευάζουν τὰς κηρήθρας, ἄλλαι ἐξάγουν ἐκ τοῦ στομάχου των μέλι καὶ τὸ τοποθετοῦν εἰς

τάς όπας τής κηρήθρας και άλλαι καταγίνονται εις τήν περιποίησιν τών μικρών μελισσών. Δύο βασίλισσαι εις έν και τό αυτό σμήνος δέν δύνκνται νά ζήσουν. Διά τούτο μόλις γεννηθῆ νέα βασίλισσα, ή παλαιά παραλαμβάνει μαζί τής μερικῆς χιλιάδας μελισσών και πετᾷ μετά δόμβου εις κάποιον κλάδον δένδρου. Μέλις παρατήρησις τούτο ό μελισσοουργός παραλαμβάνει τό νέον σμήνος και τό τοποθετεῖ εις νέας κυφάλας.

Ἡ βασίλισσα γεννᾷ 40,000—50,000 αυγά. Ταῦτα έκκολάπτονται έντός τριών ήμερῶν και εξέρχονται μικρά κάμπια: ώς μικροί σκόληκες χωρίς πόδας. Αἱ κάμπια μεταβάλλονται εις χρυσάλλιδας και αἱ χρυσάλλιδες εις τέλεια έντομα.

Τόν χειμῶνα αἱ μέλισσαι χρίουν καλῶς εἰς τῆς σχισμάς τῶν κυφελῶν και τήν θύραν, ἀφίνου μόνον μικράν όπήν και μένου έντός αὐτῶν.

Τό μέρος εις τό όποιον τρέφομεν πολλῶς μελίσας λέγεται **μελισσών**. Ἐάν θέλωμεν νά ἔχωμεν πλουσίαν παραγωγήν μέλιτος πρέπει εις τῆς κυφάλας νά τοποθετῶμεν τεχνητάς κηρήθρας, διότι διά τοῦ τρόπου τούτου δίδομεν εις τῆς μελίσας καιρῶν περισσότερον εις τό νά συναθροίζου μέλι.

Ἐχθροί τής μελίσεως εἶναι αἱ ἀλώπεκες, αἱ ἄρκτοι, αἱ όποια ανοίγου τῆς κυφάλας διά νά φάγου μέλι, αἱ σφήκες, ό σφοδρῆς άνεμος και άλλαι καιρικά μεταβολαί.

° Ο Χρυσοκάνθαρος

° Ο χρυσοκάνθαρος εἶναι έντομον μικρόν και εύρίσκεται ἐπὶ τοῦ εἰδάφους μεταξύ τῶν βύλων τοῦ χώματος. Εἶναι συγγενῆς πρὸς έν άλλο έντομον, τό όποῖον λέγεται μηλολόνη. Ὄνομάσθη δὲ χρυσοκάνθαρος διότι ἔχει πτέρυγας, αἱ όποια ἔχουν χρῶμα χρυσοπράσινον. Τά κέρατα και οἱ πόδες του ἔχουν χρῶμα κίτρινον και κόκκινον. Μόνον ή υποκάτω πλευρά του εἶναι μαύρη. Αἱ πτέρυγές του εἶναι πολὺ μικράι και δέν δύ-

ναται νά πετᾷ, ένῶ οἱ πόδες του εἶναι μεγάλοι και δυνατοί. Διά

τοῦτο τρέχει πολὺ τυχέως. Ἐπὶ τοῦ στόματος φέρει λαβίδας μὲ τὰς ὁποίας δαγκάνει καὶ θανατώνει τοὺς σκώληκας, τοὺς κοχλίαις, ἄλλους μικροὺς κανθάρους καὶ ἔντομα καὶ κατόπιν τὰ τρώγει.

Ὁ χρυσοκάνθαρος γεννᾷ αὐτὰ καὶ ἀπὸ τὰ σὺγὰ ἐξέρχονται μικραὶ κάμπαι, αἱ ὁποῖαι σὺν τῇ χρόνῳ γίνονται τέλεια ἔντομα.

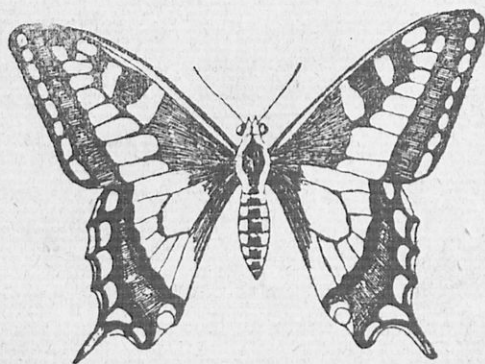
Τὸν χρυσοκάνθαρον κυνηγοῦν διάφορα πτηνὰ καὶ ἔρπετα ἀλλὰ πολλάκις κατορθώνει νὰ σώζεται, διότι ἐκβάλλει δυσώδες ὑγρὸν πρὸς τὰ ἄνω διὰ τοῦ ὁποίου ἀναγκάζει τὰ ζῷα νὰ ἀπομακρύνονται.

Ὁ χρυσοκάνθαρος εἶνε ὠφέλιμος εἰς τὴν γεωργίαν.

Αἱ Ψυχαὶ (πεταλοῦδαι)

Αἱ ψυχαι λέγονται κοινῶς πεταλοῦδαι καὶ εἶναι ἔντομα πολὺ γνωστὰ εἰς ἡμᾶς, διότι τὰς βλέπομεν κατὰ τὴν ἀνοιξιν, ὅποτε ἡ γῆ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἄνθη, νὰ πετοῦν ἀπὸ τὸ ἓν ἄνθος εἰς τὸ ἄλλο μὲ μεγάλην χάριν.

Τὸ σῶμά των ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέλη, ἀπὸ κεφαλὴν

θώρακα καὶ κοιλίαν. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχουν δύο κεραίας ὡς ὄργανα ἀφῆς, δύο μεγάλους ὀφθαλμούς καὶ στόμα, τὸ ὁποῖον τελειώνει εἰς προβοσκίδα, διὰ τῆς ὁποίας ἀπορροφοῦν τὸν γλυκὸν χυμὸν τῶν ἀνθῶν. Ἐπὶ δὲ τοῦ θώρακος ἔχουν ἕξ πόδας καὶ τέσσαρας λεπτὰς καὶ μαλακὰς πτέρυγας διαφόρων χρωμάτων.

Ἐὰν ἐγγίσωμεν διὰ τῆς χειρὸς μας τὰς πτέρυγας μιᾶς πεταλοῦδας θὰ μείνῃ εἰς τὰ δάκτυλά μας μία λεπτὴ κόνις. Αἱ ψυχαὶ ἔχουσι σῶμα πολὺ ἐλαφρὸν καὶ πετοῦν πολὺ ταχέως.

Ἡ ζωὴ τῶν ψυχῶν διαρκεῖ ὀλίγους μῆνας. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο πετοῦν ἀπὸ ἀνθους εἰς ἀνθος καὶ ἀπορροφοῦν τὸν χυμὸν τῶν ἀνθῶν. Μερικαὶ πετοῦν τὴν νύκτα καὶ πέριξ τῆς λυχνίας. Ἡ ψυχὴ γεννᾷ τὰ αὐτὰ της ἢ μέσα εἰς τὰ ἀνθη ἢ ἐπάνω εἰς τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἢ εἰς σχισμὰς δένδρων, τὰ ὅποια θερμαινόμενα ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐκκολάπτονται. Ἐξέρχονται τότε μικροὶ σκώληκες, οἱ ὅποιοι λέγονται *κάμπαι* αἱ ὅποια προξενοῦν μεγάλην ζημίαν εἰς τὰ δένδρα. Αἱ κάμπαι αὗται ζοῦν ὀλίγας ἑβδομάδας. Κατόπιν ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ στόματός των μικρὸν νῆμα ὡς κλωστήν καὶ προσκολλῶνται ἐπάνω εἰς διάφορα ἀντικείμενα, λίθους, ξύλα, κλωνάρια καὶ ἄλλα καὶ φαίνονται ὅτι κοιμῶνται. Ὅταν εὐρίσκωνται εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν αἱ κάμπαι ὀνομάζονται *χρυσοαλλίδες* ἢ *νύμφαι*. Ἡ κατάστασις αὐτὴ δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολὺ. Ὑστερὰ ἀπὸ ὀλίγον χρόνον ἀποκτοῦν κεφαλὴν, πόδας καὶ πτέρυγας, καὶ γίνονται τέλειαι ψυχαὶ ἢ πεταλοῦσαι.

Αἱ πεταλοῦσαι δὲν προξενοῦν καμμίαν βλάβην εἰς τὴν γεωργίαν. Μόνον αἱ κάμπαι τῆς βλάβουσι τὰ δένδρα καὶ τὰ λαχανικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΖΩΑ ΤΩΝ ΛΙΜΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΛΩΝ

Ο Βάτραχος.

Ο βάτραχος κάμνει τὴν ἐμφάνισίν του κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ θέρος. Ζῆ πλησίον τῶν λιμνῶν καὶ ἐντὸς αὐτῶν, διότι εὐρίσκει τροφήν ἄφθονον, μύιας, κώνωπας, σκώληκας, κοχλίας καὶ ἄλλα ἔντομα, ἕνεκα τούτου μάς προξενεῖ μεγάλην ὠφέλειαν. Οὐ βάτρα-

χος ζῆ καὶ ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ ἐκτὸς τοῦ ὕδατος, διὰ τοῦτο λέγεται ζῷον ἀμφίβιον.

Ο κορμὸς τοῦ βατραχοῦ εἶναι ὀγκώδης, ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ μεγάλου. Τὰ ὠτιά του σκεπάζονται ἀπὸ μεμβράνην καὶ δὲν εἰσέρχε-

ται εἰς αὐτὰ ὕδωρ, ὅταν κολυμβᾷ. Οἱ ὀπίσθιοι πόδες του εἶναι μεγαλύτεροι τῶν ἐμπροσθίων καὶ δύναται νὰ κάμνη πηδήματα. Τὸν βάτραχον βοήθει εἰς τὸ κολύμβημα καὶ ἡ κολυμβητικὴ μεμβράνη ἢ ἑποία εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν του.

Ὅταν ὁ βάτραχος κολυμβᾷ εἰς τὸ ὕδωρ, ἀναγκάζεται νὰ ἀναδύνη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ νὰ ἐξάγῃ τὴν

κεφαλήν του δια νά ἀναπνεύσῃ, διότι ὁ βάτραχος δὲν ἀναπνέει

καθ' ἓν τρόπον οἱ ἰχθύες.

Κατὰ τὴν ἀνοιξιν γεννᾷ 800—900 πράσινα αὐγά κολη-
μένα ἀναμεταξύ των ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Ταῦτα θερμικινόμενα ὑπὸ
τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἐπὶ 7—8 ἡμέρας ἐκκολάπτονται. Ἐξέρ-
χονται ἐξ αὐτῶν τότε τὰ μικρὰ βατράχια, τὰ ὅποια δὲν ὁμοιά-
ζουν καθόλου πρὸς τοὺς γονεῖς των, δὲν ἔχουν καθόλου πόδας,
ἀλλὰ ὁμοιάζουν πρὸς μικροὺς ἰχθύς μὲ μικρὰν οὐράν.

Ἵστερον ὁμοῦ ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἀποκοτῶν πόδας, πίπτει ἡ
οὐρά καὶ γίνονται τέλειοι βάτραχοι. Τὸν χειμῶνα ὁ βάτραχος
χώνεται εἰς τὴν λάσπην μέχρι τῆς ἀνοιξέως. Τὸ δὲ δέρμα του
δὲν διαπεράται ὑπὸ τῆς ὑγρασίας διότι εἶναι γλοιῶδες. Τὸ αἷμα
τοῦ βατράχου εἶναι ψυχρὸν διὰ τοῦτο λέγεται ζῷον **ψυχροδαίμον**.
Ἡ φωνὴ του λέγεται **κοασμὸς** (κοᾶξ-κοᾶξ).

Τὸ κρέας του τρώγεται εἰς μερικοὺς τόπους καὶ πρὸ πάντων
τὸ μέρος τῶν μνηῶν. **Ἐχθροὶ** τοῦ βατράχου εἶναι οἱ πελαργοί,
αἱ νῆσσαί, οἱ κόρκακες καὶ διάφορα ἄλλα ζῷα.

Ἡ νῆσσα. (πάπια)

Ἡ νῆσσα λέγεται κοινῶς πάπια. Εἶναι ζῷον οἰκτικὸν καὶ
ὠφέλιμον, διότι μᾶς δίδει τὰ αὐγά καὶ τὸ κρέας της.

Ἡ νῆσσα εἶναι καμωμένη νὰ ζῆ περισσότερον μέσα εἰς τὰ
νερὰ παρὰ εἰς τὴν ξηράν. Διὰ τοῦτο ἔχει σῶμα πολὺ ἐλαφρὸν καὶ
κατάλληλον διὰ νὰ κολυμβᾷ. Τὰ πτερά της ἔχουν διάφορον χρω-
ματισμὸν καὶ δὲν διαδρέχονται ὑπὸ τοῦ ὕδατος, διότι προτοῦ
κολυμβήσῃ φροντίζει καὶ τὰ ἐπαλείφει μὲ λίπος τὸ ὅπολον παρα-
λαμβάνει ἀπὸ κάποιον ἀδένα πλησίον τῆς οὐρᾶς της. Οἱ πόδες
της εἶναι μικροὶ καὶ μεταξύ τῶν δακτύλων ὑπάρχει κολυμβητικὴ
μεμβράνα. Οὗτοι δὲν φύχονται ἐντὸς τοῦ ὕδατος, διότι συρρέει
εἰς τὰ γυμνὰ ταῦτα μέρη αἷμα πολὺ καὶ δικτηροῦνται πάντοτε
θερμά. Τούτους μεταχειρίζεται ὡς κώπας. Εἰς τὴν ξηράν βαδίζει
μὲ δυσκολίαν.

Τροφὴ τῆς νήσσης εἶναι σκώληκες, κοχλίας, ἔντομα μικρὰ

καὶ ψαράκια τῶν λιμνῶν. Διὰ τοῦτο βλέπομεν πολλάκις τὴν νήσσαν ὅταν κολυμβᾷ νὰ ἔχῃ τὴν κεφαλὴν ἐστραμμένην πρὸς τὰ κάτω. Ζητεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ ἐντὸς τοῦ ὕδατος κινῆν ἔντομον. Ἡ

νήσσα τρώγει καὶ κριθὴν, πίτουρα, χόρτα καὶ ἄλλας τροφὰς ὅπως ἡ ὄρνις.

Ἡ θήλεια γεννᾷ τὰ αὐγά της, τὰ ὅποια ἔχουν χρῶμα ὀλίγον σπακτί καὶ εἶναι μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ αὐγά της ὄρνιθος. Τὰ κλωσσᾷ ἐπὶ 30—33 ἡμέρας καὶ ἐξέρχονται ἐξ αὐτῶν τὰ μικρὰ παπόκια (νησιδεῖς).

Οἱ νησιδεῖς παρακολουθοῦν τὴν μητέρα των εἰς τὰ νερά τῶν λιμνῶν. Εἰς τὰς ἀρχὰς φοβοῦνται νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰ νερά. Ἀργότερον ὁμοῦ ἀποκτοῦν θάρρος καὶ κολυμβοῦν καὶ αὐτὰ μαζὶ μετὰ τὴν μητέρα των μετὰ μεγάλην ταχύτητα καὶ πολλὴν χάριν.

Ἐπάρχουν καὶ νήσσαι ἄγριαι αἱ ὅποια ζοῦν εἰς τὰς λίμνας καὶ δύνανται νὰ πετοῦν εἰς μεγάλας ἀποστάσεις. Τὰς νήσσας ταύτας κυνηγοῦν οἱ κυνηγοὶ διὰ τὸ νόστιμον κρέας των.

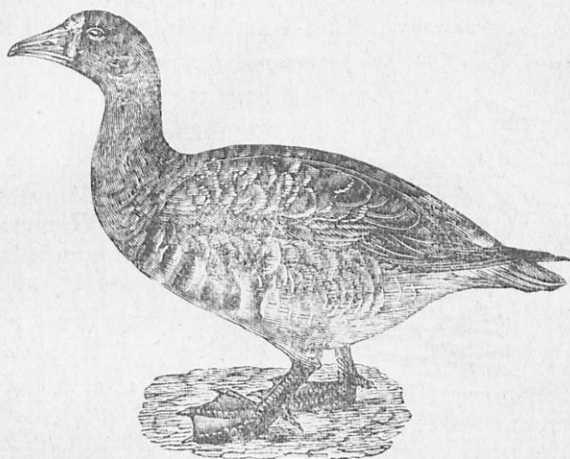
• Ο χήν (χήνα).

Ἄλλο πτηνὸν κατοικίδιον εἶναι καὶ ὁ χήν. Ὁ χήν εἶναι πτηνὸν ὠφέλιμον διότι μᾶς δίδει τὸ κρέας του καὶ τὰ αὐγά του. Ὁ χήν εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὴν νήσσαν.

Τὰ πτερά του εἶναι λευκὰ καὶ τὰ ἀλείφει καὶ αὐτὸς μετὰ λίπος διὰ νὰ μὴ διαπερῶνται ἀπὸ τὸ ὕδωρ. Οἱ πόδες του εἶναι ὑψηλότεροι καὶ ἰσχυρότεροι καὶ φέρει μετὰ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν του καλυμθητικὴν μεμβράναν ὡς πτηνὸν κολυμβητικόν. Δύναται ὁμοῦ νὰ τρέχῃ μετὰ μεγαλυτέρας εὐκολίας εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ νὰ πετᾷ εἰς μακρινὰς ἀποστάσεις, διότι ἔχει καὶ πτέρυγας μεγάλας.

Ὁ χήν τρώγει σκόληκας, ἔντομα, μικρὰ ψαράκια τῶν λιμνῶν, σιτηρά, πατάτζι, χόρτι τρυφερά καὶ ἄλλα. Εἶναι πτηνὸν οἰκιακόν, ἀλλὰ προτιμᾷ τὸν ἐλεύθερον βίον πλησίον τῶν λιμνῶν καὶ τῶν ὑδάτων.

Ἡ θήλεια γεννᾷ αὐγά λευκά καὶ μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ αὐγά τῆς ὀρνίθος καὶ τῆς νήσσης, τὰ ὁποῖα κλωσσᾷ ἐπὶ 28 ἡμέρας. Ἐξ αὐτῶν ἐξέχονται τὰ μικρὰ χηνάρια, τὰ ὁποῖα σκεπάζονται κατ' ἀρχὰς μὲ κίτρινον χυοῦδι. Τὰ χηνάρια ἀνατρέφει μὲ πολλήν

φιλοστοργίαν. Ὅταν κανεῖς πλησιάση, οἱ γονεῖς τὸν νομίζουν ὡς ἐχθρὸν καὶ ἀρχίζουν νὰ φωνάζουν δυνατὰ καὶ νὰ κτυποῦν μὲ τὰς πτέρυγὰς των. Ὁ χήν χρησιμεύει καὶ ὡς φύλαξ τῆς οἰκίας, διότι μόλις παρατηρήσῃ ξένον ἐπισκέπτην κατὰ τὴν νύκτα ἀρχίζει νὰ φωνάζῃ δυνατὰ.

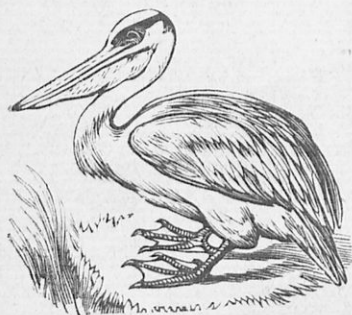
Ἡ ἱστορία ἀναφέρει, ὅτι, ὅτε οἱ βάρβαροι ἐκυρίευσαν τὴν ἀρχαίαν Ρώμην, οἱ κάτοικοι κατέφυγαν εἰς τὸ Καπιτώλιον, τὸ ὁποῖον ὑπεστήριζαν μὲ μεγάλην γενναϊότητα. Μίαν ὅμως νύκτα βροχεράν καὶ σκοτεινὴν κατώρθωσαν οἱ βάρβαροι νὰ ἀναβῶσιν εἰς τὸ Καπιτώλιον καθ' ὃν χρόνον οἱ Ῥωμαῖοι ἐκοιμῶντο. Μόλις ὅμως εἶδαν τοὺς βαρδάρους οἱ χήνες τοῦ Καπιτωλίου ἤρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ. Μὲ τὰς φωνὰς τῶν χηνῶν οἱ

Ρωμαῖοι ἐξύπνησαν, ἔλαβον τὰ ὄπλα των καὶ ἐφόνευσαν τοὺς βαρβάρους. Τοιοῦτοτρόπως ἐσώθη τὸ Κιπριτώλιον.

Ἐπάρχουν καὶ χήνες ἄγριοι, τῶν ὁποίων τὸ κρέας εἶναι νοστιμώτατον.

°Ο πελεκάν.

Ἄλλο πτηγὸν ὅμοιον πρὸς τὴν χήνα, ἀλλὰ πολὺ μεγάλτερον εἶναι ὁ πελεκάν. Ὁ πελεκάν ζῆ εἰς τὰς λίμνας, τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς θαλάσσας. Τὰ **πτερά** του εἶναι κατὰλευκα, οἱ **ὀφθαλμοί** του μικροὶ καὶ τὸ **ῥάμφος** κίτρινον καὶ πολὺ μέγαλον,

ὅπως τὸ ῥάμφος τοῦ πελιργοῦ καὶ φέρει πρὸς τὸ κάτω μέρος μέγαν σάκκον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀποθηκεύει ψάρι, ὕδωρ καὶ ἄλλας τροφάς. **Πτέρυγας** ἔχει μεγάλας καὶ δύναται νὰ πετᾷ εἰς μακρινὰς ἀποστάσεις καὶ **πόδας** μικροὺς ἔχοντας χρῶμα κόκκινον ἢ κίτρινον, οἱ δὲ δάκτυλοι τῶν ποδῶν του εἶναι ἡνωμένοι· μὲ

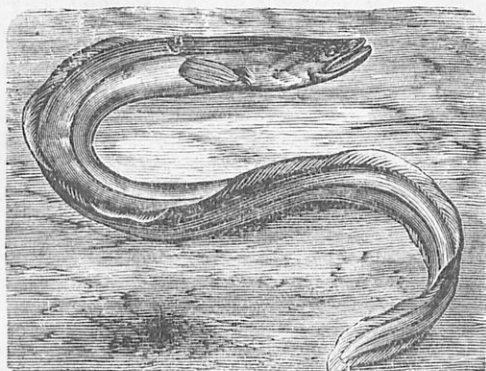
κολυμβητικὴν μεμβράναν, διότι εἶναι ζῷον κολυμβητικόν.

Ὁ πελεκάν τρώγει ἰχθῆς καὶ ἄλλα ζῷα τῆς θαλάσσης, τὰ ὁποῖα διακρίνει ἀπὸ ὕψηλά. Ἐπιτίθεται κατ' αὐτῶν, γερμίζει τὸν στόμαχον, ἀποθηκεύει εἰς τὸν σάκκον καὶ ἀνχωρεῖ εἰς τὴν φωλεάν του. Τὴν φωλεάν του κτίζει μέσῃ εἰς τὰς ὀπὰς τῶν βράχων. Ἐντὸς αὐτῆς γεννᾷ τὰ αὐγά του τὰ ὁποῖα κλωσσᾷ καὶ ἐξέρχονται· τὰ μικρά του τὰ ὁποῖα ἀνατρέφει μὲ μεγάλην φιλοστοργίαν. Τὸ κρέας του δὲν τρώγεται.

°Ο ἔγγελος. (χέλι)

Ὁ ἔγγελος λέγεται κοινῶς χέλι. Εἶναι ἰχθῆς τῶν ποταμῶν, τῶν λιμνῶν καὶ τῶν θαλασσῶν καὶ ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸν ὄφιν. Ὁ ἔγγελος ἔχει σῶμα παχύ, σκληρὸν καὶ γλοιῶδες, διὰ τοῦτο

γλυστρά εὔκολα μέσῃ εἰς τὸν πηλὸν τῶν λιμνῶν καὶ ἀπὸ τὰς χεῖράς μας, ἐὰν τυχὸν τὸν συλλάβωμεν. Δὲν ἔχει λέπια ὅπως οἱ ἄλλοι ἰχθύες, ἀλλὰ μόνον ἕν πτερύγιον καὶ δύο μικρό-

τερα κάτω τοῦ στήθους. Τὸ μῆκος τοῦ σώματος του δύναται νὰ φθάσῃ μέχρι ἐνὸς μέτρου.

Ζῆ εἰς τὸν πυθμένι τῶν λιμνῶν, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν θαλασσῶν, κυλίεται εἰς τὴν λάσπην καὶ τρώγει ἔντομα, αὐγά ἰχ-

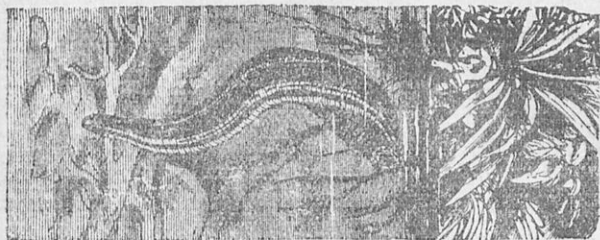
θύων, μικροὺς καρκίνοὺς, κοχλίαις καὶ ἄλλα. Εἶναι ἰχθύς λαίμαργος καὶ διὰ τοῦτο παχύνεται πολὺ. Ὁ ἔγγελος τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν μεταβλίνει εἰς τὴν θάλασσαν μόνον, ὅταν θέλῃ νὰ γεννήσῃ τὰ αὐγά του· ἐξ αὐτῶν γεννῶνται τὰ μικρὰ χέλια, τὰ ὅποια ὅταν μεγαλώσουν μεταβλίνουν καὶ αὐτὰ εἰς τοὺς ποταμούς, διότι ἐκεῖ εὐρίσκουν καὶ τροφήν ἀφθονωτέραν καὶ δὲν κινδυνεύουν νὰ καταφαγῶσιν ὑπὸ τῶν μεγάλων ἰχθύων.

Ὁ ἔγγελος ἔχει κρέας νόστιμον καὶ εἶναι ὠφέλιμος εἰς τὴν υἰεῖαν τοῦ ἀνθρώπου, διότι καταστρέφει τὰς κάμπας τῶν κωνώπων καὶ ἄλλα ἐπιδραβῆ ἔντομα τῶν λιμνῶν.

Ἡ βδέλλα.

Ἡ βδέλλα ζῆ ἐντὸς τῶν λιμνῶν, τῶν πηγῶν καὶ τῶν ποταμῶν καὶ ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸν σκώληκα τὸν γήινον. Ἡ βδέλλα κινεῖται ἐντὸς τοῦ ὕδατος κυματοειδῶς. Τὸ κάτω μέρος τῆς βδέλλας εἶναι μαλακὸν διὰ νὰ γλυστρά εὐκόλως εἰς τὴν λάσπην. Πόδας δὲν ἔχει. Τὸ χρῶμα τῆς εἶναι καστανὸν καὶ πρασινωπὸν. Διὰ νὰ ἡμπορῇ ἡ βδέλλα νὰ προσκολλᾶται εὐκόλως ἐπὶ οἰουδῆποτε ἀντικειμένου φέρει εἰς τὰ ἄκρα δύο δίσκους.

Ἡ ὀδέλλα ἐν ὄσφῳ εἶναι μικρὰ τρώγει μικροὺς ἰχθύς καὶ σκώληκας. Ὅταν μεγαλώσῃ τρέφεται διὰ τοῦ αἵματος τῶν ζώων ἐπὶ τῶν ὁποίων προσκολλάται, ἰδίως ἐπὶ τῶν βατράχων, οἱ ὁποῖοι ζοῦν ἐντὸς τῆς αὐτῆς λίμνης. Ἡ ὀδέλλα ὅταν προσκολληθῆ ἐπὶ τοῦ ζώου, ἀνοίγει τὸ στόμα τῆς καὶ διὰ τῶν μικρῶν πριονωτῶν καὶ μυτερῶν ὀδόντων τῆς ἀνοίγει πληγὴν καὶ ἀπορροφᾷ αἷμα μέχρις ὅτου παραγεμίσῃ ὁ στόμαχός τῆς καὶ τὸ σῶμά τῆς γίνῃ τέσσαρας ἕως πέντε φορές χονδρότερον ἀπὸ πρὶν. Ἡ ὀδέλλα εἶναι

ἐπικίνδυνος εἰς τὰ ζῷα. Διὰ τοῦτο πρέπει ὅταν ποτίζωμεν τὰ ζῷα εἰς τὰς λίμνας καὶ τοὺς ποταμοὺς νὰ παρατηροῦμεν μὲ μεγάλην προσοχὴν τὰ νερά μὴ τυχὸν ἔχουν εἰς τὸν πυθμένα βδέλλας, διότι αὗται εἰσέρχονται εἰς τὸ στόμα ἢ εἰς τὴν μύτην τοῦ ζώου, ἀπορροφοῦν αἷμα καὶ προκαλοῦν ἐνόχλησιν καὶ θλάβην. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει ἀμέσως νὰ ἀνοίγωμεν τὸ στόμα τοῦ ζώου καὶ νὰ ἐξάγωμεν αὐτάς.

Ἡ βδέλλα εἶναι ζῷον χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον εἰς τὴν ἰατρικὴν ἕνεκα τῆς ἀπομυζητικῆς ιδιότητός τῆς. Πολλάκις τοποθετοῦμεν αὐτὴν ἐπὶ ὄγκων τοῦ σώματος, ὅπου ὑπάρχει συρροή αἵματος καὶ αὕτη τὸ ἀπομυζᾷ.

Διὰ τὴν χρησιμότητά τῆς ταύτην οἱ φαρμακοποιοί, οἱ κούρεῖς καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι φυλάττουν ὀδέλλας ἐντὸς δοχείων μὲ ὕδωρ. Ἡ ὀδέλλα γεννᾷ ἐντὸς τοῦ ὕδατος τὰ αὐγά τῆς ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέρχονται μικροὶ σκώληκες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΙΧΘΥΕΣ ΤΩΝ ΓΛΥΚΕΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Αἱ Πέστροφαι

Αἱ πέστροφαι εἶναι νόστιμα καὶ θρεπτικὰ ψάρια καὶ ζοῦν μέσα εἰς λίμνας καὶ ποταμούς. Αἱ πέστροφαι εἶναι εἶδος σολωμοῦ καὶ εὐρίσκονται πρὸ ἡμῶν εἰς τοὺς ῥύακας καὶ τοὺς ποταμούς τῆς Ἀρκαδίας πλησίον τῆς Βυτίνης, ὅπου λέγεται Πέστροφα.

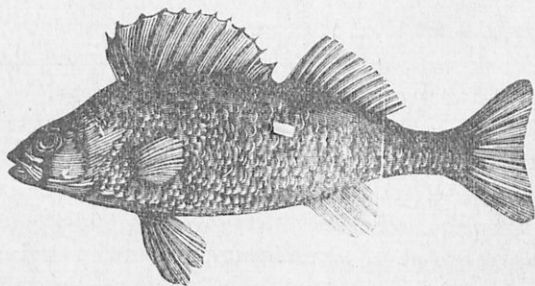
Τὸ σῶμά των εἶναι πολὺ λεπτὸν καὶ κατάλληλον νὰ κολυμβᾷ μετὰ ταχύτητος καὶ ἀντιθέτως τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ καὶ δύνανται νὰ κáινουν μεγάλα πηδήματα μέχρις ὕψους ὀκτῶ μέτρων.

Τρῶγει μικροὺς ἰχθύς, σκώληκας καὶ ἄλλα ἔντομα μὲ μεγάλην λαίμαργίαν καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸ κυνήγιον τὴν νύκτα, ἐνῶ τὴν ἡμέραν μένει κρυμμένη κάτωθεν τῶν πετρῶν, ὅπου δὲν διακρίνεται ἔνεκα τοῦ κοκκινωποῦ χρώματος τῆς βράχης τῆς. Τὰ αὐγά τῆς γεννᾷ εἰς καθαρὰ, ψυχρὰ καὶ ρηχὰ νερά.

Ἡ ἀλιεῖα τῆς πέστροφας ἀκμάζει εἰς πολλοὺς ποταμούς καὶ λίμνας τῆς Ἑλλάδος, ὅπου εὐρίσκεται αὕτη, διότι εἶναι ἐπικερδής

Ἡ Πέρκη

Ἡ πέρκη εἶναι καὶ αὕτη ἰχθύς τῶν γλυκῶν ὑδάτων καὶ εὐ-

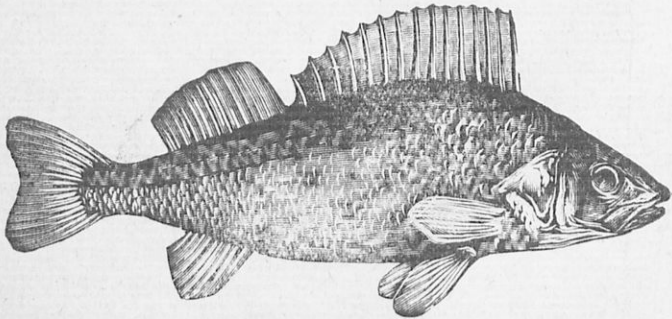

ρίσκεται εἰς τὰς λίμνας καὶ εἰς τοὺς ποταμούς τῆς πατρίδος μας.

Ἡ πέρκη λέγεται κοινῶς λαδράκι ἢ κέπη. Ἔχει σῶμα μεγαλύτερον τῆς πέστροφας καὶ ζῆ εἰς καθαρὰ ὕδατα. Γεννᾷ τὰ αὐγά της εἰς καθαρὰ νερὰ κατὰ Μάρτιον καὶ τρώγει μικροὺς ἰχθῆς καὶ σκώληκας μετὰ λαιμαργίας. Τὸ κρέας τῆς πέρκης εἶναι νοστιμώτατον.

Ἐ κυπρίνος

Καὶ ὁ κυπρίνος εἶναι ἰχθῆς τῶν γλυκέων ὑδάτων. Ζῆ εἰς λίμνας καὶ ποταμοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ παρ' ἡμῖν εἰς τὰς λίμνας τῆς Τριχωνίδας καὶ τῆς Λουσιμαχίας. Εἶναι γνωστὸς ὑπὸ τὰ ὀνόματα *δρομίτσα* καὶ *τεροῦγλα*. Τὸ μήκος του δύναται νὰ φθάσῃ μέχρις ἑνὸς μέτρου καὶ τὸ βάρος του νὰ ὑπερβῆ τὰς 15 ὀκάδας. Τὸ δέρμα του σκεπάζεται ἀπὸ μεγάλα καὶ στρογγύλα λέπια κατὰ σειρὰν ὅπως τὰ κεραμίδια τῆς στέγης. Τὸ χρῶμα του εἶναι ὀχρῶν πρᾶσινον ἄνω καὶ εἰς τὴν κοιλίαν του ἀνοικτότερον.

Ἡ κεφαλὴ του εἶναι ὀξεῖα καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του μεγάλοι. Εἰς τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς φέρει δύο ἐπικαλύμματα καὶ μέσα εἰς αὐτὰ ἐρυθρὰ βράγχια διὰ τῶν ὁποίων ἀναπνέει ἀέρα.

Τρώγει σκώληκας, μικροὺς καρκίνους καὶ ἄλλα ἔντομα τοῦ ὕδατος Γεννᾷ κατὰ Μάιον 300—400 χιλιάδας πολὺ μικρὰ αὐγά, τὰ ὁποῖα ἀφήνει εἰς τὰ βῆχὰ νερὰ διὰ νὰ θερμαίνωνται ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Ἐξ αὐτῶν ἐξέρχονται οἱ μικροὶ κυπρίνοι.

Τὸ κρέας του εἶναι νοστιμώτατον, διὰ τοῦτο τρέφουν τὸν κυπρίνον εἰς τὰ ἰχθυοτροφεῖα. Ἀπὸ τὰ αὐγά του γίνεται ἐξκίρετον αὐγοτάραχον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΖΩΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Ἡ ἀλώπηξ

Ἡ ἀλώπηξ ὁμοιάζει μὲ τὸν κύνη, ἀλλὰ εἶναι μικροτέρα αὐτοῦ. Ζῆ εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τοὺς θάμνους καὶ ἔχει χρωμα κοκκινωπὸν, διὰ τοῦτο δὲν διακρίνεται εὐκόλως.

Ἡ κεφαλὴ τῆς ἀλώπεκος εἶναι μακρουλή, τὰ ὦτα μικρὰ καὶ ἀνωρθωμένα, οἱ ὀφθαλμοὶ ὀξυδερκεῖς καὶ τὸ ρύγχος λεπτὸν καὶ ὀξύ. Ἡ ἀλώπηξ ἔχει καὶ οὐρὰν μεγάλην καὶ φουντωτὴν διὰ τὴν κανονίξην τῆς κινήσεως τῆς κατὰ τὸ τρέξιμον, καὶ πόδας μικροὺς καὶ ἀντοχικοὺς διὰ τὰς πορείας. Τὸ ὄλονισμὸς τῆς ἀλώπεκος εἶναι εὐστροφον, ἕνεκα τούτου μὲ μεγάλην εὐκολίαν διέρχεται διὰ μέσου τῶν θάμνων καὶ τῶν δυσβάτων μερῶν.

Τροφή τῆς ἀλώπεκος εἶναι σκόληκες, κοιλίαι, βάτραχοι, σαῦροι, ἀρου-

ραῖοι, μικρὰ πτηνά, ἰχθύες, σταφυλαὶ καὶ ἄλλα. Τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον εὐρίσκει τροφήν ἄφθονον. Τὸν χειμῶνα ὁμως ὑποφέρει πολὺ ἀπὸ τὴν πείναν, διότι τὰ ζῷα καὶ τὰ ἔντομα κρύπτονται εἰς τὴν φωλεάν των καὶ οἱ κερποὶ ἐκλείπουν. Τότε ἀναγκάζεται τὴν νύκτα νὰ κάμνη ἐπισκέψεις εἰς τοὺς ὄρνιθῶνας τῶν χωρικῶν, νὰ πνίγη τὰς ὄρνιθας καὶ νὰ τὰς μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν τῆς.

Ἡ ἀλώπηξ ἢ σκάπτει διὰ τοῦ ρύγχους τῆς τὴν γῆν καὶ κατασκευάζει τὴν φωλεάν τῆς ἐκεῖ ἢ ὑποκάτω τῶν πυκνῶν θάμνων. Τὴν φωλεάν τῆς στρώνει μὲ ξηρὰ χόρτα διὰ νὰ θερμίνεται κατὰ τὸν χειμῶνα. Ἐντὸς τῆς φωλεᾶς γεννᾷ 5—7 μικρὰ τυφλά, ὅπως τὰ γατάκια, τὰ ὅποια θηλάζει μετὰ πρέλευσιν ὀλίγων ἐδόδομάδων

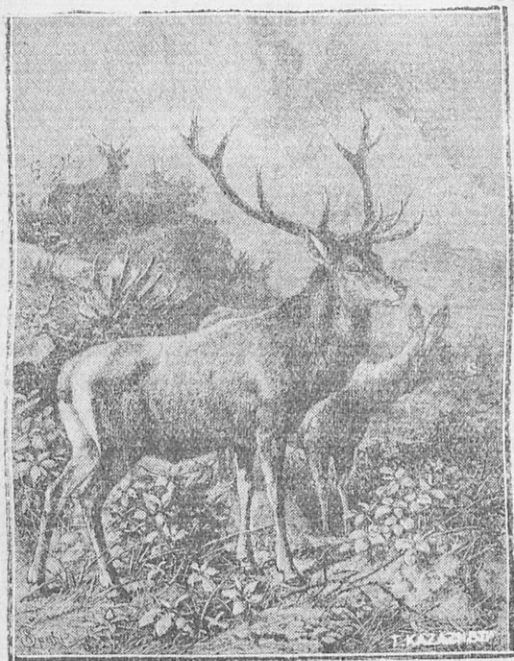
είναι ικανά νὰ ἀκολουθοῦν τὴν μητέρα των. Τὰ μικρὰ ἀνατρέφει μὲ μεγάλην φιλοστοργίαν καὶ οὐδέποτε τὰ ἀφήνει πεινασμένα, ἐν ὄσῳ ἀκόμη δὲν εἶναι ικανὰ μόνα των νὰ εὗρσκουν τὴν τροφήν των. Ὅταν μεγαλώσουν τὰ διδάσκει πῶς πρέπει νὰ κυνηγοῦν τοὺς ἀρουραίους.

Τὸ δῆρμα τῆς ἀλώπεκος εἶναι κατάλληλον διὰ γούνας καὶ διὰ τοῦτο κυνηγοῦσιν αὐτήν.

Ἐχθροὶ τῆς ἀλώπεκος εἶναι ὁ ἀετός, ὁ λύκος καὶ ἄλλα ἀρπακτικά ζῷα.

Ἡ ἔλαφος

Ἡ ἔλαφος εἶναι ζῷον τῶν δασῶν. Ἐχει ὕψος πολὺ μεγαλύτε-

ρον τῆς αἰγός. Ἐπὶ τοῦ μετώπου αἱ ἄρρενες φέρουν δύο μεγάλα

κέρατα πολύκλαδα, τὰ ὁποῖα κάθε ἔτος πίπτουν καὶ γίνονται νέα. Τὰ κέρατα τῆς μονοετοῦς ἐλάφου εἶναι μικρὰ καὶ ὀξέα, τῆς διετοῦς φέρουν ἐπὶ τῆς κορυφῆς δύο κλάδους, τῆς τριετοῦς τρεῖς κλάδους καὶ οὕτω καθεξῆς. Καθ' ὅσον αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν τῆς ἐλάφου, αὐξάνει καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κλάδων τῶν κεράτων αὐτῆς.

Οἱ πόδες τῆς ἐλάφου εἶναι ἰσχυροὶ καὶ ἀντέχουν πολὺ εἰς τὸ τρέξιμον. Ἡ ἔλαφος ἂν καὶ δὲν ἔχει ὄπλα ἰσχυρὰ διὰ τὰ ἀμυνθῆ ἔναντιον τῶν πολυαριθμῶν ἐχθρῶν τῆς, ἔχει ὅμως *σῶμα* εὐλύγιστον διὰ τὸ τρέξιμον, ὧτα μεγάλα καὶ εὐκίνητα τὰ ὁποῖα ἀκούουν καὶ τὸν παραμικρὸν θόρυβον καὶ *ἄσφρησιν* πολὺ δυνατήν, διὰ τῆς ὁποίας ἀντιλαμβάνεται τὸν ἐχθρὸν τῆς ἀπὸ πολὺ μακρινὰς ἀποστάσεις. Ὅταν ἀντιληφθῆ κίνδυνον τρέπεται εἰς φυγὴν, πηδᾷ ἡμίονος, δενδρύλλια καὶ φάραγγας καὶ ἐντὸς ὀλίγου χάνεται. Τρέχει πολὺ γρήγορα καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὴν φθάσῃ ὁ σκύλος τοῦ κυνηγοῦ.

Ἡ ἔλαφος τρώγει χόρτα, τρυφεροὺς ἄλαστούς, φλοιοὺς δένδρων, σιτηρὰ καὶ λαχανικά, διὰ τοῦτο προξενεῖ ζημίαν εἰς τοὺς ἀγρούς. Τὴν τροφήν τῆς ἀναμασᾷ, ὅπως τὸ πρόβατον καὶ εἶναι καὶ αὐτὴ ζῷον *μηρυκαστικόν*.

Ἡ ἔλαφος γεννᾷ μίαν φοράν τὸ ἔτος ἐν μικρὸν ἐλαφάκι, τὸ ὁποῖον λέγεται *νεβρός*. Τὸ τέκνον τῆς τὸ θηλάζει καὶ τὸ ἀνατρέφει μὲ μεγάλην περιποίησιν ὡς κελὴ μήτηρ. Τὸ θέρος ζῆ εἰς ὑψηλὰ καὶ ὄρεινά μέρη καὶ τὸν χειμῶνα, ὁπόταν αἱ χιόνες σκεπάζουν τὸ ἔδαφος καταβαίνει εἰς τὰς πεδιάδας.

Ἡ ἔλαφος εἶναι ἀπὸ τὰ ἠρριότερα ζῷα τοῦ δάσους, διὰ τοῦτο λέγεται καὶ *βασιλεὺς τῶν δασῶν*. Τὴν ἔλαφον κυνηγοῦν οἱ γεωργοί, διότι προξενεῖ βλάβην εἰς τὰ σπαρτά. Οἱ δὲ κυνηγοὶ διὰ τὸ νόστιμον κρέας τῆς καὶ τὸ πολὺτιμον δέρμα τῆς, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζουν γούνας καὶ σκεπάζματα πολὺτιμα. Ἀπὸ τὰ κέρατα τῆς ἐλάφου κατασκευάζουν λαβὰς μηχανηρίων καὶ ἄλλα ἀντικείμενα. *Ἐχθροί* τῆς εἶναι ὁ λύκος, ὁ λέων καὶ ἄλλα ἀρπυκτικὰ ζῷα.

Ἡ δορκίς.

Ζῷον ὅμοιον πρὸς τὴν ἔλαφον εἶναι ἡ δορκίς ἀλλὰ μικρότερα αὐτῆς. Τὰ ἄρρενά τῆς φέρουν κέρατα, τὰ ὁποῖα κατ' ἔτος

πίπτουν ὅπως εἰς τὴν ἔλαφον καὶ εἶναι ζῷον **μηρουκαστικὸν** καὶ **θηλαστικόν**.

Καὶ ἡ δορυκὸς τρέφεται μὲ τὰς ἰδίας φυτικὰς τροφὰς ὅπως ἡ ἔλαφος καὶ κυνηγεῖται διὰ τὸ κρέας τῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι νοστιμώτερον ἀπὸ τὸ κρέας τῆς ἐλάφου.

Ἡ ἱκτίς (κουνάβι).

Ἡ ἱκτίς εἶναι ζῷον τῶν δασῶν καὶ τῶν ὄρεων καὶ λέγεται κοινῶς κουνάβι. Ἔχει σῶμα μικρὸν καὶ οὐρὰν μεγάλην καὶ φουντωτήν. Τὸ τρίχωμα τῆς βράχειός τῆς εἶναι **καστανόν** καὶ τῆς κοιλίας **ὑποκίτρινον**.

Ἔχει **πόδας** κοντοὺς καὶ **ὄνυχας** γαμψοὺς, ὅπως ἡ γαλῆ, διὰ τοῦτο ἀναρριχάται εὐκόλως τὴν νύκτα ἐπὶ τῶν δένδρων. Πηδᾷ ἐλαφρὰ ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ συλλαμβάνει ἐντὸς τῆς φωλεᾶς τῶν τὰ μικρὰ πτηνὰ, τὰ ἑποῖα τὴν νύκτα κοιμῶνται καὶ τὰ τρώγει.

Εἰς αὐτὸ τὴν βοηθοῦν πολὺ οἱ **ὀφθαλμοί** τῆς, οἱ ὅποιοι ἔχουν τὴν ἰδιότητα νὰ βλέπουν τὴν νύκτα, ὅπως καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γάτας, οἱ **μύστακές** τῆς, τοὺς ὁποίους **χρησιμοποιεῖ** ὡς ὄργανα ἀφ᾽ ἧς καὶ

ἡ δυνατὴ ὄσφρησίς τῆς. Τὴν ἡμέραν κοιμᾶται ἐντὸς τῆς φωλεᾶς τῆς καὶ τὴν νύκτα ἐξέρχεται εἰς τὸ κυνήγιον. Τὸν χειμῶνα ἐγκαταλείπει τὰ ὄρη, τὰ ὅποια εἶναι σκεπασμένα ὑπὸ χιόνος διότι δὲν ἔμπορεῖ νὰ εὑρῇ τροφήν καὶ κατέρχεται εἰς τὰς πεδιάδας. Ἐπισκέπτεται τότε τὴν νύκτα τοὺς

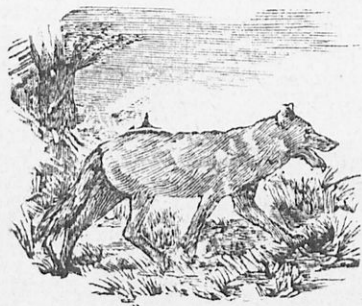
δρνηθῶνας τῶν χωρικῶν καὶ πνίγει ἕλκς τὰς δρνηθς κατὰ σειρὰν καὶ τὰς μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της, τὴν ὁποῖαν κάμνει εἰς κοίλωμα κορμοῦ δένδρου καὶ τὴν στρώνει μὲ ξηρὰ χόρτζ δια νὰ θερμαίνεται. Ἴκεῖ γεννᾷ τὰ μικρὰ της τὰ ὁποῖα ἀντρῆφει μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ τὰ διδάσκει πῶς νὰ συλλαμβάνουν τοὺς ἀρουραίους καὶ τὰ μικρὰ πτηνά.

Ἡ ἰκτίς εἶναι ζῦον ὠφέλιμον, διότι τρώγει τοὺς ἀρουραίους τοῦ δάσους. Κυνηγεῖται ὅμως πολὺ ὑπὸ τῶν κυνηγῶν διὰ τὸ πολύτιμον δέρμα της ἐκ τοῦ ὁποῖου κατασκευάζουν ὠραῖα γουνκριά.

• Ο λύκος

Ὁ λύκος εἶναι ζῦον τῶν δασῶν καὶ ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸν μὲνδρόσκυλον κατὰ τὸ μέγεθος· τὸ χρῶμα του εἶναι μαυριδερόν ἢ στικτί καὶ κατὰ τὴν κοιλίαν ἀνοικτόν.

Ἡ κεφαλὴ του εἶναι μακρουλή, τὰ ὠτα μικρὰ, μυτερὰ καὶ ὀρθία καὶ ἔχει ἀκοήν πολὺ δυνατήν, ὅπως ὁ σκύλος. Οἱ ὀφθαλμοὶ του λοξοὶ καὶ ὀξυδερεῖς, τὸ ῥύγχος μυτερόν καὶ ἡ οὐρά του

μεγαλυτέρη της οὐρας τοῦ σκύλου, φουντωτὴ καὶ κινεῖται τὴν διεύθυνσίν του ὅταν τρέχη. Ὁ λύκος ἔχει καὶ πόδες μεγάλους καὶ ἀντοχικούς εἰς τὸ τρέξιμον καὶ ἐν γένει τὸ ἔλκον σώμα εἶναι εὐστροφον καὶ εὐκίνητον, διὰ τοῦτο μετὰ μεγάλης εὐκολίας διασχίζει τὸν ἀέρα ὅταν κατα-

διώκῃ κανὲν ζῦον καὶ κάμνῃ μεγάλα πηδήματα. Τρέχει ταχύτερον τοῦ λαγοῦ.

Ὁ λύκος τρώγει λαγούς, κουνέλια, μικρὰ ἐλαφάκια, δορκάδας, ἐρίφια, πρόβια καὶ ἄλλα ζῦα. Προσέτι τρώγει ἀρουραίους, σαύρας καὶ ἄλλα ἔντομα. Οἱ ὀδόντες του εἶναι δυνατοὶ καὶ πολὺ ὀξεῖς καὶ θραύουν ὅσα ζῦα.

Τὸν λύκον καταδιώκουν οἱ ἄνθρωποι, διότι κάμνει καταστρο-

φήν εις τὰ ποιμνία τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβάτων· ἕνεκα τούτου τὸ θῆρος καταφεύγει εἰς τὰ δάση, ὅπου εὐρίσκει ἀνενόχλητος ἄφθονον τροφήν ἐντὸς τῶν θάμνων, ὅπου κάμνει καὶ τὴν φωλεάν του. Ἐντὸς αὐτῆς ἢ λύκαινα γεννᾷ τὰ μικρὰ τῆς, τὰ ὅποια θηλάζει.

Τὸν χειμῶνα ἔμως, ὅτε δὲν εὐρίσκεται τροφή ἐντὸς τοῦ δάσους, ἐνώνονται πολλοὶ λύκοι καὶ κατέρχονται κατ' ἀγέλας εἰς τὰς πεδιάδας ἐκβάλλοντες φωνὰς γοεράς. Ἡ ἀγέλη αὕτη τῶν πεινασμένων λύκων ἐπιτίθεται ἐναντίον βοῶν, ἵππων, προβάτων καὶ συνοδείας ἀνθρώπων καὶ τοὺς κατασπυράσσουν. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν διαβάτην, ὅστις ἤθελε πυροβολῆσαι ἐναντίον λύκου. Κατασπυράσσεται εἰς τὴν στιγμήν. Ὁ λύκος ἂν καὶ εἶναι πολὺ δευλός, ὅταν εἶναι μόνος του, καὶ τρέπεται εὐκόλως εἰς φυγὴν, ὅταν εἶναι πεινασμένος καὶ ἡνωμένος μαζί με ἄλλους γίνεται ἐπιθετικὸς καὶ εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνος καὶ αἰμοβόρος.

Τὸν λύκον καταδιώκουν οἱ ἄνθρωποι χάριν τῆς ἀσφαλείας τῶν ποιμνίων των καὶ διὰ τὸ δέρμα του ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευάζουν γούνας.

Τὸν λύκον καταδιώκει καὶ ὁ μανδρόσκυλος.

Ὁ θῶς. (Τσακάλι)

Ὁ θῶς λέγεται κοινῶς τσακάλι καὶ ὁμοιάζει πρὸς τὸν λύ-

κον. Ζῆ εἰς πεδινὰ ἢ ὄρεινὰ ἢ ἐλώδη μέρη καὶ εἰς δάση. Ἐχει

οὐράν φουντωτήν, πόδας ὑψηλοῦς, ῥύγχος ὀξὺ καὶ ὠτα μικρά. Τὸ χρῶμά του εἶναι ὠχροκίτρινον ἢ μυριδερόν. Τὴν ἡμέραν κρύπτεται ἐντὸς θάμνων καὶ τὴν νύκτα ἐξέρχεται πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς. Θάλει πάντοτε νὰ ὀσκη μὲ ἀλλα τσακάλια καὶ διὰ τοῦτο τὴν νύκτα φωνάζει: δυνατά, ὠρύεται, διὰ νὰ τὸν ἀκούσουν καὶ τρέξουν πρὸς αὐτὸν οἱ σύντροφοί του.

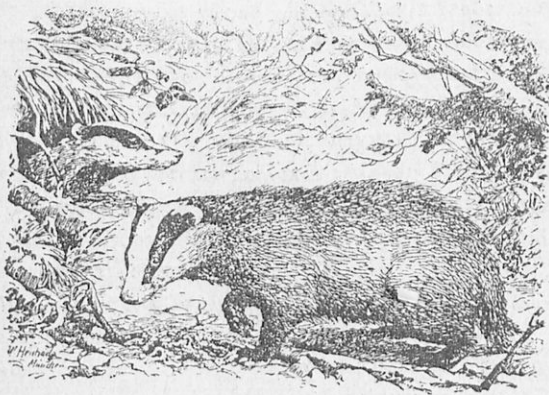
Ὁ θῶς τρώγει πτώματα τεθνεώτων ζῴων, ἀρουραίους καὶ ἄλλα ζῶα τοῦ δάσους. Τὴν τροφήν του ἀνακαλύπτει ταχέως διὰ τῆς ὀξυτάτης ὀσφρήσεώς του. Ὅταν δὲν εὐρίσκη τροφήν ἀφθονον, κατέρχεται εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰσέρχεται εἰς τοὺς ὀρνιθῶνας τῶν χωρικῶν καὶ πνίγει τὰς ὀρνιθας. Πολλάκις ἐπιτίθεται καὶ κατὰ τῶν ποιμνίων τῶν αἰγῶν καὶ τῶν προβάτων.

Καὶ ὁ θῶς εἶναι ζῶον ἀρπακτικόν.

Οἱ ἄνθρωποι καταδιώκουν αὐτόν, ἂν καὶ τρώγει πτώματα καὶ ἐπιβλαβῆ ζῶα, διότι ἡ ζημία τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἶναι μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν ὠφέλειαν.

Ὁ τρύχος (ἀσβός).

Ὁ τρύχος λέγεται κοινῶς ἀσβός καὶ ἔχει χρῶμα μελαφόν. Ἡ οὐρά καὶ οἱ πόδες του εἶναι κοντοί. Τὸ δὲ σῶμά του παχὺ

καὶ πλατύ, ἐνεκεν τούτου δὲν δύναται νὰ κινῆται ταχέως, νὰ ἀναρριχᾶται εἰς τὰ δένδρα καὶ νὰ πηδᾷ.

Ὁ τρόχος τρώγει: ρίζας φυτῶν, σταφυλάς, ἀραβόσιτον, κίμπεκς, χρυσαλλίδας, σκόληκας, κοχλίας, ποτικούς, σκύρας, ὄφεις καὶ ἄλλα ἔντομα, τὰ ὅποια εὐρίσκει ἐντὸς τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν ἀνασκάπτει διὰ τοῦ ῥύγχους του.

Τὴν φωλεάν του κατασκευάζει σκάπτων βιθέως διὰ τοῦ ῥύγχους του τὴν γῆν, πολλάκις μέχρις ἐνὸς μέτρου καὶ τὴν στρώνει μὲ ξηρὰ χόρτα, διὰ νὰ θερμάνηται. Ὁ τρόχος εἶναι ζῷον δειλόν· τὴν ἡμέραν κοιμάται ἐντὸς τῆς φωλεᾶς του καὶ τὴν νύκτα ἐξέρχεται πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς.

Κατὰ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον ὅποτε ὑπάρχει τροφή ἄφθονος, παχύνεται· πολὺ, τὸν δὲ χειμῶνα κοιμάται ἐντὸς τῆς φωλεᾶς του.

Ὁ τρόχος εἶναι ζῷον ὠφέλιμον, διότι ἐξολοθρεύει τὰ ἐπιβλαβῆ ἔντομα καὶ μᾶς δίδει τὸ πολύτιμον δέρμα του, ἐκ τοῦ ὁποίου κατασκευάζουν ἀδιάβροχα καλύμματα. Ἐκ τῶν τριχῶν τοῦ τρόχου κατασκευάζουν χρωστῆρας τῆς ζωγραφικῆς καὶ ἐκ τοῦ λίπους του φάρμακον διὰ τοὺς ρευματισμούς.

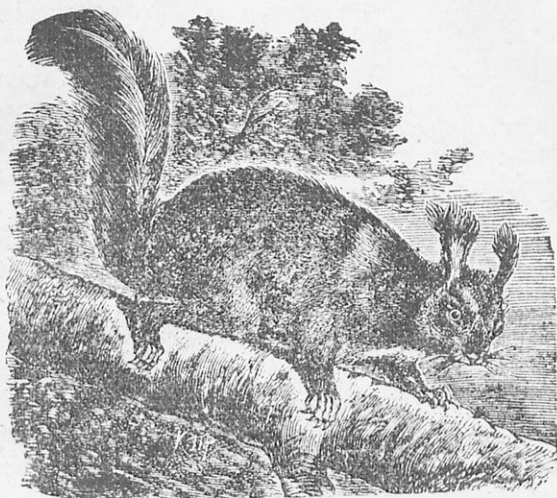
• Ο σκίουρος. (βεοβερίτσα)

Ὁ σκίουρος εἶναι ζῷον τῶν δασῶν καὶ μικρότερος τῆς γάτας πρὸς τὴν ὁποίαν πολὺ ὁμοιάζει. Ὁ σκίουρος λέγεται κοινῶς βεοβερίτσα καὶ ἔχει χρῶμα καστανὸν καὶ ὑπὸ τὴν κοιλίαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λευκόν. Αἱ τρίχες τῆς οὐρᾶς του εἶναι πολὺ μακρὰ καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν κογχῶν τῶν ὠτων. Ὁ σκίουρος δύναται νὰ ἀναρριχᾶται μετὰ μεγάλης εὐκολίας ἐπὶ τῶν δένδρων ὡς ἡ γάτα διότι ἔχει καὶ αὐτὸς γαμψοὺς ὄνυχας. Ἀναρριχᾶται ἐπὶ τῶν δένδρων, διότι τρώγει φύλλα, τρυφεροὺς βλαστούς, βελάνους, βελνιδίων, λεπτοκάρυα, κερπούς καὶ αὐτὰ μικρῶν πτηνῶν.

Δύνηται νὰ κάμνη μεγάλα πηδήματα ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ νὰ κανονίζῃ τὰς κινήσεις του διὰ τῆς φουντωτῆς οὐρᾶς του. Δύνηται νὰ πηδᾷ ἀκόμη κάτω εἰς τὴν γῆν, καὶ ἀπὸ πολὺ ὕψους δένδρου, ὅταν διατρέχῃ κίνδυνον ἀπὸ κάποιον ἐχθρὸν, χωρὶς φρονεῦσθαι, διότι ἡ φουντωτὴ οὐρά του ἐλαφρύνει τὸ σῶμα καὶ πίπτει ἤσυχα, ἔπως πίπτει ἐλαφρὰ εἰς τὴν γῆν μία κερφίτι

εις τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας ἐδέσασαμεν τεμάχιον χάρτου.

Τὴν φωλεάν του κτίζει εἰς κλάδους ὑψηλῶν δένδρων ἐκ φρυγάνων καὶ ἀφήγει πολλὰς θύρας ἀνοικτάς διὰ νὰ βλέπῃ τὸν ἐχθρόν του, ὃ ὁποῖος πρὸ πάντων εἶναι ἡ ἰκτίς. Τὸν χειμῶνα μένει

ἐντὸς τῆς φωλεᾶς του καὶ τρέφεται μέχρι τῆς ἀνοίξεως ἐκ τῶν τροφῶν τὰς ὁποίας εἶχεν ἐναποθηκεύσει.

Ὁ σκίουρος εἶναι ζῷον βλαβερόν, διότι τρώγει καρπούς, βλαστοὺς καὶ τρυφεροὺς φλοιοὺς δένδρων.

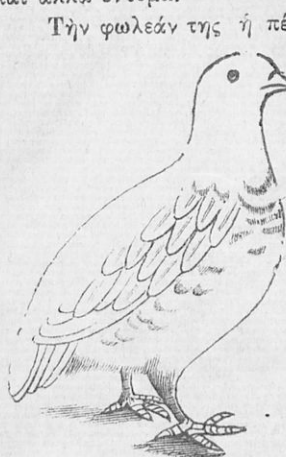
Ἡ πέρδιξ (πέροδικα).

Ἡ πέρδιξ εἶναι πτηγὸν τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν ὄρέων καὶ ἔχει χρῶμα **ποκκινωπὸν** καὶ **στακτι** μὲ ὠρτίκας γραμμὰς καὶ ὁμοιάζει πολὺ μὲ τὸ χρῶμα τοῦ ἐδάφους.

Ἡ **κεφαλή** τῆς εἶναι μικρά, οἱ **πόδες** δυνατοὶ καὶ αἱ **πτέρυγες** σχετικῶς μικραὶ· ἔνεκα τούτου ἀντέχει μὲν εἰς τὸ νὰ βυθίζῃ, δὲν ἠμπορεῖ ὅμως νὰ πετᾷ εἰς μακρινὰς ἀποστάσεις.

Ἡ πέρδιξ τρώγει, ὅπως ἡ ὄρνις, παντὸς εἶδους κόκκους, τοὺς ὁποίους τσιμπᾷ διὰ τοῦ ράμφους τῆς ἀπὸ τοὺς ἀγρούς καὶ

τούς λειμώνας. Τρώγει επίσης σκώληκας, κοχλίας, κανθάρους και άλλα έντομα.

Τὴν φωλεάν της ἡ πέρδιξ δὲν κατασκευάζει ἐπὶ δένδρου ἀλλὰ εἰς κοίλωμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀπόκρυφον. Ἐντὺς τῆς φωλεᾶς της γεννᾷ 10—12 αὐγά. Ταῦτα ἐπιφάζει ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας καὶ ἐξέρχονται ἐξ αὐτῶν οἱ μικροὶ νεοσσοί, οἱ ὅποιοι ἀκολουθοῦν τὴν μητέρα των καὶ τσιμποῦν τοὺς κόκκους ἀπὸ τὴν γῆν. Ὁ ἄρρην φέρει στίγμα ἰδιαιτέρον ἐπὶ τοῦ στήθους ὡς διακριτικὸν γνώρισμα. Αἱ πέρδικες ζοῦν μαζὶ κατὰ ὁμάδας. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν ἀκούεται τὸ κελάδημά των.

Τὰς πέρδικας κυνηγοῦν διὰ τὸ νόστιμον κρέας των, οἱ κυνηγοὶ οἱ ὅποιοι φέρουν πάντοτε μαζὶ των κύνας κυνηγητικούς, διότι χωρὶς κύνας τὸ κυνήγιον τῶν περδίκων εἶναι πολὺ δύσκολον, ἐπειδὴ αἱ πέρδικες εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ δυσκόλως διακρίνονται ἕνεκα τοῦ χρωματισμοῦ τῶν πτερῶν της. Ὁ κύων ὅμως ἀνακαλύπτει αὐτάς διὰ τῆς ἰσχυρᾶς ἀσφρήσεώς του καὶ δεικνύει εἰς τὸν κυνηγὸν τὸ μέρος εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκονται. Αἱ πέρδικες τότε πετοῦν μετὰ θορύβου ὃ δὲ ἡσχημένος κυνηγὸς πυροβολεῖ καὶ φονεύει αὐτάς.

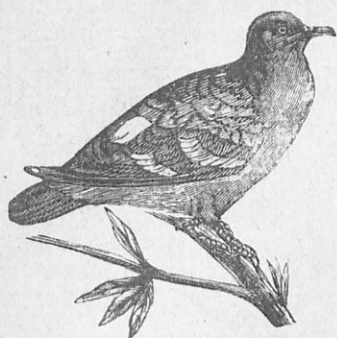
Τὸ κυνήγιον τῶν περδίκων ἐπιτρέπεται μόνον κατὰ τὸν Αὐγούστου καὶ ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν ἀνοιξιν, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην γεννοῦν τὰ αὐγά των.

Ἐχθροὶ τῶν περδίκων εἶναι ἡ ἰκτίς, ὃ ἰέραξ, ὃ ἀετὸς καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀλώπηξ.

Ἡ τρυγὼν (τρυγόνι).

Ἡ τρυγὼν ὁμοιάζει μὲ τὴν περιστερὰν, ἀλλὰ εἶναι μικρότερα καὶ ὠραιότερα αὐτῆς. Ἐχει χρῶμα σιχακτὶ μὲ ἐρυθρὰ καὶ

λευκά στίγματα. Ζη εἰς τὰ δάση τῆς πατρίδος μας κατὰ τὴν ἀνοι-
ξιν καὶ τὸ θέρος καὶ ἀναχωρεῖ κατ' ἀγέλας εἰς ἄλλους τόπους

κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώ-
ρου. Εἶναι πτηνὸν ἀποδημητι-
κόν. Τρώγει κόκκους σιτηρῶν
καὶ ἄλλων φυτῶν.

Κτίζει τὴν φωλεάν της ἐπὶ
ὕψηλῶν δένδρων καὶ γεννᾷ ἐντὸς
αὐτῆς τὰ αὐγά της, τὰ ὅποια
ἐπφάζουν ἐναλλάξ ὁ πατὴρ καὶ
ἡ μήτηρ. Αἱ τρυγόνες ζοῦν κατὰ
ζεύγη. Ἡ θήλεια γεννᾷ δύο καὶ
τρεῖς φορές τὸ ἔτος.

Τὴν τρυγόνα κυνηγοῦν διὰ τὸ νόστιμον κρέας της ἢ διὰ τὴν
τὴν κλείουσιν ἐντὸς κλωθίου. Ἡ φωνή της εἶναι κλαυθμηρά. Ἡ
τρυγὼν εἶναι πτηνὸν ὠφέλιμον, διότι τρώγει πολλὰ ἔντομα ὅπως
καὶ ἡ χελιδών.

Ἡ ἰέραξ (γερούκι).

Ἡ ἰέραξ εἶναι πτηνὸν ἀρπακτικόν καὶ εἶναι ἴσος κατὰ τὸ
μέγεθος μὲ τὴν ὄρνιθα. Τὰ πτερὰ της βράχειώς του εἶναι στακτιά
καὶ μαῦρα μὲ κοκκινωπὰς
λωρίδας, τῆς δὲ κοιλίας του
λευκά. Τὸ βράμφος του εἶναι
κίτρινον καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του
ὄξειδερεκεῖς.

Ἡ ἰέραξ ἔχει πτέρυγας
μεγάλας καὶ πετᾷ μὲ μεγά-
λην εὐκολίαν, ἔχει βράμφος
καμπυλωτὸν καὶ πόδας ἰσχυ-
ροὺς μὲ γαμφούς ὄνυχας ἐπὶ τῶν δακτύλων διὰ τῶν ὁποίων
συλλαμβάνει τὰ ζῆα.

Ἡ ἰέραξ τρώγει ὄρνιθας, περιστεράς, πέρδικας, λαγούς, κου-
νέλια καὶ ἄλλα ζῆα. Καταδιώκει πολλάκις τὰ πτηνὰ μέχρι
τῆς θύρας τῶν οἰκιῶν.

Τὴν φωλεάν του κτίζει εἰς τὰς ὀπὰς τῶν βράχων ἢ ἐπὶ ὕψηλῶν δένδρων καὶ ἐκεῖ ἀναπαύεται ὀλίγον μόνον τὴν νύκτα, τὴν δὲ ἡμέραν ὅλην ἐξέρχεται εἰς τὸ κυνήγιον.

Γεννᾷ 3—4 αὐγὰ τὰ ὁποῖα κλωσσᾷ ὡς ἡ ὄρνις* ἐξ αὐτῶν ἐξέρχονται οἱ μικροὶ νεοσσοί, τοὺς ὁποῖους ἀνατρέφουν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ μέχρις ὅτου ἐνηλικιωθῶσι καὶ γίνουσι ἱκανοὶ νὰ εὐρίσκουν μόνοι τῶν τὴν τροφήν των.

*Ὁ ἱέραξ εἶναι πτηνὸν ἐπιβλαβὲς διὰ τὰ ἄλλα ζῷα, διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι καταδιώκουν καὶ φονεῖουν αὐτόν· τὸ κρέας του δὲν τρώγεται.

Ὁ ἀετός.

*Ἄλλο πτηνὸν ἀρπυκτικὸν καὶ ὅμοιον πρὸς τὸν ἱέρακα, ἀλλὰ πολὺ μεγαλύτερον εἶναι ὁ ἀετός. Οὗτος ἔχει μῆκος ἑνὸς μέτρου, καὶ ἄνοιγμα πτερύγων δύο περίπου μέτρων.

Τὸ χροῶμά του εἶναι μελκνόν, οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ τὸ βλέμμα του δικπεραστικόν. Τὸ ῥάμρος καὶ αὐτοῦ εἶναι καμπυλωτὸν καὶ οἱ πόδες ἰσχυροὶ καὶ ἔχουν δακτύλους ὀπλισμένους με γαμφοῦς ὄνυχας.

Ὁ αἰτὸς πετᾷ εἰς ὕψη, ὅπου δὲν ἠμποροῦν νὰ φθάσουν τὰ ἄλλα πτηνὰ. Διὰ τοῦτο λέγεται καὶ βασιλεὺς τῶν πτηνῶν. Ὁ αἰτὸς τρώγει λαγούς, κουνέλια, ἀρνία, ἐρίφια, ἐλαφάκια, δορκάδας, πτηνὰ καὶ ἄλλα ζῆα. Ταῦτα βλέπει ἀπὸ ὕψηλὰ καὶ πετᾷ κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτά. Τὰ ἀρπάζει διὰ τῶν γαμψῶν ὀνύχων του, τὰ μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν του καὶ ἐκεῖ τὰ κατὰξιοχίζει διὰ τοῦ βράμφους του καὶ τὰ δίδει εἰς τὰ μικρὰ του.

Ὁ αἰτὸς κτίζει τὴν φωλεάν του εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὕψηλῶν ὄρέων καὶ τῶν ἀποκρήμνων βράχων. Τὴν νύκτι ἀνιχνύεται καὶ τὴν ἡμέραν ἐξέρχεται εἰς τὸ κυνήγιον τῶν ζῴων. Ἡ θήλεια γεννᾷ 3—4 αὐγά, τὰ ὅποια κλωσσᾷ καὶ ἐξέρχονται τὰ μικρὰ αἰτιδάκια. Ταῦτα περιποιοῦνται οἱ γονεῖς των, μέχρις ὅτου γίνουν ἱκανὰ νὰ εὐρίσκουν μόνη των τὴν τροφήν. Τὸν αἰτὸν καταδιώκουν οἱ ἄνθρωποι, διότι κυνηγεῖ τὰ μικρὰ πτηνὰ.

Ὁ αἰτὸς ἐθεωρεῖτο πτηνὸν τοῦ Διὸς.

Ὁ αἰτὸς ζῆ ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη.

Ὁ γύψ.

Ὁμοιος πρὸς τὸν αἰτὸν εἶναι ὁ γύψ. Καὶ ὁ γύψ εἶναι πτηνὸν

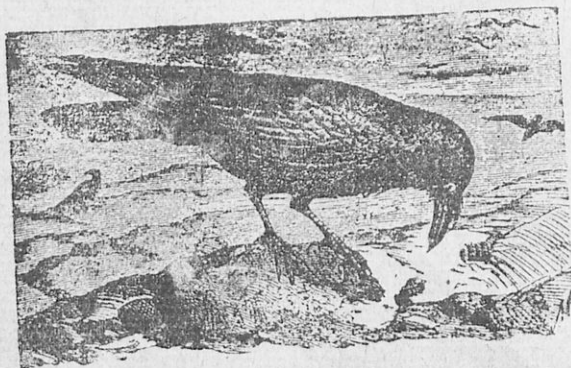
ἀρπακτικόν· εἶναι κατὰ τι μεγαλύτερος τοῦ αἰτοῦ κατὰ τὸ μέγε-

θος και ἔχει τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν λαιμὸν χωρὶς πτερά. Ὁ γύψ φέρει πέριξ τοῦ τραχήλου μίαν σειρὰν ἐκ πτερῶν ὡς *περιδέλαιον*. Ἔχει *ράμφος* καὶ *δνυχας* γαμψούς, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ μόνος του νὰ ἐπιτεθῆ ἐναντίον ζῶντος ζῴου, ὅπως ὁ ἀετός. Τρῶγει ὁμοίως μικρὰ ζῴα καὶ πτώματα τεθνεώτων ζῴων. Ἡ θήλεια γεννᾷ 2—4 αὐγά, τὰ ἐκκολάπτει καὶ ἐξέρχονται οἱ μικροὶ νεοσσοί, οἱ ὁποῖοι ἐν ὄσῳ εἰναι μικροὶ ἀνατρέφονται ἀπὸ τοὺς γονεῖς των. Ὁ γύψ εἶναι ὠφέλιμος πτηνόν, διότι τρῶγει τὰ δυσώδη πτώματα καὶ ἀπαλλάσσει τὴν ἀτμόσφαιραν ἀπὸ τὰ ἐπικίνδυνα μιάσματα.

• Ο κόραξ.

Καὶ ὁ κόραξ εἶναι πτηνόν ἀρκακτικόν. Ἔχει τὸ μέγεθος ὄρνιθος καὶ τὸ χρῶμα τῶν πτερῶν του *κατάμαυρον*. Οἱ *ὀφθαλμοί*, τὸ *ράμφος* καὶ αἱ *πτέρυγές* του εἶναι μεγάλα καὶ οἱ *πόδες* δυνατοί.

Τρῶγει καρπούς, σκώληκας, βατράχους, λαγούς, ἀρνία καὶ

μικρὰ πτηνά. Πρὸ πάντων δὲ εὐχαριστεῖται νὰ τρώγῃ θνησιματὰ ζῴα, τὰ ὁποῖα ἀνακαλύπτει διὰ τῆς δυνατῆς ὀσφρήσεώς του.

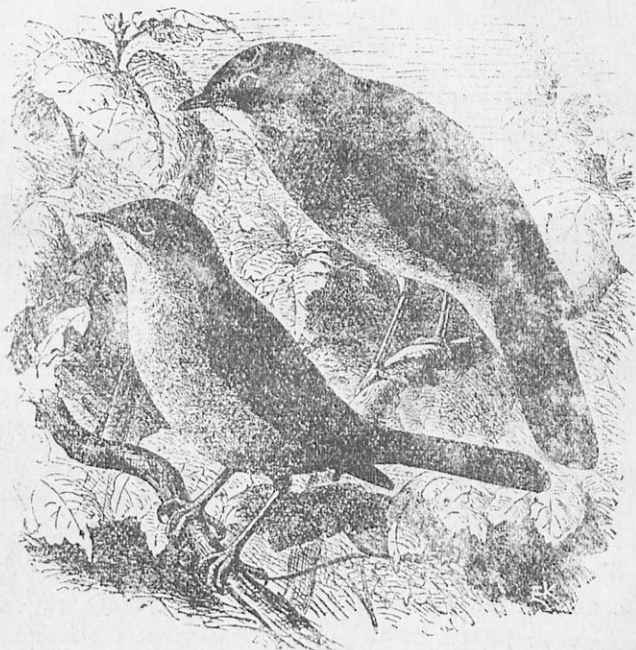
Ἡ θήλεια γεννᾷ 4—5 αὐγά πρασινωπὰ μὲ μκύρας κηλίδας. Ταῦτα ἐπιβάζει ἐπὶ 2 ἡμέρας ἐντὸς τῆς φωλεᾶς του, τὴν ὁποῖαν κτίζει ἐπὶ ὕψηλῶν βράχων.

Ὁ κόραξ εἶναι πτηνόν ὠφέλιμον, διότι τρῶγει θνησιματὰ. Ὁ κόραξ ζῆ περι τὰ 200 ἔτη.

Ἡ ἀηδών.

Ἡ ἀηδών εἶναι πτηνὸν τῶν δασῶν. Ἔχει μέγεθος μικρὸν ὅπως τὸ στρουθίον καὶ ἡ χελιδών. Τὰ πτερά της ἐπὶ τῆς ῥάχεως εἶναι καστανά· ἐπὶ δὲ τῆς κοιλίης στακτιά. Τὸ ῥάμφος της ὀξύ, αἱ πτέρυγες μεγάλαι καὶ οἱ πόδες ὑψηλοί. Ἡ ἀηδὼν κελαδεῖ μελωδικώτατα.

Τρῶγει: ἔντομα καὶ σκώληκας, ὅπως ἡ χελιδών, τὰ ὅποια

εὕρσκει εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ὑποκάτω τῶν ξηρῶν φύλλων.

Κτίζει τὴν φωλεάν της ὑπὸ τοὺς θάμνους καὶ γενᾷ 4—5 αὐγά τὰ ὅποια θερμάνει ἐπὶ 18—20 ἡμέρας. Καθ' ἕνα χρόνον ἡ μήτηρ ἐπιφύκει τὰ αὐγά, ὁ πατήρ κάθηται εἰς πλησίον δένδρον καὶ ψάλλει μελωδικώτατα, διὰ νὰ παρηγορῇ τὴν περιορισμένην σύζυγόν του. Ἐκ τῶν αὐγῶν ἐξέρχονται οἱ μικροὶ νεοσσοί, τοὺς ὅπολους ἀνατρέφει μὲ μεγάλην φιλοστοργίαν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ.

Ἡ ἀηδὼν διαμένει εἰς τὴν πατρίδα μας κατὰ τὴν ἀνοιξὴν καὶ τὸ θέρος καὶ ταξειδεύει εἰς μακρινούς τόπους κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου. Εἶναι πτηνὸν ἀποδημητικόν.

Ἡ ἀηδὼν εἶναι πτηνὸν ὠφέλιμον, διότι καταστρέφει τὰ ἐπιβλαβῆ ἕντομα, καὶ διότι μᾶς εὐχαριστεῖ μὲ τὸ μελωδικόν ἄσμα τῆς.

Τὴν ἀηδὼν χάριν τοῦ ἄσματος τῆς περικλείουν ἐντὸς κλωβίου. Ἐχθροὶ τῆς ἀηδῶνος εἶναι ἡ γάτα, ἡ ἰχτίς, καὶ ἄλλα ἀρπακτικὰ πτηνά.

Ἡ κόσσυφος.

Ἡ κόσσυφος εἶναι πτηνὸν τῶν δασῶν. Εἶναι κατὰ τι μεγαλύτερος τῆς ἀηδῶνος καὶ ἔχει πτερὰ μαύρα, πόδας λεπτούς, ῥάμφος κίτρινον καὶ οὐρὰν μεγάλην. Τρῶγει κοχλίαις, σκώληκας

καὶ ἄλλα ἕντομα. Εἶναι πτηνὸν ὠδικόν, διότι κελαδεῖ μελωδικώτατα καὶ τὸ κελάδημά του ὁμοιάζει πρὸς δυνατὸν σφύριγμα. Διὰ τὸ γλυκὺ κελάδημά του οἱ ἀνθρωποὶ κλείουν τὸν κόσσυφον ἐντὸς κλωβίου. Τὴν φω-

λεάν του κτίζει ἐντὸς θάμνων καὶ ἐκεῖ γεννᾷ τὰ μικρά του, τὰ ὅποια τρέφει μὲ μικροὺς σκώληκας καὶ ἕντομα. Τὸν κόσσυφον κυνηγοῦν καὶ διὰ τὸ νόστιμον κρέας του. Ἡ κόσσυφος εἶναι πτηνὸν ὠφέλιμον εἰς τὴν γεωργίαν διότι τρῶγει ἕντομα.

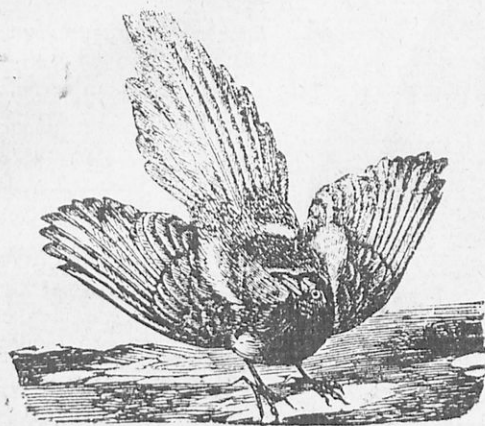
Ἡ κίσσα ἢ θαλανοφάγος.

Ἡ κίσσα ἢ θαλανοφάγος εἶναι πτηνὸν τῶν δασῶν καὶ λέγεται ἀπλῶς κίσσα. Ἐχει χρῶμα στακτοκόκκινον καὶ πτέρυγας

μαύρας με ὄρκια **σιγμάτα** γαλάζια καὶ λευκά. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς φέρεται λοφίον ἐκ πτερῶν. Τροφή τῆς εἶναι τὰ καρύδια καὶ οἱ δάλανοι, ἕνεκα τούτου λέγεται καὶ **βαλανοφάγος**. Ταῦτα θραύει πρῶτον διὰ τοῦ κοντοῦ καὶ δυνατοῦ ῥάμφους τῆς καὶ ἔπειτα τὰ καταπίνει καὶ τὰ εἰσάγει εἰς τὸν πρόλοδον. Ἐφ' οὗ δὲ αἱ τροφαὶ αὗται γίνονται μαλακαὶ μέσα εἰς τὸν πρόλοδον, τὰς ἐξεμεῖ, τὰς διανοίγει καὶ τὰς τρώγει ἐκ δευτέρου. Ἡ κίσσα εὐρίσκεται εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν νήσον Εὐβοίαν.

Ἡ κίσσα ἢ μακρόουρος (καρακάξα)

Ἡ κίσσα ἢ μακρόουρος εἶναι πτηνὸν τῶν δικσῶν καὶ λέγεται κοινῶς **καρακάξα**. Εἶναι ὄραϊον πτηνόν. Τὸ πτέρωμά τῆς εἶναι

μαῦρον γυαλιστερόν καὶ μόνον οἱ ὦμοι καὶ ἡ κοιλία ἔχουν χρῶμα λευκόν. Ἡ **καρακάξα** ἔχει οὐρὰν μακράν, ἕνεκα τούτου ἔλαβε καὶ τὴν ὀνομασίαν **μακρόουρος**.

Τροφή τῆς εἶναι τὰ αὐγά καὶ τὰ μικρὰ τῶν

φιδικῶν πτηνῶν. Τὴν φωλεάν τῆς κατασκευάζει ἀπὸ φρύγανα καὶ ἀκάνθας, ἄλλοτε εἰς τοὺς φραγμοὺς τῶν ἀγρῶν, ἄλλοτε ἐπὶ χαμηλῶν δένδρων καὶ ἄλλοτε ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψηλῶν δένδρων. Ταύτην σκεπάζει ἀπὸ παντοῦ καὶ μόνον μίαν μικρὰν τρύπαν ἀφίνει ἀνοικτὴν ὡς εἴσοδον, διὰ νὰ προφυλάττωνται τὰ μικρὰ τῆς ἀπὸ τῶν ἀρπακτικῶν πτηνῶν.

Ἡ **καρακάξα** καθὼς καὶ ὅλα τὰ **κορακοειδῆ** πτηνὰ ἔχουν τὴν ἰδιότητα νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν φωλεάν των διάφορα γυαλιστερά ἀντικείμενα.

Ἡ γλαυξ (κουκουβάγια).

Ἡ γλαυξ λέγεται κοινῶς κουκουβάγια καὶ ἔχει τὸ μέγεθος περίπου τῆς περιστέρως. Τὸ χρῶμα τῆς εἶναι στακτὴ πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἐρυθροκίτρινον πρὸς τὸ κάτω μέρος. Ἡ κεφαλή τῆς εἶναι μικρά, οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ τὰ ὠτα ἔχουν μεγάλα περυγώματα· ἕνεκα τούτου ἔχει ἀκοὴν πολὺ δυνατὴν. Εἶναι πτηνὸν ἀρπακτικόν, διὰ τούτου ἔχει ράμφος γαμψὸν καὶ ὄνυχας μακροὺς καὶ γαμψοὺς.

Ἡ γλαυξ κτίζει τὴν φωλεάν τῆς εἰς μέρη ἀπόκρυφα, εἰς ὅπας θράχων, εἰς ἐρείπια πικλιῶν οἰκιῶν, εἰς ἀποθήκας καὶ ἀλλαχοῦ. Τὴν ἡμέραν μένει κρυμμένη καὶ κοιμᾶται ἐντὸς τῆς

φωλεᾶς τῆς, ἔχουσα τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὴν σκοτεινὴν γωνίαν, διότι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς δὲν ἀντέχουν εἰς τὸ ἰσχυρὸν φῶς τῆς ἡμέρας. Τὴν ἑσπέραν ὁμοῦς ἐξέρχεται πρὸς ζήτησιν τροφῆς.

Τροφὴ τῆς εἶναι ποντικοί, βάρραχοι, μι-

κρὰ πτηνά, κάμπι, σκώληκες καὶ ἄλλα.

Ἐντὸς τῆς φωλεᾶς τῆς γεννᾷ τὰ μικρὰ ἄσπρα αὐγά τῆς, τὰ ὅποια θερμκίνει καὶ ἐξέρχονται οἱ μικροὶ νεοσσοί. Τὰ μικρὰ τῆς τρέφει μὲ σκώληκας καὶ ἔντομα κυνηγοῦσα ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς πρωῆς.

Ἡ γλαυξ εἶναι πτηνὸν ὠφέλιμον εἰς τὴν γεωργίαν, διότι καταστρέφει τὰ ἔντομα καὶ τοὺς ἀρουρκίους, οἱ ὅποιοι βλάβουν τὰ σπαρτά. Τοῦτο γνωρίζουν οἱ γεωργοὶ καὶ ἀφήνουν ἐπίτηδες εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν γεννημάτων των ὀπὴν ἀνοικτὴν διὰ νὰ εἰσέρχεται καὶ νὰ κτίζει τὴν φωλεάν τῆς.

Ἡ φωνὴ τῆς εἶναι κλαυθμηρά.

Τὴν γλαυκα ἐτίμων πολὺ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ τὴν ἐθεώρουν ὡς σύμβολον τῆς Σοφίας καὶ ἱερὸν πτηνὸν τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς.

• Ο κόκκυξ

Ο κόκκυξ ὀνομάσθη κοῦκος ἀπὸ τὴν φωνὴν του, τὴν ὁποῖαν ἀκούομεν νὰ ἐκβάλλῃ κατὰ τὴν ἀνοιξιν κοῦ - κοῦ. Τὸ σῶμα του ἔχει μέγεθος ἴσον πρὸς τὸ μέγεθος κοινῆς περιστερᾶς. Ἡ οὐρά του εἶναι μεγάλη καὶ τὸ σῶμα του στικτὶ μὲ λευκὰ καὶ σκοτεινὰ κύματα εἰς τὸ στήθος καὶ τὴν κοιλίαν.

Γροφὴ του εἶναι κυρίως αἱ τριχωταὶ κάμπκι, αἱ ὁποῖαι φέρουν τὴν μεγαλυτέραν καταστροφὴν εἰς τὰ δένδρα τῶν δασῶν καὶ τὰς ὁποίας δὲν τρώγουν τὰ ἄλλα πτηνά. Τρώγει ἐπίσης κανθάρους καὶ ψυχᾶς, αἱ ὁποῖαι πετοῦν τὴν νύκτα.

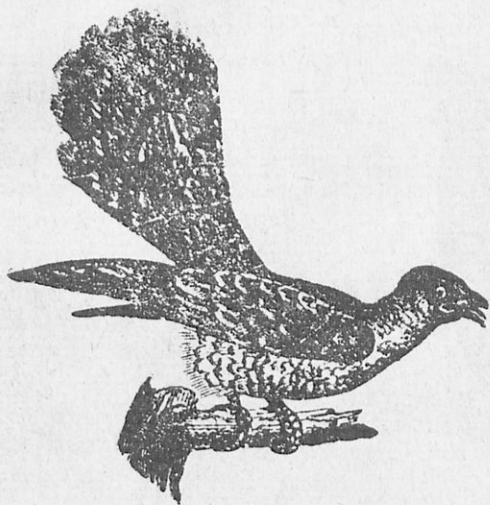
Τὸ ράμφος του εἶναι μὲν μικρὸν, ἀλλὰ εἶναι θεθεῖα σχισμέ-

νον καὶ δύναται νὰ χωρέσῃ καὶ τὰς μεγαλυτέρας κάμπκας. Ἐπειδὴ τὸν χειμῶνα δὲν εὐρίσκονται κάμπκι καὶ ἔντομα ἀνεχωρεῖ εἰς θερμότερους τόπους κατὰ Σεπτέμβριον.

Ὁ κόκκυξ δὲν κάμνει ἰδικὴν του φωλεάν. Ὁταν πρόκειται

νὰ γεννήσῃ, ζητεῖ φωλεάν ἄλλων πτηνῶν, τῶν ὁποίων τὰ αὐγά ὁμοιάζουν μὲ τὰ ἰδικά του καὶ ἀρτίνει ἀνά ἓν κατὰ διαλείμματα ἐντὸς αὐτῶν. Τὸ ὄλον γεννᾷ περὶ τὰ 20. Ἐπειδὴ δὲ τὰ αὐγά του εἶναι σχετικῶς μικρὰ καὶ ὁμοιάζουν σχεδὸν πρὸς τὰ ἄλλα αὐγά τῆς φωλεᾶς κατὰ τὸν χρωματισμόν, δὲν ἀναγνωρίζονται καὶ ἐκκολάπτονται μαζί μὲ τὰ ἄλλα.

Ὁ μικρὸς κόκκυξ ἀνιτρύφεται μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν ὑπὸ

τῶν θετῶν γονέων του, ἐπειδὴ ὅμως εἶναι πολὺ λαίμαργος σιγὰ σιγὰ κητορθώνει καὶ ρίπτει κάτω ἀπὸ τὴν φωλεὰν τὰ μικρὰ θετὰ ἀδελφάκια του.

Ὁ κόκκυξ εἶναι πτηνὸν δειλόν, ἀλλὰ ἀγαπᾷ πολὺ τὰς φιλο-
νεικίας. Δὲν ἀφήνει ἄλλον μέσθ εἰς τὴν φωλεὰν του.

Ὁ κόκκυξ εἶναι ὠφέλιμος εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἔτιτος ὁ νυκτοκόραξ ἢ Βῦας (μυοῦφος)

Τὸ πτηνὸν τοῦτο ἀγαπᾷ τὰ μεγάλα δάση, εἰς τὰ ὅποια εὐρί-
σκονται φάραγγες καὶ χαράδραι, θράχοι καὶ ἐρείπια οἰκημάτων.
Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας πικραμένει εἰς ρωγμὰς βράχων ἢ
εἰς κοιλώματα δένδρων ἢ εἰς ἐρείπια. Μόλις ὅμως νυκτώσῃ ἀρχί-
ζει τὸ κινήγιόν του.

Ἔπειτα τὰ μικρὰ ζῷα πέπτουν εἰς τοὺς δρυ-
χάς του, μικροὶ λαγοί, ποτικτοί, ἐρπετὰ, βάτραχοι καὶ κύνθοροι.
Τὸ σῶμα του εἶναι κατασκευα-
σμένον ἀναλόγως τοῦ τρόπου τῆς
ζωῆς του. Ἐπειδὴ εἶναι πτηνὸν
τῆς νυκτός, οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶ-
ναι μεγάλοι καὶ διέρχονται διὰ
μέσου αὐτῶν πολλὰ ἀκτίνες.
Ἔνεκα τούτου, ἐὰν τὴν νύκτα
δὲν ἐπικρατῇ βαθὺ σκότος, ἡμ-
πορεῖ νὰ βλέπῃ πολὺ καλὰ εἰς
μικρὰς ἀποστάσεις. Εἰς μεγάλας
ὅμως ἀποστάσεις δὲν δύναται φυ-
σικὰ νὰ βλέπῃ ἐν κεντρῷ νυκτός,

διὰ τοῦτο πετᾷ χαμηλὰ ἀνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῶν ἀγρῶν, διὰ
νὰ βλέπῃ τοὺς μικροὺς λαγοὺς καὶ ποτικτοὺς καὶ ἄλλα ζῷα τῶν
ἀγρῶν τὰ ὅποια ἐν κεντρῷ νυκτός δόσκουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Τὰ ζῷα ταῦτα δὲν ἀντιλαμβάνονται τὴν παρουσίαν του καὶ
δὲν προλαμβάνουν νὰ κρυφθοῦν εἰς τὴν φωλεὰν των, διότι τὰ
περὰ τοῦ νυκτοκόρακος εἶναι μαλακὰ καὶ ἐλαφρὰ ὡς μετὰ ζωτὰ

καὶ δὲν κάμνουν τὸν παραμικρότερον θόρυβον ὅταν πετᾷ.

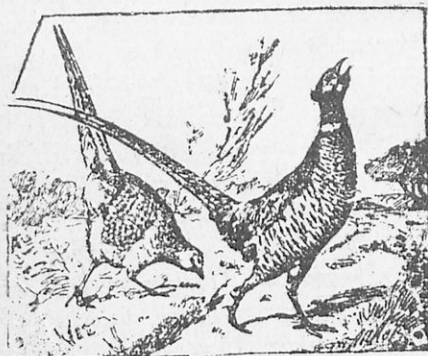
Τὰ σκέλη του εἶναι σκεπασμένα μὲ πολλὰ καὶ πυκνὰ πτερὰ μέχρι τῶν δακτύλων. Τὸ ράμφος του καμπυλωτὸν καὶ μυτερόν καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει δύο λόφους πτερωτοὺς ὡς αὐτιά.

Ἐχθροὶ τοῦ νυκτοκόρακος εἶναι ἅλα τὰ πτηνὰ. Ἐὰν τουχὸν φανῆ ἐν καιρῷ ἡμέρας, ἅλα τὰ πτηνὰ ἐπιτίθενται ἐναντίον του μετὰ μεγάλων φωνῶν.

Ὁ νυκτοκόραξ ἂν καὶ καταστρέφει ποντικούς καὶ προξενεῖ ὠφέλειαν εἰς τὴν γεωργίαν, εἶναι ὅμως πολὺ ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ μικρὰ ζῷα.

● φασιανός

Ὁ φασιανός εὐρίσκεται εἰς τὰ δάση τῆς πατρίδος μας, ἰδίως εἰς τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην, ὠνομάσθη δὲ φασιανός ἐκ τοῦ ποταμοῦ Φάσιος εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου ἔζη τὸ πτηνὸν τοῦτο. Ὁ φασιανός ἔχει χρῶμα χρυσοκίτρινον. Ὁ ἄρρην φασιανός εἶναι ὠ-

ραιότερος κατὰ τὸ χρῶμα τῶν πτερῶν, μεγαλύτερος κατὰ τὸ ἀνάστημα καὶ μεγαλοπρεπέστερος ἀπὸ τὴν θήλειαν, διότι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει χρυσοκίτρινον λόφον ἐκ πτερῶν καὶ πέριξ τοῦ τραχήλου πτερὰ χρώματος πορτο-

καλλίου ὡς περιδέλαιον. Ὁ φασιανός ἔχει οὐρὰν πολὺ μεγάλην μήκους ἐνίοτε ἐνὸς μέτρου. Ὅταν ὁ ἥλιος ρίπτει τὰς ἀκτίνας του ἐπὶ τοῦ φασιανοῦ, ἐλόκληρος χρυσιῖζει καὶ ἀντηκινᾷ αὐτάς.

Τροφή του εἶναι ἄρα καρπὸι τῶν δένδρων. Ὁ φασιανός πωλεῖται εἰς τὰς ἀγορὰς εἰς μεγάλας τιμὰς καὶ διὰ τὸ νοστιμώτατον κρέας του καὶ διότι τρέφεται εἰς τὸν ὄρνιθωνα μαζὶ μὲ τὰς ὄρνιθας. Ὁ φασιανός λέγεται ὅτι μετεφέρθη εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν

Ἑλλήνων ἐκ τῆς Κολχίδος κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀργοναυτῶν.

Σημείωσις. Διὰ τὴν ὠραιότητα τοῦ φασιανοῦ ὁ ἱστορικός Ἡρόδοτος ἀναφέρει τὸ ἕξης γεγονός· ὅτε μίαν ἡμέραν ὁ βασιλεὺς τῆς Λυδίας Κροῖσος ἦτο ἐνδεδυμένος μὲ χρυσοῦ καὶ πολύτιμα ἐνδύματα καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ χρυσοῦ θρόνου του, ἠρώτησε τὸν Σόλωνα, ἐὰν εἶδέ ποτέ του ἄλλον μεγαλοπρεπέστερον ἀπὸ αὐτόν. — Naί, ἀπάντησεν ὁ Σόλων· εἶδον τὸν φασιανὸν «τὸν χρυσοῦν» τοῦ ὁποίου ἡ ὠραιότης εἶναι φυσική.

Ἡ ὄρνυξ (ὄρνυξι)

Ἡ ὄρνυξ εἶναι μικρότερος τῆς πέρδικος. Τὸ **χρῶμα** του εἶναι στακτὴ μὲ λωρίδας χρώματος κιτρίνου. Ἡ **οὐρά** καὶ αἱ **πτέρυγες** του εἶναι μικραὶ καὶ διὰ τοῦτο δὲν πετᾷ εὐκόλως καὶ ταχέως. Οἱ πόδες του εἶναι ἀρκετὰ ὕψηλοι καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν του ἔχουν ὄνυχας διὰ νὰ δύνανται νὰ σκαλίζουσιν τὸ ἔδαφος καὶ νὰ εὐρίσκουσιν τροφήν. Ἐπὶ τοῦ ἔδαφους τρέχει πολὺ ταχέως καὶ χάνεται διὰ μέσου τῶν σιτηρῶν. Τὴν ἡμέραν συνήθως μένει κουμμένος. Τὴν πρωτὰν καὶ τὴν ἑσπέραν εἶναι ζωηρότατος. Κατὰ τὰς ὥρας ταύτας ἀκούεται συχνότατα τὸ ἄσμα του. Τροφὴ του εἶναι βλαστοὶ τῶν νεκρῶν φυτῶν, κίχκοι κριθῆς, σίτου καὶ ἄλλων φυτῶν καὶ μικρὰ ἔντομα, τὰ ὅποια εὐρίσκει ἐπὶ τοῦ ἔδαφους.

Τὸν Σεπτέμβριον, ὅτε παρατηρεῖται ἔλλειψις τροφῆς, ἀναχωρεῖ κατ' ἀγέλας εἰς θερμότερους τόπους καὶ κυρίως εἰς τὴν Ἀφρικήν. Εἶναι πτηνὸν ἀποδημητικόν. Τὸ κρέας του τρώγεται.

Ἡ σκολόπαξ (μπεκάτσα)

Πτηνὸν τῶν δασῶν εἶναι καὶ ἡ σκολόπαξ, ὁ ὁποῖος κοινῶς λέγεται μπεκάτσα. Τὸ χρῶμα του ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ ἔδαφους καὶ διὰ τοῦτο δυσκόλως διακρίνεται ὑπὸ τοῦ κυνηγοῦ.

Ὁ σκολόπαξ ἔχει ράμφος μέγα, τὸ ὅποιον ὁμοιάζει πρὸς σκόλοπα δηλαδὴ πάσσαλον, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη σκολόπαξ. Ἔχει ἐπίσης καὶ ὀφθαλμοὺς μεγάλους.

Τρώγει κοχλίας, σκόληκας, κάμπας, χρυσαλλίδας καὶ ἄλλα ἔντομα, τὰ ὅποια εὐρίσκει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὴν τροφήν του εὐρίσκει συνήθως ὑποκάτω τῶν ξηρῶν ρύλλων ἢ ἐντὸς τοῦ ἐδάφους, τὸ ὅποιον διατρύχει διὰ τοῦ ράμφους του. Πολλὰς φορές ὅμως τὸν χειμῶνα ὁ σκολόπαξ εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μὲ τὸ ράμφος ἐντὸς τῆς γῆς καὶ δὲν δύναται νὰ πετάξῃ. Τότε συλλαμβάνεται

ζωντανός. Τοῦτο συμβαίνει ὡς ἐξῆς: ὁ σκολόπαξ χώνει τὸ ράμφος του ἐντὸς τῆς γῆς διὰ νὰ εὕρῃ κανὲν ἔντομον, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ γῆ εἶναι πηχυμένη, περισφίγγει τὸ ράμφος του καὶ τὸν κρατεῖ αἰχμάτωτον.

Ὁ σκολόπαξ ἐξέρχεται μόνον κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας πρὸς εὐρεσίαν τροφῆς, διότι εἶναι πτηνὸν νυκτιόβιον ὅπως ἡ γλαυξ. Τὸ θέρος ζῆ εἰς ὑψηλὰ δένδρα τοῦ δάσους καὶ τῶν ὀρέων, τὸν δὲ χειμῶνα, ὅτε ἡ χιών σκεπάζει τὰ ὄρη, κατέρχεται εἰς τὰς πεδιάδας καὶ τοὺς κήπους.

Ὁ σκολόπαξ ἔχει κρέας νοστιμώτατον, διὰ τοῦτο κυνηγοῦν αὐτὸν οἱ κυνηγοί. Ἐπειδὴ ὅμως μόνος ὁ κυνηγὸς δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ διακρίνῃ τὸ πτηνὸν τοῦτο, διότι ὁ χρωματισμὸς τῶν πτερῶν του ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἔδαφος, παραλαμβάνει μαζί του καὶ κύνα κυνηγετικόν.

Ὁ σκολόπαξ εἶναι πτηνὸν χρήσιμον εἰς τὴν γεωργίαν διότι κατατρώγει τὰ ἐπιβλαβῆ ἔντομα. Ἐχθροὶ του εἶναι πολλὰ πτηνὰ ἀρπακτικά.

Κίρκος ὁ ἐρυθρόπους (κιρκινέζι)

Ὁ κίρκος εἶναι καὶ αὐτὸς πτηνὸν τῶν δασῶν. Εἶναι μικρότερος τοῦ κίρκου. Ἔχει χρῶμα κοκκινωπὸν καὶ στακτί, ἔνεκα τοῦτου δυσκόλως διακρίνεται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ὁ κίρκος εἶναι

πηγνόν ἀρπακτικόν. Τρώγει μικρά πτηνά τὰ ὅποια κυνηγεῖ με-
γάλην ἐπιτηδεϊότητα καὶ τέχνην. Μένει κρυμμένος εἰς μέρος
ἀπόκρυφον καὶ ὅταν παρατηρήσῃ συνάθροισιν μικρῶν πτηνῶν,
ὄρμα με μεγάλην ταχύτητα ἐναντίον τῶν. Τὰ πτηνά τρομάζου-
ν καὶ ἀρχίζουσι νὰ σκορπίζωνται: ἐδῶ καὶ ἐκεῖ· ἐκεῖνος τότε ἀρπά-
ζει ἕν καὶ φεύγει εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὸ τρώγει. Μόλις ἕμω-
σιν λάθουν θάρρος καὶ ἐξέλθουσι εἰς τὴν βοσκὴν, ὄρμα πάλιν ἐναντίον

των. Πετᾷ ταχύτερον ἀπὸ ὄλα. Μόνον τὰ χε-
λιδόνια δὲν ἠμπορεῖ νὰ συλλάβῃ, διότι τρέ-
χουσι γρηγορώτερα ἀπὸ αὐτόν. Ὁ κίρκος ἐ-
πιτίθεται ἐναντίον τῶν μικρῶν τῆς ὄρνιθος,
τὰ ὅποια τσιμποῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀμέρι-
μνα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας. Ὁ κίρκος δὲν
εἶναι πτηνόν ἀποδημητικόν· ἀλλὰ μένει

εἰς τὸ ἴδιον μέρος καθ' ὅλον τὸ ἔτος, διότι δὲν φοβεῖται: στέ-
ρησιν τροφῆς κατὰ τὸν χειμῶνα. Συχνάζει μόνον εἰς τὰ μέρη
ἐνθα ὑπάρχουσι ἀφθονα πτηνά.

Ὁ κίρκος εἶναι πτηνόν βλαβερόν.

Ὁ δρυκολάπτης (μυρμηκοφάγος)

Ὁ δρυκολάπτης ἔχει χρῶμα συνήθως πρασινωπὸν ἐπὶ τῆς
ράχεως καὶ λευκὸν εἰς τὴν κοιλίαν, ὠνομάσθη δὲ κοινῶς μυρμη-
κοφάγος, διότι τρώγει μύρμηκας εὐρισκομένους ἐντὸς τοῦ φλοιοῦ
τῶν δένδρων. Τρώγει ἐπίσης σκώληκας, κανθάρους καὶ ἄλλα ἔν-
τομα, τὰ ὅποια εὐρίσκονται ὑπὸ τὸν φλοιὸν τῶν δένδρων. Εἶναι
λοιπὸν κατ' ἐξοχὴν πτηνόν τῶν δασῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτου
ἔχει κοντοὺς καὶ δυνατοὺς πόδας με τέσσαρας δακτύλους ὡπλι-
σμένους με γαμφοὺς ὄνυχας. Ἐκ τῶν τεσσάρων δακτύλων οἱ με-
δύο εὐρίσκονται πρὸς τὰ ἔμπρός, οἱ δὲ ἄλλοι δύο ὀπίσθεν. Δι-
τούτων ἀναρριχᾶται εἰς τὰ δένδρα με μεγάλην εὐκολίαν καὶ ὑπο-
στηρίζεται κατὰ τὴν ἀναρρίχισιν καὶ ἀπὸ τὰ πτερά τῆς οὐρά-
του. Ὁ δρυκολάπτης προτοῦ χῶσῃ τὸ ράμφος του εἰς τὸν φλοι-
τῶν δένδρων κτυπᾷ πρῶτα εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κορμοῦ με τὴν

κεφαλήν του πολύ δυνατά. Και από τόν κρότον ό οποίος παράγεται από τό κτύπημα έννοεί, άν ό κορμός μέσα έχη φλοιάν έντόμων. Και εάν έχη, άποσπᾶ διά τοῦ ράμφους τεμάχια φλοιού, μέχρις ότου εὑρη τήν όπήν. Πολλάκις ή όπή είνχι στενή και θα-

θεία εν τοιαύτη περιπτώσει ό δρυοκολάπτης εκτείνει προς τά έξω τήν σκληροειδή γλωσσάν του, ή όποία έχει στρώμα κολλώδες, και εις τά άκρα μικρά άγκιστρα. Έπ' αὐτῆς τά μικρά έντομα κολλῶσι, τά δέ μεγαλύτερα διατρυπῶνται διά τῶν άγκιστρων και γίνονται τροφή τοῦ πτηνοῦ. Έάν δέ πάλιν από τόν παραγόμενον κρότον έννοήσῃ ότι ό κορμός δέν έχει έντομα, πετᾶ κατά σειράν εις άλλα δένδρα μέχρις ότου εὑρη τόν κατάλληλον κορμόν.

Ό δρυοκολάπτης κατασκευάζει τήν φλοιάν του έντός τῶν κουφωμάτων τῶν δένδρων και

γεννᾶ τά αυγά του, τά όποια κλωσσοῦν ό πατήρ και ή μήτηρ ένλλάξ. Έκ τῶν αυγῶν έξέρχονται οί μικροί νεοσσοί τοῦς όποιους άνατρέφουν με πολλήν φιλοστοργίαν οί γονεῖς, μέχρις ότου γίνουσι ικανοί να πετοῦν και να εὑρίσκουσι μόνοι τροφήν.

Ό δρυοκολάπτης δέν εἶναι πτηνόν άποδημητικόν δέν ταξιδεύει έπομένως εις μακρινούς τόπους διότι δέν δύναται να πετᾶ εις μακρινάς άποστάσεις. Όταν φθάσῃ ό χειμῶν και δέν εὑρίσκωνται έντομα, τρέφεται μέχρι τῆς άνοιξέως με κώνους τῆς κουκουναριᾶς, τοῦς όποιους άνοίγει με μεγάλην επιτηδειότητα. Ό δρυοκολάπτης ὠφελεῖ πολύ τά προσβεβλημένα δένδρα διότι άνοίγει τοῦς φλοιούς αὐτῶν και κατατρώγει τά καταστρεπτικά έντομα. Είνχι πτηνόν ὠφέλιμον τῶν δασῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

ΖΩΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Ἡ τρίγλη (μπαρμπούνι)

Ἡ τρίγλη λέγεται κοινῶς μπαρμπούνι καὶ εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα ψάρια τοῦ τόπου μας διὰ τὸ νοστιμώτατον κρέας τῆς. Ἐχει σῶμα χρυσοκίτρινον καὶ μύστακας κάτωθεν τῆς σιαγόνας τῆς. Τὸ μέγεθος τῆς εἶναι μέτριον καὶ σπανίως δύναται νὰ φθάσῃ τὸ βάρος ἡμισείας ὀκάς. Ζῆ εἰς τοὺς ἀμμώδεις πυθμένας τῆς θαλάσσης καὶ τρέφεται με

μικροῦς σκόληκας, μικροῦς καρκίνους καὶ με μικρὰ ἔντομα τὰ ὅποια εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ πυθμένος.

Ἡ ἀλιεῖα γίνεται μόνον με δίχτυα, με παρκαδί καὶ με τράτσιν καὶ κυνηγεῖται πολὺ ὑπὸ τῶν ἀλιέων, διότι πωλεῖται εἰς τὴν ἀγορὰν εἰς μεγάλης τιμῆς.

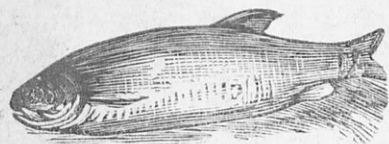
Τὸ μπαρμπούνι τρώγεται ψητὸν ἐπὶ τῆς ἐσχάρας καὶ τηγανιστὸν.

Ἡ λάβραξ (λαβράκι)

Ἄλλος ἰχθύς μεγάλυτερος τῆς τρίγλης εἶναι ὁ λάβραξ ὁ ὁποῖος λέγεται καὶ λαβράκι. Ὁ λάβραξ κινεῖται τεχνῶς εἰς τὸ ὕδωρ, διότι ἔχει σῶμα πεπιεσιμένον εἰς τὰ πλάγια, καὶ κεφαλὴν μακρουλὴν ὡς σφήνιν. Τριψή του εἶναι γαρίδες, μικροὶ καρκίνοι καὶ ἔντομα, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς τὴν λάσπην τοῦ πυθμένος.

Τὸ στόμα του εἶναι μέγα καὶ ἀνοικτὸν. Αἱ σιαγόνες, ὁ οὐρ-νίσκος καὶ ἡ γλῶσσά του εἶναι γεμάτα ἀπὸ πολλοὺς καὶ μικροῦς ὀδόντας, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται πολὺ πλησίον ἀντιμεταξὺ των καὶ

είναι μυτεροί ως μικρά βελόνια. Ὅστε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τοῦ ξεφύγῃ ὅ,τι πέσῃ εἰς τὸ στόμα του. Τὰ λαβράκια ζοῦν εἰς τὰς θαλάσσας, εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς λίμνας τῆς πατρίδος μας

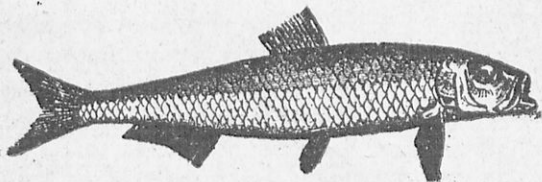
κατ' ἀγέλας καὶ κατ' ἀγέλας ἐνίοτε ταξειδεύουν μαζί με κεφάλους. Τὸ κρέας του εἶναι νοστιμώτατον, διὰ τοῦτο τὸν κυνηγοῦν πολὺ εἰ ἄνθρωποι καὶ

τὸν πιάνουν με ἀγκίστρια, εἰς τὸ ἄκρον τῶν ὁποίων θέτουν ὡς δόλωμα γαρίδα, ἢ μικρὸν ἰχθύον, ἢ σηπίαν. Ὁ λαβραξ ἀλιεύεται με κικιάκι καὶ με δίχτυα ἢ περικλείεται, ὅπως ὁ κέφαλος, κατ' ἀγέλας ἐντὸς λιμνοθαλασσῶν. Ἀπὸ τὸν λαβράκι ἐξάγεται τὸ περιφημον αὐγοτάραχον, τὸ ὁποῖον λέγεται μεφουδι. Ἐχθροὶ τοῦ λαβραξοῦ εἶναι καὶ τὰ μεγάλα ἀρπακτικὰ ψάρια.

Ἡ σαρδίνη (σαρδέλλα).

Ἡ σαρδίνη ἢ κοινῶς σαρδέλλα εἶναι πολὺ μικρὸς ἰχθύς καὶ εὐρίσκεται εἰς τὰς θαλάσσας τῆς πατρίδος μας. Ἐχει χρῶμα στακτὶ τὸ ὁποῖον κλίνει εἰς τὸ γλάζιον, καὶ πολὺ λεπτὰ κόκκαλα. Εἶναι πολὺ εὐχίσθητος. Μόλις κτυπηθῇ ἀποθνήσκει ἀμέσως. Τροφή της εἶναι ζῷα μικρὰ καὶ φυτὰ τῆς θαλάσσης.

Αἱ σαρδίνας ζοῦν κατ' ἀγέλας συνήθως εἰς τὸ ἀνοιχτὸν πέλαγος. Ὅπου συναντηθοῦν πολλαὶ φαίνονται ὡς σύννεφον ἀπὸ μα-

κρυά. Ἡ ἀλιεία των γίνεται με τράτα κατὰ τὴν ἀνοιξιν, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν πλησιάζουν πολὺ εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἶναι πολὺ παχεῖαι ἐνῶ κατὰ τὸ θέρος ἀπροσύρονται εἰς τὰ βαθεῖα νερά.

Εἰς μέρη ὅπου υπάρχουν πολλαὶ σαρδέλλαι τὰς τοποθετοῦν

ἐντὸς βαρελίων κατὰ στρωματά κχι τὰς ἀλατίζουσι μὲ ἄλας ἀνακατωμένον μὲ ὄχραν διὰ τὸν χρωματισμὸν κχι γίνονται *πασταί*. Ἄλλος τρόπος συσκευῆς εἶναι ὁ ἐξῆς: Τὰς καπνίζουσι πρῶτα, ἔπειτα ἀποκόπτουσι τὰς κεφαλὰς κχι ἀφαιροῦσι τὰ ἐντόσθια. Μετὰ ταῦτα τὰς τοποθετοῦσι μὲσθ εἰς μικρὰ κυτία ἀπὸ τενεκέν, τὰς σκεπάζουσι μὲ ἔλαιον κχι τὰς κλείουσι. Τότε ἔχομεν τὰς σαρδέλλας τοῦ κουτιοῦ. Ἐργαστάσια σαρδελῶν ὑπάρχουσι εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης κχι εἰς τὴν Χαλκίδα.

Ὁ καστρεύς (κέφαλος).

Ὁ καστρεύς ἰστέται κοινῶς κέφαλος διότι ἔχει κεφαλὴν μεγάλην κχι πιχυτέραν τοῦ ἔλου σώματός του· εὐρίσκεται εἰς ἄλας τὰς θαλάσσης τῆς πετρίδος μας. Τὸ χρῶμά του εἶναι ἀνοικτὸν,

πικρὸν κχι κλίνει πρὸς τὸ γαλάζιον. Τρῶγει κοχλίας, σκώληκας, μικροὺς ἰχθύς κχι φυτὰ τὰ ὁποῖα εὐρίσκει ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῶν ἀμ-

μυδῶν θαλασσῶν, κχι εἰς τὰ λασπώδη μέρη τῶν λιμνοθαλασσῶν. Τὰ λασπώδη ταῦτα μέρη τῶν λιμνοθαλασσῶν ἔταν περικλείουσι οἱ ἄνθρωποι λέγοντι *ἰχθυοτροφεῖα*. Τοιοῦτα ἰχθυοτροφεῖα ὑπάρχουσι εἰς τὰς λιμνοθαλάσσης τοῦ Μεσολογγίου. Τὸ κρέας τοῦ κέφαλου εἶναι νοστιμώτατον κχι ἀπὸ τὰ αὐγά του γίνεται τὸ περίφημον αὐγοτάραχον. Τὰ αὐγά του γεννᾷ εἰς τὰ ρηχὰ νερά διὰ νὰ θερμαίνωνται ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

Ἐχθροὶ τῶν κεφάλων εἶναι οἱ μεγαλύτεροι ἰχθύες.

Ὁ κέφαλος ἀλιεύεται μὲ *καμάκι*, μὲ ἀγκίστρια, μὲ *δίκτυα* κχι μὲ *δυναμίτιδα*. Ὁ τελευταῖος οὗτος τρόπος καταδιώκεται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, διότι προξενεῖ μεγάλην κκαταστροφὴν εἰς τὸν γόνον τῶν ἰχθύων.

Ὅταν τὰ νερά εἶναι θολά, ὁ κέφαλος ἀλιεύεται μὲ τὸ ἀρμίδι. Ἐπὶ τοῦ ἀγκίστρου τότε θέττουσι ὡς δόλωμα ζυμάρι μὲ τυρόν.

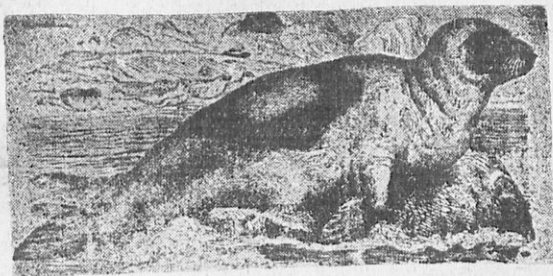
Ἡ φώκη.

Ἡ φώκη εἶναι ζῷον τῆς θαλάσσης κχι τῆς ξηρᾶς. Ὀνομάζεται δὲ κύων τῆς θαλάσσης διότι ἔχει ὀφθαλμοὺς ὁμοιάζοντας

πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κυνός καὶ διότι ὑλακτεῖ ὅπως ὁ κύων.

Τὸ σῶμά της εἶνε κυλινδρικὸν καὶ λεπτότερον πρὸς τὰ ὀπίσσω. Οἱ ὀπίσθιοι πόδες της διευθύνονται κατὰ μῆκος τῆς οὐρᾶς καὶ χρησιμοποιοῦνται ὡς κώπαι, ἐνῶ οἱ ἐμπρόσθιοι διευθύνονται πρὸς τὰ πλάγια, εἶναι κοντοὶ καὶ φέρουν ἀνὰ τὸ δακτύλου ἡνωμένους μὲ κολυμβητικὴν μεμβράνην καὶ ὠπλισμένους μὲ μεγάλους καὶ μυτεροὺς ὄνυχας.

Ζῆ κατ' ἀγέλας ἰδίως εἰς τὰς βορείας θαλάσσας τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τρέφεται ἀπὸ μαλακόστρακα καὶ ἰχθύς, τοὺς ὁποίους κυνηγεῖ καὶ συλλαμβάνει μὲ μεγάλην ταχύτητα. Ἐχει

δὲ ὅλα τὰ εἶδη τῶν ὀδόντων καὶ ἰδίως μακροὺς κυνόδοντας.

Ἡ φώκη κολυμβᾷ καὶ θυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ διὰ νὰ συλλάβῃ ἰχθύς, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ παραμείνῃ ἐπὶ πολὺ. Μόλις 7—10 λεπτά καὶ ἀμέσως ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ. Εἶναι λαίμαργος καὶ φοβερὰ διώκτις τῶν ἰχθύων. Πολλάκις σχίζει καὶ τὰ δίκτυα τῶν ἀλιέων.

Εἰς τὴν ξηρὰν δὲν δύναται ἀποκλειστικῶς νὰ ζῆσῃ, διότι οἱ πόδες της καὶ ἡ οὐρά της δὲν τὴν βοηθοῦν εἰς τοῦτο. Ἐξέρχεται μόνον εἰς τὴν παραλίαν, ὅταν θέλῃ νὰ γεννήσῃ ἢ νὰ ἠλιασθῇ ὀλίγον εἰς τὸν ἥλιον. Γεννᾷ μίαν φοράν τὸ ἔτος ἓν τέκνον, τὸ ὅποσον **θηλάζει**. Τὸ μικρὸν της ὀλίγως ὄρας μετὰ τὴν γέννησίν του ἔμπορεῖ νὰ κολυμβᾷ καὶ νὰ παρακολουθῇ τὴν μητέρα του.

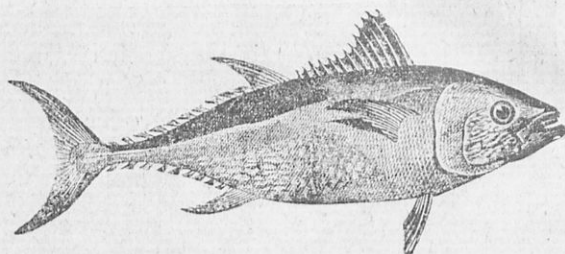
Ἐχθρὸς τῆς φώκης εἶναι ἡ ἄρκτος καὶ ὁ ἄνθρωπος. Οἱ ἄνθρωποι κυνηγοῦν τὴν φώκην διὰ τὸ δέρμα της, ἀπὸ τὸ ὅποσον κατασκευάζουν διάφορα σκεπάσματα καὶ διὰ τὸ λίπος της, τὸ

ὁποῖον χρησιμοποιοῦν πρὸς φωτισμόν. Μερικοὶ ἄνθρωποι τρώγουσιν καὶ τὸ κρέας τῆς.

Οἱ θηρευταὶ φρονεοῦσιν τὰς φώκας, ἔταν ἠλιόζωντι εἰς τὴν ξηρὰν μὲ ἐν δυνατὸν κτύπημα ἐπὶ τοῦ ρύχου δια ροπάλου.

Ὁ θύννος ὁ σκομβροειδῆς (παλαμιδα).

Ὁ θύννος ὁ σκομβροειδῆς λέγεται κοινῶς παλαμιδα. Τὸ σῶμα του εἶναι ὀγκῶδες, μακρουλὸν καὶ ἔχει σχῆμα ἀδράκτου. Τὸ δέρμα του δὲν ἔχει λέπινα, ὅπως ἔχουν οἱ περισσότεροι ἰχθύες· τὸ δὲ χρῶμά του ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας εἶναι θαθὸ γλάζιον καὶ ὑποκάτω στικτὴ ἀνοικτόν. Ἡ κεφαλὴ του εἶναι μικρά, οἱ ὀφ-

θαλμοὶ μεγάλοι καὶ τὸ στόμα πλατὺ μὲ πολλοὺς μικροὺς καὶ ὀξεῖς ὀδόντας.

Ὁ θύννος ζῆ εἰς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν καὶ εἰς τὸν Εὐξεινὸν Πόντον κατ' ἀγέλας καὶ κατ' ἀγέλας ταξιδεύει. Τροφή του εἶναι οἱ μικροὶ ἰχθύες καὶ οἱ μικροὶ σκόμβροι. Ἀπὸ τὰ στενά τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὀρισμένην ἐποχὴν διέρχονται ἑκατομμύρια θύννων. Οἱ θύννοι ἀλιεῦνται καὶ ταριχεύονται κατελλήτως ἐντὸς ἑσπερίων καὶ εἰναι νοστιμώτατοι.

Τὸ κρέας τῶν τρώγεται καὶ νωπόν.

Ὁ ροφῶς (ροφός).

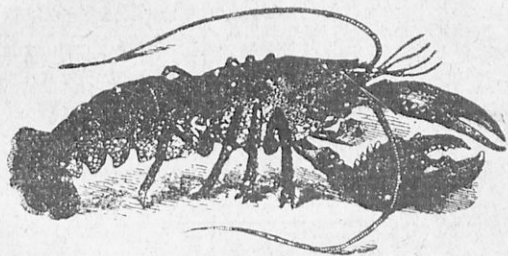
Ὁ ροφῶς εἶναι ἰχθύς τῶν θαλασσίων τῆς πατρίδος μας. Τὸ χρῶμά του εἶναι ἀνοικτόν καστανὸ ἢ θαθὸ κλίνον πρὸς τὸ μαύρον. Ὡς φωλεάν του ἐκλέγει ὅπως βραχίων καὶ ἐντὸς αὐτῆς μένει συνήθως κρυμμένος. Τροφή του εἶναι οἱ μικροὶ ἰχθύες.

Ὁ ροφός ἀλιεύεται ἢ μὲ πετονιάν ἢ μὲ δυναμίτιδα. Τὴν δυναμίτιδα οἱ ἀλιεῖς διευθύνουν ἔξω ἐν τῆς φώλας του. Μόλις ἀντιληφθῆ τοῦτο ὁ ροφός ἔντρομος ἐξέρχεται. Ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξὺ ἐκπυρσοκροτεῖ ἢ δυναμίτις καὶ τὸν θανατώνει.

Τὸ θῆρος τοῦ ροφοῦ δύνεται νὰ ὑπερβῇ τὰς 15 ὀκάδας. Τὸ κρέας του εἶναι νοστιμώτατον.

• Ο ἄστακός.

Ὁ ἄστακός ὁμοιάζει πρὸς τὴν καρβίδα καὶ ζῆ εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας τῆς πατρίδος μας. Τὸ σῶμά του ἔσθλον καλύπτεται ἀπὸ ἄσπρακτον κοκκινωπὸν καὶ χωρίζεται εἰς θώρακα καὶ κοιλίαν. Τοῦ γει κοιλίης καὶ σκώληκας τοῦ πυθμένος. Ὅταν κυνηγῆ κινεῖται πρὸς τὰ ὀπίσω. Τὸ ἄκρον τῆς οὐράς του καλύπτεται ἀπὸ

μῖαν σειρὰν πλακῶν. Ὅταν κάμπτη τὸ ὀπίσθιον σῶμά του πιέζει πολὺ τὸ ὕδωρ. Κατόπιν μὲ ἐν ἰσχυρὸν κτύπημα τῆς οὐράς του σπρώχνεται πρὸς τὴ ἔμπρὸς μέχρις εἴκοσι ποδῶν.

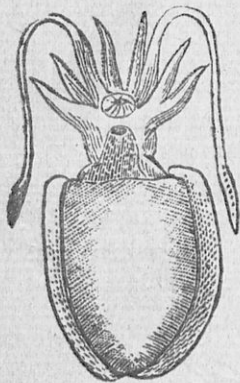
Τὸ κρέας τοῦ ἀστακοῦ εἶναι νοστιμώτατον. Εἰς πλῆθὰ μέρη ὑπάρχουν ἐργαστάσια, ὅπου συσκευάζουν ἀστακοὺς εἰς κυτία.

Ἐχθρὸς τοῦ ἀστακοῦ εἶναι ὁ ὀκτάπους.

• Η σηπία (σουπιά).

Ἡ σηπία ζῆ εἰς ὅλας τὰς θαλάσσας τῆς πατρίδος μας. Ἐχει σῶμα μαλακὸν καὶ γυμνὸν καὶ ὁμοιάζει πρὸς σάκκον. Ἡ κεφαλὴ τῆς εἶναι μεγάλη καὶ ἔχει δύο ὀφθαλμοὺς. Πέριξ τοῦ στόματος

ἔχει ὀκτώ πλοκάμους ἴσου μεγέθους καὶ δύο μεγαλύτερους ὡς βραχιόνιας. Ἡ σηπία εἶναι ζῷον κωθρόν. Δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν παραλίαν καὶ κολυμβᾷ μὲ πηδήματα πρὸς τὰ ὀπίσω. Ὅταν κυνηγῇ μικροὺς ἰχθύες ἢ καρκίνους, καταβίνει εἰς τὸν πυθμένα καὶ προσκολλάται εἰς βράχον καὶ διὰ τῶν βραχιόνων τῆς ἀρπάζει τὴν τροφήν τῆς.

Τὸ κρέας τῆς σηπίας εἶναι νοστιμώτατον καὶ τρώγεται τὴν Ἑσσοκρακοστήν.

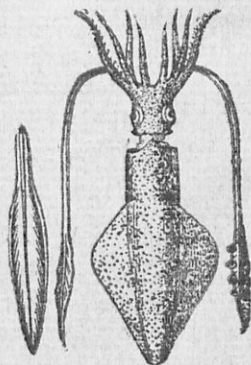
Ἐχθρὸς τῆς σηπίας εἶναι οἱ μεγαλύτεροι ἰχθύες. Ὅταν ἀντιληφθῇ κίνδυνον ἐκβάλλει μαῦρον ὑγρὸν καὶ θολώνει τὰ νερά.

Αἱ σηπίαι ἀλιεύονται μὲ δίχτυα, μὲ καμάκι καὶ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Κατασκευάζουσι σηπίαν ἐκ ξύλου καὶ προσδένουσι εἰς αὐτὴν τεμάχια καθρέπτου. Κατόπιν τὴν δένουσι μὲ σπάγγον καὶ τὴν κρεμοῦν ὀπισθεν τοῦ πλοίου. Μόλις ἴδουσι αὐτὴν αἱ σηπίαι τῆς θλάσσης, προσκολλῶνται ἐπάνω τῆς. Τότε οἱ ἀλιεῖς σιγὰ σιγὰ τὰς ἀνασύρουσι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὰς συλλαμβάνουσι μὲ τὴν ἀπόχην.

Ἡ τευθίς (καλαμάρι).

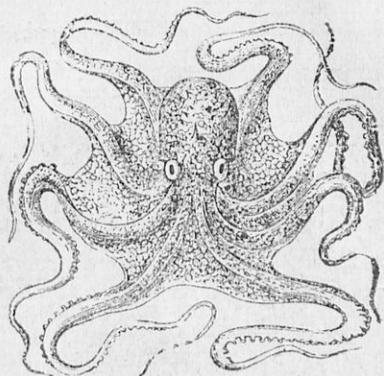
Ἡ τευθίς εἶναι συγγενὴς πρὸς τὴν σηπίαν καὶ λέγεται κοινῶς καλαμάρι. Ἐχει καὶ αὐτὴ ὀκτώ πλοκάμους ἴσου μεγέθους καὶ ἄλλους δύο μεγαλύτερους. Τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ σώματός τῆς εἶναι μυτερόν καὶ φέρει δύο τριγωνικὰ πτερύγια. Ἡ τευθίς ζῇ εἰς τὸ πέλαγος κατ' ἀγάλας καὶ συλλαμβάνεται διὰ δικτύου.

Τὸ κρέας τῆς εἶναι μαλακὸν καὶ νοστιμώτερον ἀπὸ τὸ κρέας τῆς σηπίας.

• Ο ὀκτάπους (χταπόδι).

Ὁ ὀκτάπους ἔχει σῶμα μαλακόν καὶ στρογγυλόν. Ἡ κεφαλή του εἶναι μεγάλη καὶ φέρει δύο ὀφθαλμούς καὶ στόμα μὲ δύο ἀγónας. Πέριξ τῆς κεφαλῆς του ἔχει ὀκτὼ πλοκάμους ἴσου μεγέθους, οἱ ὁποῖοι εἶναι χονδροὶ εἰς τὴν βάση καὶ λεπτοὶ εἰς τὰ ἄκρα. Ἐκαστος πλόκαμος ἔχει δύο σειρὰς ἀπὸ πολυίριθμικ ἐξέχοντα μάτια, τὰ ὁποῖα λέγονται κοτυληδόνες. Διὰ τῶν κοτυληδόνων συλλαμβάνει τὴν τροφήν του καὶ προσκολλάται εἰς τοὺς βράχους.

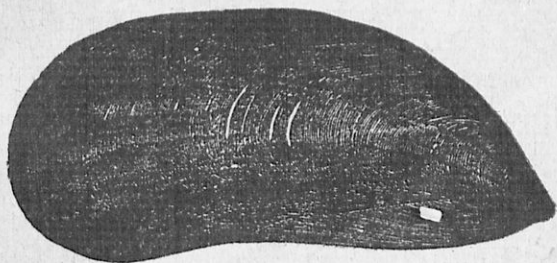

Ὁ ὀκτάπους ζῆ εἰς τὴν παραλία καὶ ἐντὸς τῶν βράχων τῶν ὀρέων, αἱ ὁποῖαι λέγονται θαλάμια. εἶναι λαίμαργος καὶ κατατρεφεί πολλοὺς ἀστακοὺς, γαρίδας, καρκίνους καὶ ἄλλα ζῴφια τῆς θαλάσσης.

Τὸ κρέας του τρώγεται φρέσκον καὶ ξηρὸν εἰς τὸν ἥλιον. Ἐπειδὴ ὁ ὀκτάπους εἶναι ψυχρὸν, τὸν κτυποῦν καὶ τὸν τρίβουν εἰς τὰς πέτρας. Ὁ ὀκτάπους ἀλιεύεται μὲ χαμάκι.

• Ο μύτιλος (μύδι).

Ὁ μύτιλος λέγεται κοινῶς μύδι καὶ εὐρίσκειται εἰς ὅλας τὰς

θαλάσσης προσκεκολλημένος ἐπὶ βράχων τῆς παραλίας. Ἐνίοτε:

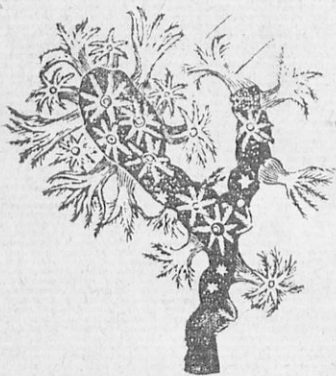
εύρισκεται και εις τον πυθμενα της θηλασσης κατὰ μεγάλας ποσότητας. Φέρει δύο θύραε εἰς δατράκου και εις τὸ βάθος εύρισκεται τὸ ζῶον ἄνευ κεφαλῆε.

Τὸ κρέας του τρώγεται νωπὸν.

Συγγενὲε πρὸε τον μύτιλον εἶναι τὸ δατρεον (στρίδι) και ἡ πίννα.

Τὰ κοράλλια.

Κοράλλια λέγονται τὰ μικρὰ ἐκεῖνα δειδρύλλια, τὰ ὁποῖα εύρισκονται εις τοὺε πυθμενεε τῶν θαλαεεεων. Ταῦτα ἀποτελοῦνται ἀπὸ πολλὰ μικρὰ και ἀτελιῆ ζῶφια. τὰ ὁποῖα συγεννοῦνται και σχηματίζουε διαφόρουε στερεοῦε σκελετοῦε, ἔνεκα τῆε ἀεβεεετώδουε ὕληε, τῆν ὁποῖαν ἐκκρίνουειν.

Εἰε τινε μέρη τὰ κοράλλια ἀνέρχονται εις τῆν ἐπιφάνειαν τῆε θαλαεεεεε.

Τὰ κοράλλια ἀλιεῦονται, διότι εἰε αὐτῶν κατκεουάζονται βραχιόλια, περιδέραια και ἄλλα κοεμήματα.

Τοιαῦτα εύρισκονται εις τῆν Μεεεεγειον θάλαεεεεε και ειε τὰε περαλίεε τῆε Σικελίεε, τῆε Τύνιδεε και τῆε Ἀλγερίεε.

Οἱ σπόγγοι.

Και οἱ σπόγγοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ πολλὰ μικρὰ και ἀτελιῆ ζῶφια και λαμβάνουε διαφόρα σχήματα, σφαιρικε, ποτηρίου και ἄλλα. Εύρισκονται ἐπὶ βράχων προσκεκολλημένοι ειε τον πυθμενα τῆε θηλαεεεεε. Ἐξωτερικῶε περιβάλλουειν ὑπὸ μαῦρηε μεμβράνηε, ἐεωτερικῶε δὲ εἶναι πλήρηε γαλακτώδουε ὕγρου.

Τοὺε σπόγγουε ἀλιεῦουε οἱ δῶτα ειε τὰ βῆθη τῆε θαλαεεεεε.

εἴτε γυμνοὶ εἴτε διὰ διαφορῶν μηχανημάτων καὶ τοὺς πικραδίδου
εἰς τὸ ἔμπόριον.

Ἡ ἀλιεῖα τῶν ἀπόγγων λέγε-αι **σπογγαλιεῖα**.

Ἡ σπογγαλιεῖα ἐξοσκεῖται εἰς τὰς νήσους Ὑδραν, Σπέτσας
καὶ εἰς τὰς ξηρὰς καὶ ἀρόνους νήσους τῆς Δωδεκανήσου, Κάλυμ-
νον, Σύμην καὶ Χάλκην, διὰ τὰς ὁποίας εἶναι καὶ ἡ μόνη
βιομηχανία.

Ἡ σπογγαλιεῖα ἔχει πολλοὺς κινδύνους.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

- Σελίς 16 στίχ. 21 ἀντὶ μακροὶ γράφε μικροὶ
» 20 » προτελευταῖος ἀντὶ μέρη. Εἰς, γράφε μέρη, εἰς
» 21 » 22 διαγραπτέα ἢ λέξις **ἀποκτοῦν**.
» 21 » 27 διαγραπτέα αἱ λέξις πτέρυγας καὶ πόδας καὶ
» 33 » 3 ἀντὶ σκεπάζωμεν γράφε σκάπτωμεν.

Σ. Σ. — Τὰ παρεισφρήσαντα ὀρθογραφικὰ παροράματα δὲν
σημειοῦμεν πιστεύοντες εἰς τὴν δικαίαν καὶ εὐμενῆ κρίσιν τῶν
φίλων συναδέλφων.

Γ. Θ. Α.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ζῶα τῆς οἰκίας.

	Σελίς
Ἡ γαλῆ (γάτα)	3
Ὁ κύων (σκύλος)	5
Τὸ πρόβατον	7
Ὁ βοῦς	9
Ὁ ἵππος (ἄλογον)	11
Ὁ ὄνος	13
Ἡ αἶξ (κατσίκια)	14
Ὁ χοῖρος	16
Ὁ μῦς (ποντικός).	18
Ἡ μυῖα	19
Ὁ κώνωψ	20
Ἡ ἀράχνη	22
Ἡ ὄρνις (κότα)	23
Ὁ ἀλέκτωρ (πετεινός)	25
Ἡ περιστέρα	26
Ἡ χελιδὼν	28
Ὁ σῆς (σκόρος)	30
Ὁ ψύλλος	31
Ὁ κότε (χοιρὸς)	31

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ζῶα τῶν κήπων.

Σκόληξ ὁ γήινος (σκουληκαντέρα)	33
Κοχλίας ὁ παματίας (σάλιαγκος)	34
Λεῖμαξ ὁ ἀγροδίαιτος (γυμνοσάλιαγκος)	35

	Σελίς
Βροῦχος ὁ τῶν κυάμων	35
*Ανθονόμος ὁ τῶν μηλεῶν	36
Κητονία ἢ χρυσόχρους (χρυσόμυγα)	37
Πρασσοκουρίς (κολοκυθοκόπτης)	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

Ζῶα τῶν ἀγρῶν.

*Ο γρύλλος (τριζόνι)	39
*Ακρίς	39
*Ο μύρμηξ	41
*Ο λαγός	42
*Ο ἀρουραῖος μῦς	44
*Η χελώνη	44
*Η κορώνη (κουροῦνα)	46
*Η κίχλη (τσίχλα)	47
*Ο κορυδαλλός (κατσουλιέρης)	48
*Ο πελαγός (λελέκι)	49
Μελαγρίς ἢ νουμιδική (φραγκόκοτα)	51
Τὸ στρουθίον (σπουργίτης)	52
*Ο ἀκανθόχοιρος	53
*Ο ἀσπάλαξ (τυφλοποντικός)	54
*Ο τέτιξ (τζιτζικας)	55
*Η ἐχιδνα (ὄχιά)	56
*Ο σκορπιός	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Ζῶα τῶν λειμώνων.

Η μέλισσα	59
*Ο χρυσοκάνθαρος	61
Αἱ ψυχαὶ (πεταλούδαι)	62

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Ζῶα τῶν λευνῶν καὶ τῶν ἐλῶν.

*Ο βάτραχος	64
*Η νῆσσα (πάπια)	65
*Ο ῥῆν (χήνα)	66

·Ο πελεκάν
·Ο ἔγγελος (χέλι).
·Η βδέλλα

Σελίς
68
68
69

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

·Ιχθύες τῶν γλυκέων ὑδάτων.

Αἰ πέστροφα
·Η πέρκη
·Ο κυπρίνος.

71
71
72

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Ζῶα τῶν δασῶν.

·Η ἀλώπηξ
·Η ἔλαφος
·Η δορκάς
·Η ἰκτίς (κουνάβι)
·Ο λύκος.
·Ο θῶξ (τσακάλι)
·Ο τρώχος (ἀσβός)
·Ο σκίουρος (βερβερίτσα).
·Η πέρδιξ (πέρδικα).
·Η τρυγών (τρυγόνι)
·Ο ἰέραξ (γεράκι).
·Ο ἀετός.
·Ο γύψ
·Ο κόραξ.
·Η ἀηδών
·Ο κόσσυφος.
·Η κίσσα ἢ βαλινοφάγος.
·Η κίσσα ἢ μακροπούρος (καρακάξα)
·Η γλαυξ (κουκουβάγια)
·Ο κόκκυξ
·Ωτίτης ὁ νυκτοκόραξ ἢ βίας (μποῦφος)
·Ο φασιανός.
·Ο ὄρνυξ (ὄρνυκι)
·Ο σκολόπαξ (μπεκάτσα)
Κίρκος ὁ ἐρυθρόπους (κιρκινέζι)
·Ο δρυοκολάπτης (μυρμηγκοφάγος)

73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
88
89
90
91
92
93
94
94
95
96

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Ζῶα τῆς θαλάσσης.

·Η τρίγλη (μαραμποῦνι)
·Ο λάβραξ (λαβράκι)
·Η σαρδίνη (σαρδέλλα)
·Ο καστρέυς (κέφαλος)
·Η φάκη
·Ο θύννος ὁ σκομβροειδής (παλαμίδα)
·Ο ὀρφῶς (ροφός)
·Ο ἀστακός
·Η σηπία (σουπιά)
·Η τευθίς (καλαμάρι)
·Ο ὀκτάπους (χταπόδι)
·Ο μύτιλος (μύδι)
Τὸ κοράλλιον
Οἱ σπόγγοι

98
98
99
100
100
102
102
103
103
104
105
105
106
106

ΚΩΝ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΥ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΜΕΤΑ ΛΥΣΕΩΝ

Περιέχουσα ἄνω τῶν 500 λελυμένων ἀσκήσεων ὁμοίως τοιούτων πρὸς λύσιν καὶ ἀναφερομένων εἰς τὴν

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΝ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΝ — ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗΝ
ΕΠΙΠΕΔΟΝ — ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΝ ΣΤΕΡΕΑΝ — ΑΛΓΕΒΡΑΝ
ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑΝ

Ἡ ὕλη τοῦ βιβλίου τούτου περιλαμβάνει πᾶν ὅτι καὶ κατάλληλον ὑπάρχει εἰς τὰς γνωστὰς Συλλογὰς Μαθηματικῶν ἀσκήσεων τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ λοιπῶν περισπουδαστῶν μαθημάτων τῶν πλέον διακεκοιμημένων εὐρωπαϊῶν μαθημάτων ἀπαραίτητον βοήθημα διὰ τοὺς μαθητὰς τοῦ Παιδείας Στρατ. Σχολῶν Εὐελπίδων καὶ Λοκίων, τῶν Διπλωμασίων καὶ λοιπῶν ἀσχολουμένων μετὰ μαθηματικῶν.

Ἡ ἔλλειψις ἑνὸς τοιούτου βιβλίου εἰς τὸν τόπον ἀναγκαίου, ὑπεχρέωσε τοὺς σπουδαστὰς νὰ τροποῦν συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ὁμοίως μὴ ὄντα ταξινομημένα τερον διδακτικὸν πρόγραμμα ἦσαν δύσχορηστα. Τὸ βιβλίου παροισιάζομεν σήμερον ἔχει τὸ ἀριστερὸν καὶ σὺν τὴν ὕλη τῶν καλλιτέρων ἡμετέρων καὶ ξένων συγγραμμάτων ἐπινοημένην κατὰ τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα. Τιμὰς

ΙΩ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ

ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΟΔΟΓΙΑ
ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ
ΜΕΤΑ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ

Ἡ νεωτέρα καὶ πλουσιωτέρα τῶν μέχρι τοῦδε Ἑλληνογαλλικῶν ἐπιστολογραφιῶν.

Περιέχει ὅλους τοὺς τύπους τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Τραπεζιτικῶν ἐπιστολῶν ἐν τῇ Γαλλικῇ καὶ Ἑλληνικῇ μετὰ διὰ τὸ τέλος τοῦ βιβλίου ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξηγουῦνται αἱ κυριώταται λέξεις καὶ οἱ πλέον εὐχρηστοὶ ἐμπορικῶν καὶ τραπεζιτικῶν τύποι.

Εἶναι χρησιμώτατον βοήθημα διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ἑλληνικῶν Σχολῶν, τοὺς Ἀλληλογράφους καὶ Λογιστὰς τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Τραπεζιτικῶν Οἰκῶν. Τιμὰς

0020560679

Ψηφιοποιήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Βιβλιοδετικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

